

Kompletní text celé Istanbulske úmluvy v českém jazyce

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího
násilí

Důvodová zpráva
k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího
násilí

Zpracoval spolek Tradiční rodina z.s. – 2023

Vážení čtenáři,

díky enormnímu zájmu veřejnosti vám předkládáme důkazy o tom, jaké nebezpečí pro společnost ratifikace Istanbulske úmluvy představuje. Důkazy, které jsou naprosto neprůstřelné, zásadní a musí být konečně předloženy k veřejné diskusi jak laické, tak odborné veřejnosti. V samotném textu Istanbulske úmluvy nebezpečné pasáže nenajdeme. Najdeme je v její velice rozsáhlé Důvodové zprávě Rady Evropy. Pro celkové pochopení textu Istanbulske úmluvy je nutné znát i předchozí platné dokumenty.

I když jsme žádali jak neziskový sektor, který za ratifikaci Istanbulske úmluvy lobuje, tak vládu, poslance, senátory a politické strany o překlad a zveřejnění celého textu Istanbulske úmluvy, nebylo nám vyhověno. Nepomohly ani desetitisíce žádostí veřejnosti směřované zejména na vládu a zástupce politických stran.

Důvodová zpráva k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí – Edice smluv č. 210 – nebyla do dnešního dne veřejnosti ani předložena, a už vůbec nebyla přeložena do českého jazyka. Nyní jsme Důvodovou zprávu Istanbulske úmluvy nechali sami úředně, oficiálně přeložit. Díky její obsáhlosti Vás seznámíme pouze se závadným a nebezpečným obsahem. Je nutné zdůraznit, že ratifikací prochází nejen text Istanbulske úmluvy, ale i její Důvodová zpráva.

V modře označených textech jsou vyznačeny články a odstavce Istanbulske úmluvy a Důvodové zprávy, ve kterých lze níže uvedené skutečnosti nalézt.

Převýchova společnosti v souladu s genderovou ideologií

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, dále jen "Istanbulská Úmluva", případně Úmluva nebo IÚ, je široké veřejnosti předkládána jako prostředek sloužící k prevenci a potírání násilí na ženách a domácímu násilí, kdy zastánci této úmluvy argumentují nutností její ratifikace.

V Istanbulské úmluvě je mnohokrát zmiňováno, že násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi ženami a muži, že se jedná o násilí založené na pohlaví a že je výrazným fenoménem pohlaví (IU Preambule, článek 2. odstavec 2, 3. písmena a), c) a d), a článek 18. odstavec 3., DZ odstavce 42, 43, 44, 48, 55, 56, 109, 132, 298, 299, 310, 311, 314, 316, 317, 321).

Potírání násilí na ženách a domácího násilí je v IÚ postaveno na genderové ideologii nebo také genderovém mainstreamingu, kde se v obou dokumentech tento termín vyskytuje 154krát. Istanbulská úmluva tedy primárně řeší implementaci genderové ideologie do národních zákonů a do Ústavy a ochrana žen před domácím násilím je pouze záminkou k dosažení tohoto záměru, proto je její ratifikace nepřijatelná.

Istanbulská úmluva pohlaví jednotlivce popisuje jako společenský konstrukt, nikoliv jako biologický fakt. (IU Článek 3. písmeno c.) Přesnou definici pohlaví potom najdeme v Důvodové zprávě, podle které existují také společensky postavené role, chování, činnosti a atributy, které daná společnost považuje za vhodné pro ženy a muže, kdy některé z nich reprodukují nežádoucí a škodlivé postupy. K překonání mužských a ženských genderových rolí rámcuje eradikaci předsudků, zvyků, tradic a jiných postupů, které jsou založeny na stereotypních rolích pohlaví jako obecné povinnosti předcházet násilí (DZ Odstavec 43 a odstavec 53).

Zjednodušeně řečeno, Istanbulská úmluva naprosto popírá, zakazuje a trestá pojmání ženy jako ženy a muže jako muže ve společnosti. Pokud někdo nesouhlasí s tím, že muž nemůže menstruovat ani kojit dítě, dopouští se stereotypního pojmání rolí žen a mužů. A pozor, týká se to i žen. Důvodová zpráva potom ukládá státu povinnost přijmout opatření, která jsou nezbytná k podpoře změn mentality a postojů společnosti formou násilné a nátlakové převýchovy (IU Článek 12. odstavec 1, DZ odstavec 85).

Heterosexuální muži jsou Istanbulskou úmluvou automaticky kriminalizováni a diskriminováni

Ratifikací Istanbulské úmluvy se s okamžitou platností stávají všichni heterosexuální muži pachateli genderově podmíněného násilí na ženách, na které se nevztahuje žádná ochrana. Povinně zavedená zvláštní opatření k zabránění

genderově podmíněného násilí a k ochraně žen před ním nejenže nebudou podle této Úmluvy pokládána za diskriminaci, ale podle Důvodové zprávy lze považovat za objektivní a rozumné zdůvodnění použít zdroje a přijmout zvláštní opatření ve prospěch jen ženy jako oběti (IU Článek 4. odstavec 4, DZ odstavec 55).

Istanbulská úmluva a její Důvodová zpráva připouští odsouzení bez důkazu jen na základě oznámení nebo jen obavy z nežádoucího chování, čímž jednoznačně diskriminují muže, v případě procesů s dětmi ale diskriminují i ženy – matky (IU Článek 54, DZ odstavec 278). Údajnému pachateli upírá Istanbulská úmluva právo na obhajobu.

Stát po ratifikaci Istanbulské úmluvy bude povinen umožnit obětem vypovídat v souladu s pravidly svého vnitrostátního práva v soudní síni bez jejich osobní přítomnosti nebo alespoň bez přítomnosti údajného pachatele, a to zejména prostřednictvím využití vhodných komunikačních technologií, pokud jsou tyto k dispozici (IU Článek 56. písmena d. a i.). Důvodová zpráva potom jasně uvádí, že si oběť ještě před tím, než je obviněný skutečně uznán jako pachatel může rozhodnout o tom, jakým způsobem bude ve prospěch údajné oběti probíhat vyšetřování a soudní řízení (DZ Odstavec 287).

Dojde-li k situaci, kdy se žena nebo oběť (genderově podmíněného) násilí rozhodne spor řešit mediací nebo smířčím řízením, nebude jí to umožněno (IU Článek 48, odstavec 1, DZ odstavec 252). V případech, kdy se žena nebo oběť rozhodne trestní oznámení zcela stáhnout například v případech, kdy se v průběhu trestního řízení situace zklidní nebo dojde mezi partnery ke společné domluvě, nebude možné již trestní oznámení podle Istanbulské úmluvy stáhnout (IU Článek 55, odstavec 1). Zavedení tohoto článku úmluvy je nejen rizikové, ale hlavně velmi zneužitelné (DZ Odstavec 280).

Ratifikace Istanbulské úmluvy znemožní opatrovnickým soudům postupovat podle tzv. cochemské praxe, která funguje na základě vzájemné komunikace rodičů a jejich zkompetentnění k společné rodičovské zodpovědnosti. Tato praxe je už téměř 15 let velmi úspěšně používána v Německu, kde díky ní už prakticky neznají vyescalované války o děti a v ČR funguje už na zhruba 10 % soudů. Pokud se ale objeví podezření z násilí, nesmí se praxe postavená na setkání údajné oběti a údajného násilníka vůbec použít, natož nařídit. Úmluva tím tak jde proti těm trendům v opatrovnické oblasti, které se dají označit za dobrou a žádoucí praxi, protože křivých obvinění při rozvodech je dle prací doc. Čírtkové až 90 %.

Vysoké riziko zneužitelnosti Istanbulské úmluvy

Istanbulská úmluva klasifikuje jako trestný čin nejen jakýkoliv fyzický akt vykonaný na druhé osobě (IU Článek 35), ale i vtip, poklonu, dvojsmysl nebo dokonce pouhý dotek.

Doslovně tyto nové, zcela absurdní trestné činy jmenuje právě Důvodová zpráva (IU Článek 40, DZ odstavec 208).

Je naprosto absurdní, aby byla do národní legislativy zanesena opatření, která kriminalizují v podstatě malicherné vzorce a způsoby chování, jejichž význam lze různě interpretovat v závislosti na dalších okolnostech. Je naprosto nepřijatelné, aby byl mladík v pubertálním věku kriminalizován za to, že mrkne na dívku, která se mu líbí anebo partner za to, když v hádce uchopí a stiskne ženě ruku, pokud se na něj napřahuje s úmyslem ho uhodit nebo ve vzteku hodit předmětem, který má zrovna po ruce.

Provádění článků Istanbulské úmluvy povede jednoznačně k jejich zneužívání, které ve spojitosti s dalším článkem (IU Článek 55) neúměrně zatíží již dnes tak zatížené soudnictví, vyšetřovací orgány a orgány činné v trestním řízení.

Prolomení profesní mlčenlivosti

Dalším z naprosto nepřijatelných opatření je prolomení mlčenlivosti některých profesních skupin, a to například lékařů a psychiatrů. Stát musí přijmout taková opatření, aby těmto skupinám profesionálů nebránilo v možnosti za vhodných podmínek podat oznámení příslušným organizacím nebo úřadům, pokud mají oprávněný důvod se domnívat, že byl spáchán závažný násilný čin spadající do působnosti této Úmluvy (IU Článek 28, DZ Odstavec 146).

Je naprosto nepřijatelné, aby byly informace týkající se zdravotního stavu předávány do rukou pracovníků neziskových organizací, a to i bez souhlasu pacientky nebo pacienta. O poskytnutí takovýchto údajů třetím stranám může rozhodnout pouze soud, který v takovýchto případech funguje jako pojistka proti zneužití.

Istanbulská úmluva zavádí mezigenerační konflikty

Rodina je nositelem a zdrojem pravé vazebnosti společnosti, což Istanbulská úmluva nejen absolutně popírá, ale dokonce, co je horší, i potírá. Zavádí mezigenerační konflikty, z nichž právo podle Istanbulské úmluvy má pouze ten, kdo se neidentifikuje jako muž nebo žena (DZ Odstavec 53).

Neakceptovatelný je ve vztahu k právu rodičů na výchovu svých dětí článek Důvodové zprávy (DZ Odstavec 53), který hovoří o pohlaví jako společenském konstruktu – podle genderové ideologie může být ženou i muž a muž i ženou podle toho, kým se cítí být.

Takové osoby nesmějí být diskriminovány a nesmí na nich být páčáno násilí. Istanbulská úmluva považuje za genderově podmíněné násilí i psychické násilí, přičemž význam vážné poruchy sama úmluva nedefinuje (IU Článek 33, DZ odstavec 180).

Istanbulská úmluva přiřazuje domácí násilí dospělým osobám v rámci rodiny (IU Článek 3, odstavec b), Důvodová zpráva ale jasně hovoří i o dětech a násilí mezi generacemi, které se obvykle vyskytuje mezi rodiči a dětmi (DZ Odstavec 41).

Přijde-li tedy nezletilé dítě za svým rodičem s požadavkem o změnu pohlaví z důvodu, kdy se neztotožňuje s pohlavím biologickým (DZ Odstavec 53), nebude mít rodič (nebo rodiče) možnost do takového rozhodnutí jakkoliv zasahovat, protože by se podle Istanbulské úmluvy a Důvodové zprávy dopustili diskriminace a trestného činu genderově podmíněného násilí (IU Článek 33, DZ odstavec 180). V konečném důsledku budou mít rodiče strach z možného právního postihu v případech, kdy budou chtít se svými dětmi řešit jejich pohlavní a genderovou identitu.

V tomto případě budou moci děti i udávat své rodiče za genderově podmíněné násilí, pokud rodiče vyjádří své negativní stanovisko ke změně jejich vlastní integrity, tedy ke změně pohlaví. Rodiče pozbydou tímto drastickým právním zásahem práva vychovávat své dítě podle tradičních hodnot.

Pomoc obětem genderově podmíněného násilí mají zajišťovat ženské organizace a například místními orgány se specializovanými a zkušenými pracovníky s důkladnou znalostí násilí na základě pohlaví a telefonní linky pomoci směřující oběti na správný typ služby a specifické služby pro děti jako oběti nebo svědky (IU Článek 20, odstavec 1, DZ Odstavec 132).

Podle Istanbulské úmluvy potom rodičům-pachatelům genderově podmíněného násilí bude uložen trest včetně trestu odnětí svobody nebo na nich bude uplatněno sledování nebo dohled, a nakonec budou zbavení rodičovských práv, nelze-li jiným způsobem zajistit nejlepší zájem dítěte, který může zahrnovat i bezpečnost oběti (IU Článek 45, odstavec 2).

Indoktrinace dětí genderovou ideologií

Istanbulská úmluva ukládá povinnost zavést genderový mainstreaming do škol a vzdělávacích zařízení prostřednictvím výukového materiálu o otázkách jako je rovnost mezi ženami a muži, genderové role bez stereotypů, genderově podmíněné násilí na ženách a právo na osobní integritu, který by byl přizpůsoben měnící se úrovni vnímání žáků a zahrnut do formálních školních osnov na všech úrovních vzdělávacího systému (IU Článek 14, odstavec 1).

Genderovým mainstreamingem bude podle Istanbulské úmluvy zasaženo i neformální vzdělávání, a to propagací této ideologie v dalších vzdělávacích zařízeních, jakými jsou komunitní nebo náboženské vzdělávací zařízení, aktivity, projekty a instituce založené na sociální pedagogice, skauti nebo dívčí skauti, letní tábory, aktivity po škole atd. (IU Článek 14, odstavec 2, DZ Odstavec 96).

Provádění Istanbulské úmluvy finančně zatíží stát

Provádění Istanbulské úmluvy sebou nese neúměrně vysoké finanční náklady. Stát je povinen poskytnout přiměřené finanční a lidské zdroje pro účely zajištění náležitého provádění uceleného přístupu, opatření a programů pro předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, včetně těch, které vykonají nevládní organizace a občanská společnost (IU Článek 8, DZ Odstavec 66). Z Istanbulské úmluvy jednoznačně vyvstává povinnost financovat neziskové organizace propagující genderový mainstreaming, protože právě propagace genderové ideologie je jednou z povinností obsažených v Důvodové zprávě (IU Článek 13, DZ Odstavec 91). To sebou samozřejmě nese nemalé finanční náklady.

Stát bude povinen určit či zřídit jeden nebo více úředních orgánů zodpovědných za koordinaci, provádění, kontrolu a hodnocení postupů a opatření k předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy (IU Článek 13, odstavec 1). V praxi to bude znamenat více úředníků, a tedy i více vynaložených nákladů.

Stát bude nadále povinen finančně odškodňovat oběti osobám, které utrpěly závažné ublížení na těle nebo újmu na zdraví v rozsahu, v němž odškodné není uhrazeno z jiných zdrojů, například od pachatele, z pojištění nebo ze státních finančních zdrojů určených na zdravotní a sociální potřeby (IU Článek 30, odstavec 2). Odškodnit bude muset stát i ty osoby, kterým vznikly závažné psychické škody způsobené násilím z psychologického hlediska, přičemž ale Úmluva význam vážné poruchy nedefinuje (DZ Odstavec 180).

Dotčené odstavce Istanbulské úmluvy jsou nejen zneužitelné například ve prospěch osob podávajících křivá obvinění, ale jsou diskriminační vůči obětem jiných závažných trestních činností, při kterých dojdou k závažnému ublížení na těle nebo újmě na zdraví, jako jsou například loupežná přepadení, kde tyto oběti na žádné odškodnění od státu nárok nemají. Je zřejmé, že vyplácení odškodného obětem genderově podmíněného násilí sebou ponese vysoké finanční výdaje.

Žádosti o azyl z důvodů genderu

Istanbulská úmluva ukládá povinnost rozšířit skupiny uprchlíků uznaných Ženevskými konvencemi o ženy, které ve svých zemích původu podléhají

diskriminaci na základě jejich nízkého společenského postavení. (IU Článek 60 odstavec 1, DZ Odstavec 311). Po snahách mezinárodních organizací zahrnout do těchto skupin i takzvané ekonomické, klimatické a humanitární migranty přichází Istanbulská úmluva se skupinou "genderoví uprchlíci".

"Genderové uprchlíky" podle Úmluvy ale nebude možno vrátit zpět do jejich země původu (IU Článek 61 odstavec 1, DZ Odstavec 313). Dotyčné články jsou problematické v počtu zemí, ve kterých mají ženy společensky nižší postavení než muži. Jedná se zejména o země třetího světa, kde je nerovnocenné postavení žen a mužů podporováno, nebo dokonce uzákoněno, což je primárním důvodem páchání násilí na ženách v těchto zemích, nikoliv jak ideologicky tvrdí Istanbulská úmluva proto, že žena je ženou. Tím, že takovým ženám uznáme status uprchlíka, podpoříme a upevníme ty politické, náboženské a ideologické režimy, které podřadné postavení žen uplatňují.

V případě, kdy na tyto země bude vyvíjen nátlak ke změnám týkajících se postavení žen, jednoduše tyto ženy pošlou do Evropy a řeknou "když se Vám naše pravidla nelíbí, vezměte si je", čímž pro ně bude problém vyřešen. Namísto populistického uznání "genderových uprchlíků" by měla mezinárodní společnost vyvíjet nátlak a sankcionovat ty země, které porušují dodržování mezinárodního práva v oblasti lidských práv.

Kromě ekonomických dopadů je zde ještě další významný faktor, a to slučování rodin. S ženami, které ve svých zemích původu podléhají diskriminaci na základě jejich nízkého společenského postavení ve společnosti budou přijímáni i jejich rodinní příslušníci včetně dospívajících nebo dospělých mužů. Dotčené články Úmluvy jsou vysoce zneužitelné, a to především organizovanými skupinami pašeráků lidí a některými převážně mezinárodními neziskovými organizacemi.

Pokud někdo namítá, že takto Úmluva určitě nebude vykládána, může se podívat na výklady Úmluvy od Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví FEMN v Evropském parlamentu. Ten vydal stanovisko k tzv. humanitárním vízům, kdy na jejich základě měla Komise připravit nařízení pro všechny členské státy EU

(Zpráva - A8-0328/2018 - Evropský parlament).

Kontrolní orgán Grevio

Provádění Istanbulské úmluvy bude kontrolovat nadnárodní skupina GREVIO (IU Článek 66. odstavec 1). Kontrole bude podléhat plnění všech článků Istanbulské úmluvy, včetně implementace genderové ideologie do národní legislativy a její plnění. Voleny jsou osoby s odbornými zkušenostmi v oblastech upravených touto Úmluvou (IU Článek 66. odstavec 4. písmeno a.). Tyto předpoklady splňují nejlépe zástupci genderových a feministických neziskových organizací, což potvrzuje Důvodová zpráva (DZ Odstavec 341).

GREVIO bude ve své podstatě vykonávat dohled nad plněním Istanbulské úmluvy jako politický subjekt, nadřazený národnímu parlamentu (DZ Odstavec 356). Členové GREVIO budou požívat výhod imunity, jaké jsou přiznávány představitelům cizích vlád při dočasném plnění úředních povinností. Imunita jim bude přiznávána i tehdy, kdy dotčené osoby již takové funkce nevykonávají (IU Příloha Přílohy článku 66. odstavců 1-6).

Skupiny chráněné Istanbulskou úmluvou – kde jsou heterosexuální muži?

Důvodová zpráva (DZ článek 87) jmenuje takzvané ohrožené skupiny zranitelných osob, jejichž potřeby se mají zohledňovat. Patří mezi ně: těhotné ženy a ženy s malými dětmi, osoby se zdravotním postižením, včetně osob s mentálním nebo kognitivním postižením, osoby žijící ve venkovských nebo odlehlých oblastech, osoby zneužívající návykové látky, prostitutky, osoby pocházející z národnostních nebo etnických menšin, migranti – včetně migrantů bez dokladů a uprchlíků, homosexuální muži, lesbické ženy, osoby bisexuální a transsexuální, jakož i osoby HIV pozitivní, osoby bez domova, děti a starší osoby. V jakém směru a jakými prostředky se mají potřeby těchto osob zohledňovat je popsáno výše. Že Istanbulská úmluva nezmiňuje například otce s dětmi není vzhledem k diskriminačním odstavcům překvapivé, protože takzvaná ochrana se vymezuje v rámci Istanbulské úmluvy pouze na homosexuály.

Závěr

Vyjádření legislativního odboru vlády v roce 2018 bylo ve smyslu, že všechny hlavní zákony už dávno máme (byly jen tři úplně drobné poznámky, které se již v mezičase vyřešily) a ratifikace z pohledu legislativy proto není nutná. Chybí nám jen různá měkká opatření a zapracovat na prevenci – tedy na genderových programech pro děti apod. Vzhledem k tomu, že to bude právě Odbor pro rovnost na Úřadu vlády, který v ČR bude dbát na implementaci tak, aby vše bylo připraveno na kontroly od členů GREVIO, je také nutné mít se na pozoru před dalším silným aktivismem.

V ČR neexistuje nezávislá studie, která by objektivně vyhodnotila, jaké dopady bude mít plná ratifikace IÚ na české opatrovnícké soudy, kde se dlouhodobě mluví o vážné diskriminaci otců a křivých obviněních nebo také na azylovou politiku státu. Všechny údaje tak jen dodává Odbor pro rovnost na Úřadu vlády. Členy vládní Rady pro rovnost jsou pak mj. známí zástupci České ženské lobby.

Rada Evropy - Edice Smluv č. 210

Úmluva Rady Evropy
o prevenci a potírání násilí
vůči ženám a domácího násilí

Istanbul, 11.V.2011

www.coe.int/conventionviolence

The official languages of the Council of Europe are English and French (Article 12 of the Statute of the Council of Europe). Only the treaties published by the Secretary General of the Council of Europe, each in a separate booklet of the "European Treaty Series" (ETS) continued since 2004 by the "Council of Europe Treaty Series" (CETS), are deemed authentic. The translation presented here is for information only.

Preambule

Členské státy Rady Evropy a její ostatní signatáři

S odvoláním na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS č. 5, 1950) a její protokoly, Evropskou sociální chartu (ETS č. 35, 1961, novelizovanou v roce 1996, ETS č. 163), Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi (CETS č. 197, 2005) a Úmluvu Rady Evropy k ochraně dětí před sexuálním zneužíváním a obtěžováním (CETS č. 201, 2007);

S odvoláním na následující doporučení Výboru ministrů členskými státy Rady Evropy: Doporučení Rec(2002)5 o ochraně žen proti násilí, Doporučení CM/Rec(2007)17 o standardech a mechanismech rovnosti pohlaví, Doporučení CM/Rec(2010)10 o roli žen a mužů při prevenci konfliktů a budování míru a další relevantní doporučení;

S ohledem na rostoucí počet případů řešených Evropským soudem pro lidská práva, jež vytvářejí důležité normy v oblasti násilí vůči ženám;

S přihlédnutím k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech (1966), Mezinárodnímu paktu o ekonomických, sociálních a kulturních právech (1966), Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen ("CEDAW", 1979) a jejím Opčním protokolu (1999) a rovněž k Obecnému doporučení č. 19 Výboru CEDAW proti násilí na ženách, k Úmluvě o právech dítěte (1989) a jejím Opčním protokolům (2000) a k Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením (2006);

S ohledem na Římský statut Mezinárodního trestního soudu (2002);

S odvoláním na základní principy mezinárodního humanitárního práva a obzvláště Ženevské úmluvy (IV), vztahující se k ochraně civilních osob v době války (1949) a její dodatečné protokoly I a II (1977);

Odsuzující veškeré formy násilí vůči ženám i domácího násilí;

S vědomím, že uplatnění rovnoprávnosti mezi muži a ženami *de jure i de facto* představuje klíčový element prevence násilí vůči ženám;

S vědomím, že násilí vůči ženám je projevem historicky nerovného poměru síly mezi muži a ženami, jenž vedl k nadřazenosti mužů a diskriminaci žen a bránil ženám v plném rozvoji;

S vědomím, že násilí vůči ženám jakožto násilí genderově podmíněné má strukturální povahu a toto násilí je jedním z klíčových společenských mechanismů jež ženám vnucují podřízené postavení vůči mužům;

Uvědomující si s hlubokým znepokojením, že ženy a dívky jsou často vystaveny závažným formám násilí, jako je domácí násilí, sexuální obtěžování, znásilnění, nucený sňatek, zločiny páchané ve jménu takzvané "cti" a mrzačení genitálií, jež představují závažné porušení lidských práv žen a dívek a obrovskou překážku dosažení rovnoprávnosti mezi ženami a muži;

S vědomím pokračujícího porušování lidských práv v průběhu ozbrojených konfliktů, jež postihuje civilní obyvatelstvo, obzvláště ženy, formou masového či systematického znásilňování a sexuálního násilí a nese potenciál dalšího zvyšování genderového násilí jak během tak i po skončení těchto konfliktů;

S vědomím, že ženy a dívky jsou riziku genderového násilí vystaveny ve větší míře než muži;

S vědomím, že domácí násilí postihuje neúměrně více žen, ačkoli jeho obětí mohou být i muži;

S vědomím, že oběti a také svědkem násilí v rodině jsou také děti;

Vedeni snahou vytvořit Evropu prostou násilí vůči ženám a domácího násilí

Dohodli se na následujícím:

Kapitola I – Účel, definice, rovnost a nediskriminace, všeobecné závazky

Článek 1 – Cíle úmluvy

- 1 Cílem této úmluvy je
 - a chránit ženy před veškerými formami násilí a dosáhnout prevence, stíhání a potlačení násilí vůči ženám a domácího násilí;
 - b přispět k eliminaci veškerých forem diskriminace žen a podpořit skutečné zrovnoprávnění žen s muži také posílením pravomocí žen;
 - c navrhnout zevrubný rámec, strategie a opatření pro ochranu a pomoc veškerým obětem násilí vůči ženám a domácího násilí;
 - d podpořit mezinárodní spolupráci ve snaze o eliminaci násilí vůči ženám a domácího násilí;
 - e poskytnout podporu a pomoc organizacím a složkám účastným na prosazování zákonnosti, aby mohly efektivně spolupracovat a dohodnout se na integrovaném postupu při eliminaci násilí vůči ženám a domácího násilí.
- 2 Pro zajištění efektivního naplňování těchto ustanovení jednotlivými stranami, úmluva stanoví specifický monitorovací mechanismus.

Článek 2 – rozsah účinnosti úmluvy

- 1 Tato úmluva se bude vztahovat na veškeré formy násilí vůči ženám, včetně domácího násilí, jež posihuje nepoměrně víc ženy.
- 2 Strany jsou vybízeny k uplatňování této úmluvy na veškeré oběti domácího násilí. Strany by měly při uplatňování ustanovení této úmluvy věnovat zvláštní pozornost ženám jakožto obětem genderového násilí.

- 3 Tato úmluva se bude uplatňovat v dobách míru i v situacích ozbrojeného konfliktu.

Článek 3 – Definice

Pro účely této úmluvy:

- a “násilí vůči ženám” je chápáno jako porušování lidských práv a forma diskriminace žen a budou se jím rozumět veškeré činy genderového násilí, jež vyústí anebo mohou vyústit ve fyzickou, sexuální, psychickou či ekonomickou újmu či strádání žen, včetně hrozeb takovýmito činy, donucování nebo svévolného omezování svobody, ať k nim dochází na veřejnosti nebo v soukromí.
- b “domácím násilím” se rozumí veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí, k němuž dochází v rodině nebo v domácnosti anebo mezi bývalými či stávajícími manžely či partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společnou domácnost s obětí;
- c pod pojmem “gender” se rozumí společensky ustavená role, chování, aktivity a atributy, jež daná společnost považuje za náležité pro ženy a muže.
- d “genderově podmíněné násilí vůči ženám” znamená násilí, jež je zaměřeno na ženu proto, že je žena, anebo násilí, jemuž jsou vystaveny především ženy;
- e “obětí” se rozumí jakákoli fyzická osoba, jež je vystavena chování specifikovanému v bodech a a b;
- f “ženami” se rozumí i dívky mladší 18 let.

Článek 4 – Základní práva, rovnost a nediskriminace

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, díky nimž budou podpořena a ochráněna práva kohokoliv, obzvláště žen, na život prostý násilím jak ve veřejné, tak v soukromé oblasti.
- 2 Strany odsuzují veškeré formy diskriminace žen a bezodkladně přijmou legislativní i jiná opatření, aby jí zabránily, obzvláště pak:
 - zakotvením principu rovnosti mezi ženami a muži do svých ústav či jiného vhodného právního kodexu a zajištěním jeho uplatňování v praxi;
 - zákazem diskriminace žen spolu s použitím sankcí, bude-li to zapotřebí;
 - zrušením zákonů a postupů, jež diskriminují ženy.
- 3 Ustanovení této úmluvy, obzvláště pak opatření zaměřená na ochranu práv obětí, budou implementována bez diskriminace na jakémkoli základě, například pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženského vyznání, politického či jiného přesvědčení, národnostního či sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, invalidity, rodinného stavu, statutu migranta nebo uprchlíka či jakéhokoli jiného postavení.
- 4 Speciální opatření, jichž by bylo zapotřebí pro prevenci a ochranu žen před genderově podmíněným násilím, nebudou v intencích této úmluvy považována za diskriminaci.

Článek 5 – Závazky a z nich vyplývající povinnosti států

- 1 Strany se zdrží účasti na jakémkoli aktu násilí vůči ženám a zajistí, že státní úřady, úředníci, zaměstnanci, instituce či další aktéři působící ve státním sektoru budou konat v souladu s tímto závazkem
- 2 Strany podniknou zákonodárná i jiná opatření nezbytná pro splnění povinnosti zajistit prevenci, vyšetření, potrestání a zjednání nápravy v souvislosti s násilnými činy, spadajícími do působnosti této úmluvy, jejichž pachatelé nejsou činní ve státním sektoru.

Článek 6 – Politika citlivá ku genderovým problémům

Strany se zaváží, že při implementaci a vyhodnocování dopadu ustanovení této úmluvy budou zohledňovat genderové hledisko a že budou prosazovat a aktivně naplňovat politiku rovnosti a dělby pravomocí mezi ženami a muži.

Kapitola II – Integrovaná politika a sběr dat

Článek 7 – Komplexní a koordinovaná politika

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro přijetí a prosazování celostátní efektivní, komplexní a koordinované politiky zahrnující veškerá relevantní opatření směřující k prevenci a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy a zajistí, aby násilí vůči ženám bylo řešeno holisticky.
- 2 Strany zajistí, aby politika zmiňovaná v odstavci 1 stavěla práva oběti do centra veškerých opatření a aby byla implementována díky efektivní spolupráce mezi všemi relevantními agenturami, institucemi a organizacemi.
- 3 Opatření přijatá v intencích tohoto článku budou podle nezbytnosti zahrnovat všechny relevantní aktéry, například vládní agentury, národní, regionální či místní zastupitelské sbory a úřady, národní instituce pro lidská práva a organizace občanské společnosti.

Článek 8 – Finanční zdroje

Strany vydělí přiměřené finanční a lidské zdroje pro náležité uplatňování integrované politiky, opatření a programů zaměřených na prevenci a potírání veškerých aktů násilí spadajících do působnosti této úmluvy, a to i těch, jež zajišťují nevládní organizace a občanská společnost.

Článek 9 – Nevládní organizace a občanská společnost

Strany zajistí na všech úrovních uznání, povzbuzení a podporu práci relevantních nevládních organizací a občanské společnosti, aktivně se podílejících na potírání násilí vůči ženám a naváže s těmito organizacemi efektivní spolupráci.

Článek 10 – Koordinační orgán

- 1 Strany určí nebo vytvoří jeden či více oficiálních orgánů, jež budou zodpovědné za koordinaci, implementaci, monitoring a vyhodnocení strategie a opatření cílených na

prevenci a potírání veškerých forem násilí, spadajících pod tuto úmluvu. Tyto orgány budou koordinovat sběr dat ve smyslu článku 11, analyzovat a rozšiřovat výsledky.

2. Strany zajistí, že orgány jmenované či vytvořené ve smyslu tohoto článku budou dostávat všeobecné informace o opatřeních učiněných v intencích kapitoly VIII.
3. Strany zajistí, že orgány jmenované či vytvořené ve smyslu tohoto článku budou mít možnost přímo komunikovat a udržovat vztahy s obdobnými orgány ostatních stran.

Článek 11 – Sběr dat a výzkum

- 1 Za účelem implementace této úmluvy se strany zavazují, že:
 - a budou v pravidelných intervalech shromažďovat rozptýlené relevantní statistické údaje o případech jakékoli formy násilí spadajícího do působnosti této úmluvy;
 - b budou podporovat terénní průzkum veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy a studovat jeho základní příčiny a důsledky, výskyt a podíl usvědčených pachatelů, a také účinnost opatření učiněných při implementaci této úmluvy
- 2 Strany se zasadí o to, aby byly v pravidelných časových intervalech prováděny průzkumy populace s cílem vyhodnotit prevalenci a trendy různých forem násilí, které spadají do působnosti této úmluvy.
- 3 Strany poskytnou informace, shromážděné v souladu s tímto článkem, skupině expertů, zmíněné v článku 66 této konvence, a podpoří tak mezinárodní spolupráci a umožní mezinárodní srovnávání.
- 4 Strany zajistí, aby informace shromážděné v souladu s tímto článkem byly přístupné veřejnosti.

Kapitola III – Prevence

Článek 12 – Obecné závazky

- 1 Strany podniknou nezbytná opatření pro podporu sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů s cílem vymýtit předsudky, zvyky, tradice a další praktiky, jež jsou založeny na předpokladu podřízenosti ženy anebo na stereotypním pojmání rolí žen a mužů.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření s cílem prevence veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy, jak ze strany fyzických tak právnických osob.
- 3 Veškerá opatření učiněná v intencích této kapitoly musí zohledňovat a reagovat na specifické potřeby osob, jež jsou v důsledku určitých okolností více zranitelné, přičemž v centru těchto opatření musí být lidská práva všech obětí.
- 4 Strany učiní vše nezbytné pro to, aby každý se občan, obzvláště pak muži a chlapci, aktivně zapojili do prevence všech forem násilí, jež spadají do působnosti této úmluvy.
- 5 Strany se zasadí o to, aby žádný akt násilí ve smyslu této úmluvy nemohl být ospravedlňován kulturou, náboženstvím, tradicí či tzv. "ctí".

- 6 Strany učiní vše nezbytné pro podporu programů a aktivit podporujících dělbu pravomocí se ženami

Článek 13 – Osvěta

- 1 Strany se zavazují podporovat a pravidelně organizovat osvětové kampaně a programy na všech úrovních, a budou spolupracovat s organizacemi a institucemi činnými v oblasti lidských práv a rovnosti práv, s nevládními organizacemi a občanskou společností, obzvláště s organizacemi žen, aby tam, kde to bude vhodné, zvyšovaly povědomí široké veřejnosti o různých projevech všech forem násilí, jež spadají do působnosti této úmluvy a pochopení toho, jaké mohou být následky na děti a jak důležité je takovému násilí bránit.
- 2 Strany zajistí, že informace o vhodných nástrojích prevence násilných činů ve smyslu této úmluvy budou široce zveřejňovány

Článek 14 - Vzdělání

- 1 Tam, kde to bude vhodné, podniknou strany kroky k tomu, aby ve formálních osnovách na všech úrovních vzdělávání existoval materiál k tématům, jako je rovnoprávnost žen a mužů, nestereotypní genderové role, vzájemný respekt, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí vůči ženám a právo na osobní integritu, to vše uzpůsobeno rozvíjejícím se schopnostem žáků.
- 2 Strany učiní vše nezbytné pro podporu zásad stanovených v odstavci 1 v neformálních vzdělávacích zařízeních a také v zařízeních sportovních, kulturních a volnočasových a v médiích.

Článek 15 – Školení odborníků

- 1 Strany zajistí, že relevantním odborníkům, zabývajícím se oběťmi i pachateli veškerých násilných aktů ve smyslu této úmluvy se dostane náležitého a důkladného proškolení o tématech prevence, a odhalování tohoto druhu násilí, o rovnosti mezi ženami a muži, o potřebách a právech obětí a také o tom, jak zabránit druhotné viktimizaci.
- 2 Strany se zasadí, aby vzdělávání, uvedené v odstavci 1 zahrnovalo také školení o koordinaci spolupráce více agentur, aby tak konkrétní případy násilí ve smyslu této úmluvy mohly být předávány náležitým instancím.

Článek 16 – Programy preventivních zásahů a nápravy

- 1 Strany učiní nezbytná zákonodárná či jiná opatření pro podporu programů, jež se snaží naučit pachatele domácího násilí nenásilnému chování v mezilidských vztazích a tak se snaží předcházet dalšímu násilí a změnit vzorec násilného chování.
- 2 Strany učiní nezbytná zákonodárná či jiná opatření pro prosazení a podporu léčebných programů obzvláště pro pachatele sexuálních deliktů s cílem prevence recidivy.
- 3 Při zajišťování kroků uvedených v odstavcích 1 a 2 budou strany dbát na to, aby prvořadým zájmem byla bezpečnost, podpora a ochrana lidských práv obětí, a tam, kde to bude vhodné, budou tyto programy koncipovány a realizovány v těsné součinnosti se speciálními službami určenými obětem násilí.

Článek 17 – Účast soukromého sektoru a médií

- 1 Strany se obrátí na soukromý sektor, sektor informačních a komunikačních technologií a na média, samozřejmě s náležitým respektem pro jejich svobodu slova a nezávislost, s výzvou k účasti na přípravě a realizaci strategií a stanovení vodítek a samoregulačních standartů k prevenci násilí vůči ženám a k posílení úcty k jejich důstojnosti.
- 3 Strany se ve spolupráci s aktéry ze soukromého sektoru zaměří u dětí, rodičů a vzdělávacích pracovníků na rozvoj a podporu znalostí a schopností čelit v komunikačním a informačním prostředí obsahu sexuální či násilné povahy, jenž může být škodlivý.

Kapitola IV – Ochrana a podpora

Článek 18 – Všeobecné závazky

- 1 Strany se zavazují podniknout nezbytné zákonodárné či jiné kroky k ochraně veškerých obětí před dalšími násilnými činy.
- 2 Strany se zavazují učinit nezbytná zákonodárná či jiná opatření, v souladu s vlastními zákony, aby bylo možné zajistit příhodné mechanismy pro efektivní spolupráci mezi všemi relevantními státními agenturami, včetně soudů, státních zastupitelství, policejních složek, místních a regionálních úřadů a také nevládních organizací a dalších relevantních aktérů při ochraně a podpoře obětí a svědků veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy, a to i předáním do péče obecných i specializovaných podpůrných služeb, jak je podrobně uvedeno v článcích 20 a 22 této úmluvy.
- 3 Strany zajistí, že opatření učiněná v souladu s touto kapitolou:
 - budou vycházet z genderového chápání násilí vůči ženám a domácího násilí a zaměří se na lidská práva a bezpečnost obětí;
 - budou vycházet z integrovaného přístupu, jenž zohledňuje vztah mezi oběťmi, pachateli, dětmi a jejich širším sociálním prostředím;
 - ochrání oběti před druhotnou viktimizací;
 - zaměří se na dosažení rovných pravomocí a ekonomické nezávislosti pro ženské oběti násilí;
 - tam, kde je to možné a vhodné, se zasadí, aby na stejné adrese byl přístup k širší škále ochranných a podpůrných služeb;
 - budou se zaměřovat na specifické potřeby obzvláště zranitelných osob, včetně dětských obětí a budou pro ně dostupná.
- 4 Poskytnutí služeb nebude vázáno na ochotu oběti podat žalobu anebo svědčit proti pachateli.
- 6 Strany učiní náležitá opatření pro poskytnutí konzulární či jiné ochrany a podpory pro své občany či další oběti, jež mají na tuto ochranu nárok v souladu se závazky vyplývajícími z mezinárodního práva.

Článek 19 - Informace

Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření, zajišťující obětem adekvátní a včasné informace v jim srozumitelném jazyce o dostupných službách a právních opatřeních

Článek 20 – Obecné podpůrné služby

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření, zajišťující obětem přístup ke službám, usnadňujícím jejich zotavení po násilném skutku. Tato opatření by podle nezbytnosti měla zahrnovat například právní a psychologické poradenství, finanční výpomoc, ubytování, vzdělání, získání kvalifikace a pomoc při hledání zaměstnání.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření, aby oběti měly přístup ke zdravotní péči a sociálním službám, a aby tyto služby byly adekvátně vybavené zdroji, a aby byli proškoleni odborníci, kteří by pomohli přímo nebo oběti odkázali na příslušné služby.

Článek 21 – Pomoc při individuálních/kolektivních stížnostech

Strany zajistí, aby oběti měly informace a přístup k příhodným mechanismům pro podávání individuálních/kolektivních stížností na regionální i mezinárodní úrovni. Strany budou podporovat poskytování citlivé a poučené pomoci obětem, jež hodlají takovému stížnosti podat.

Článek 22 – Služby odborné pomoci

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření, aby zařízení poskytující služby okamžité, krátkodobé i dlouhodobé odborné pomoci byla geograficky rozložena tak, aby byla přístupná veškerým obětem násilných činů, spadajících do působnosti této úmluvy.
- 2 Strany poskytnou nebo zařídí, aby nositelkami odborné pomoci ženám či jejich dětem – obětem násilí byly ženy.

Článek 23 - Příbytky

Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro zřízení dostatečného počtu vhodných a snadno přístupných příbytků, které by poskytovaly útočiště, a ty by měly proaktivně nabízet obětem, obzvláště ženám a dětem.

Článek 24 – Telefonické linky pomoci

Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro vytvoření bezplatné celostátní nepřetržité (24 hodin denně, 7 dní v týdnu) telefonní linky, kam by se oběti mohly diskrétně obrátit a anonymně požádat o poradu v souvislosti se všemi formami násilí, spadajícími do působnosti této úmluvy.

Článek 25 – Podpora obětem sexuálního násilí

Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro umožnění vzniku dostatečného počtu příhodných a snadno přístupných krizových center poskytujících lékařské a forenzní vyšetření, posttraumatickou podporu a poradenství pro oběti znásilnění či jiného sexuálního násilí,

Článek 26 – Ochrana a podpora dětských svědků

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření, aby při poskytování ochrany a pomoci obětem byla patřičně zohledněna práva a potřeby dětských svědků veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy.
- 2 Opatření učiněná v intencích tohoto článku budou zahrnovat psychologické poradenství přizpůsobené věku dětských svědků veškerých forem násilí, spadajících do působnosti této úmluvy, a budou patřičně zohledňovat nejlepší zájmy dítěte.

Článek 27 – Ohlašování

Strany učiní nezbytná opatření k vybídnutí kohokoli, kdo se stal svědkem aktu násilí spadajícího do působnosti této úmluvy, anebo kdo má rozumný důvod se domnívat, že takovýto akt byl spáchán anebo lze očekávat, že bude spáchán v budoucnu, aby tuto skutečnost ohlásil kompetentním organizacím či úřadům.

Článek 28 – Ohlašovací povinnost odborníků

Strany učiní nezbytná opatření k tomu, aby pravidla důvěrnosti vyplývající ze zákonů dané země nebránila pracovníkům určitých profesí, při respektování vhodných podmínek, ohlásit kompetentním organizacím či úřadům, že mají důvodné podezření že došlo ke spáchání závažného násilného činu, spadajícího do působnosti této úmluvy, a lze do budoucna očekávat, že budou spáchány další závažné násilné činy.

Kapitola V – Hmotné právo

Článek 29 – Civilní žaloby a nápravné prostředky

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby oběti mohly vůči pachateli uplatnit adekvátní nápravné prostředky podle občanského práva.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby oběti disponovaly v souladu s principy mezinárodního práva adekvátními nápravnými prostředky podle občanského práva vůči státním úřadům, které nedostály své povinnosti učinit v rámci svých pravomocí nezbytná preventivní či ochranná opatření.

Článek 30 – Odškodnění

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby bylo obětem zajištěno právo vymáhat odškodnění od pachatelů jakýchkoli prokázaných přečinů, spadajících do působnosti této úmluvy.
- 2 Těm, kteří utrpěli natolik závažnou fyzickou újmu či poškození zdraví, že k odškodnění nepostačují zdroje od pachatele, pojišťovny či ze státem financovaného systému zdravotního a sociálního zabezpečení, bude přiznáno přiměřené odškodnění od státu. To ovšem nebude bránit stranám ve vymáhání náhrady odškodnění od pachatele, za předpokladu, že bude náležitě postaráno o bezpečnost oběti.
- 4 Opatření učiněná v souladu s odstavcem 2 musí zajistit, že odškodnění bude poskytnuto v rozumné lhůtě.

Článek 31 – Svěření do péče, právo na návštěvy a bezpečnost

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby při rozhodování o svěření do péče a právu na návštěvu dítěte byly brány v úvahu násilné incidenty, spadající do působnosti této úmluvy.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby uplatnění veškerých práv spojených s péčí a návštěvou dítěte neohrožovalo práva a bezpečnost oběti či dětí.

Článek 32 – Občanskoprávní důsledky vynucených sňatků

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby právní platnost sňatků uzavřených pod nátlakem byla zrušitelná a jejich trvání ukončeno, aniž by to představovalo nepatřičné finanční či administrativní břímě pro oběť.

Článek 33 – Psychické násilí

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby se úmyslné chování, poškozující závažně prostřednictvím nátlaku nebo hrozeb psychickou integritu druhé osoby, bylo klasifikováno jako trestné.

Článek 34 - Stalking

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření k tomu, aby úmyslné a opakované výhružné chování vůči druhé osobě, jež u ní vyvolává obavy o bezpečnost, bylo klasifikováno jako trestné.

Článek 35 – Fyzické násilí

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření k tomu, aby úmyslné konání činů fyzického násilí vůči druhé osobě bylo klasifikováno jako trestný čin.

Článek 36 – Sexuální násilí, včetně znásilnění

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby byly klasifikovány jako trestné následující úmyslné činy:
 - a dojde-li přes nesouhlas oběti k vaginální, anální či orální penetraci sexuální povahy do těla druhé osoby jakoukoli částí těla nebo předmětem;
 - b je-li přes nesouhlas druhé osoby vykonán jakýkoli jiný akt sexuální povahy;
 - c je-li druhá osoba přes svůj nesouhlas přinucena podílet se na aktech sexuální povahy se třetí osobou;
- 2 Souhlas musí být dán dobrovolně jakožto výsledek svobodné vůle dané osoby posuzované v kontextu stávajících okolností.
- 3 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby ustanovení odstavce 1 bylo možno vztáhnout též na činy spáchané vůči bývalým či stávajícím manželům či partnerům uznávaných v intencích mezinárodního práva.

Článek 37 – Vynucený sňatek

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby úmyslné chování vedoucí k přinucení dospělého či dítěte ke vstupu do manželství bylo klasifikováno jako trestné.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby úmyslné chování vedoucí k vylákání dospělého či dítěte na území strany nebo státu jiného, než v němž dotyčná osoba žije, za účelem přinucení tohoto dospělého nebo dítěte ke vstupu do manželství bude klasifikováno jako trestné.

Článek 38 – Mrzačení ženského genitálu

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby byly klasifikovány jako trestné následující úmyslné činy:

- a provedení obřízky, infibulace či jakéhokoli jiného zmrzačení celku nebo kterékoli části ženských velkých i malých stydkých pysků či klitorisu;
- b nucení žen ke kterémukoli ze zákroků uvedených v bodu 1 nebo zprostředkování téhož;
- c vybízení či nucení dívek k podstoupení kteréhokoli ze zákroků uvedených v bodu či zprostředkování téhož;

Článek 39 – Násilný potrat a násilná sterilizace

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření k tomu, aby byly považovány za trestné následující úmyslné činy:

- a provedení potratu na ženě bez jejího předchozího informovaného souhlasu;
- b provedení chirurgického zákroku, jehož cílem či důsledkem je ukončení schopnosti přirozené reprodukce u ženy, bez jejího předchozího informovaného souhlasu a pochopení zákroku.

Článek 40 – Sexuální obtěžování

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby jakákoli forma nežádoucího verbálního, neverbálního či fyzického projevu sexuální povahy s cílem či následkem porušení důstojnosti druhé osoby, obzvláště pokud toto chování vytváří zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující či urážlivé prostředí, byla vystavena trestnímu či jinému právnímu postihu.

Článek 41 – Napomáhání k trestnému činu a pokus o něj

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby úmyslné napomáhání ke spáchání skutků klasifikovaných v souladu s články 33, 34, 35, 36, 37, 38 a 39 této úmluvy, bylo považováno za trestný čin.

- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby úmyslný pokus o spáchání přečinů klasifikovaných v souladu s články 35, 36, 37, 38 a 39 této úmluvy, byl považován za trestný čin.

Článek 42 – Nepřijatelná ospravedlnění zločinů, včetně zločinů spáchaných ve jménu tzv. "ctí".

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro to, aby při trestním řízení zahájeném v souvislosti z kterýmkoli násilným činem spadajícím do působnosti této úmluvy, nemohlo být na kulturu, zvyklosti, náboženství, tradice či takzvanou "čest" pohlíženo jako na ospravedlnění těchto činů. Týká se to zejména tvrzení, že oběť překročila kulturní, náboženské či tradiční normy nebo obyčeje přístojného chování.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro to, aby skutečnost, že ku spáchání jakéhokoli činu uvedeného v odstavci 1 bylo určitou osobou navedeno dítě, neumenšovala trestní zodpovědnost dané osoby za spáchaný čin.

Článek 43 – Uplatnění trestných činů

Skutky klasifikované v souladu s touto úmluvou budou považovány za přečiny bez ohledu na povahu vztahů mezi obětí a pachatelem.

Článek 44 - Jurisdikce

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní či jiná opatření pro stanovení jurisdikce pro každý skutek prokazatelně spadající do působností této úmluvy vždy tehdy, když bude spáchán:
 - a na jejich území; nebo
 - b na palubě lodi plující pod jejich vlajkou; nebo
 - c na palubě letadla registrovaného podle jejich zákona; nebo
 - d některým jejich státním příslušníkem; nebo
 - e osobou, která má své obvyklé bydliště na jejich území.
- 2 Strany budou usilovat o zavedení nezbytných legislativních i jiných opatření pro stanovení soudní jurisdikce nad veškerými činy posuzovanými v souladu s touto úmluvou, pokud došlo ke spáchání tohoto činu proti jejich státnímu příslušníku anebo osobě, jež má své obvyklé bydliště na jejich území.
- 3 Pro stíhání činů posuzovaných v souladu se články 36, 37, 38 a 39 této úmluvy učiní strany nezbytná legislativní či jiná opatření pro to, aby jejich jurisdikce nebyla podřízena podmínce, že musí být za trestné činy považovány na území, kde byly spáchany.
- 4 Pro stíhání činů posuzovaných v souladu se články 36, 37, 38 a 39 této úmluvy učiní strany nezbytná legislativní či jiná opatření pro to, aby jejich jurisdikce ve vztahu k bodům d a e odstavce 1 nepodléhala podmínce, že stíhání přečinů může být zahájeno pouze po jejich nahlášení obětí anebo po předání informace státem, kde byl přečin spáchán.

- 5 Strany podniknou nezbytná legislativní a jiná opatření pro stanovení jurisdikce nad přečiny posuzovanými v souladu s touto úmluvou v případech, kdy se údajný pachatel nachází na jejich území a strany jej nehodlají vydat jiné straně pouze na základě jeho státní příslušnosti.
- 6 Jestliže si jurisdikci nad údajným přečinem posuzovaným v souladu s touto úmluvou osobuje více než jedna strana, musí se strany podle možností navzájem konzultovat a určit, která jurisdikce je pro stíhání nejvhodnější.
- 7 Bez újmy obecným pravidlům mezinárodního práva, tato úmluva nevyklučuje žádnou trestní jurisdikci uplatňovanou stranami v souladu s jejich vnitřním právem.

Článek 45 – Sankce a opatření

- 1 Strany podniknou nezbytná legislativní či jiná opatření pro to, aby skutky posuzované v souladu s touto úmluvou, byly trestány efektivním, úměrným a odrazujícím postihem, zohledňujícím závažnost těchto skutků. Tento postih bude podle nezbytnosti zahrnovat tresty odnětí svobody, jež mohou vést k extradici.
- 3 Strany mohou učinit i jiná opatření ve vztahu k pachatelům, například:
 - monitorování a dozor nad usvědčenými osobami;
 - odnětí rodičovských práv, pokud nejlepší zájmy dítěte, což může znamenat i bezpečí oběti, nemohou být garantovány jiným způsobem.

Článek 46 – Přitěžující okolnosti

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby následující okolnosti, pokud již nejsou hlavní součástí přečinu, mohly být v souladu s relevantními ustanoveními vnitřního zákona považovány za přitěžující okolnosti při rozhodování o trestu ve vztahu k skutkům posuzovaným v souladu s touto úmluvou:

- a přečin byl spáchán proti bývalému či stávajícímu manželu/manželce nebo partneru/partnerce uznávané podle národního práva, členem rodiny, osobou sdílející společnou domácnost s obětí nebo osobou, která zneužila své pravomoci;
- b skutek nebo skutky s ním související byly spáchány opakovaně;
- c přečin byl spáchán vůči osobě, která je kvůli určitým okolnostem obzvláště zranitelná;
- d skutek byl spáchán vůči dítěti nebo v přítomnosti dítěte;
- e skutek byl spáchán dvěma nebo více lidmi v součinnosti;
- f skutku předcházelo nebo jej doprovázelo mimořádně velké násilí;
- g přečin byl spáchán s použitím nebo výhrůžkou použití zbraně;
- h skutek způsobil závažnou fyzickou či psychickou újmu oběti;
- i pachatel byl již dříve usvědčen z přečinů podobné povahy

Článek 47 – Rozsudky vynesené jinou stranou

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření jimiž bude umožněno, aby byly při stanovení rozsudku vzaty v úvahu konečné rozsudky vynesené v souvislosti s přečiny posuzovanými v souladu s touto úmluvou jinou stranou.

Článek 48 - Zákaz povinných postupů alternativního řešení sporu a vynášení rozsudků v tomto duchu

- 1 Strany učiní v souvislosti s přečiny posuzovanými v souladu s touto úmluvou nezbytná legislativní i jiná opatření k zákazu povinných postupů alternativního řešení sporu, včetně mediace a smírčího řízení.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby, pokud bude vyměřena pokuta, byla náležitě zohledněna schopnost pachatele dostát svým finančním závazkům vůči oběti.

Kapitola VI – Vyšetřování, stíhání, procesní právo a ochranná opatření

Článek 49 - Obecné závazky

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že vyšetřování a soudní stíhání v souvislosti s veškerými formami násilí spadajícími do působnosti této úmluvy, bude provedeno bez zbytečných průtahů a aby na všech stupních trestního řízení byla brána v úvahu práva oběti.
- 2 Strany učiní, v souladu se základními principy lidských práv a s ohledem na genderově pojímané chápání násilí, nezbytná legislativní i jiná opatření pro zajištění efektivního vyšetření a stíhání přečinů posuzovaných v souladu s touto úmluvou.

Článek 50 – Okamžitá reakce, prevence a ochrana

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby příslušné agentury pro prosazování zákonnosti reagovaly bezodkladně a přiměřeně na veškeré formy násilí spadající do působnosti této úmluvy a nabídly adekvátní a okamžitou ochranu obětem.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby se příslušné agentury pro prosazování zákonnosti bezodkladně a vhodným způsobem podílely na prevenci a ochraně proti veškerým formám násilí spadajícím do působnosti této úmluvy, včetně zapojení preventivních operativních opatření a shromažďování důkazů

Článek 51 – Vyhodnocení a zvládání rizika

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby všechny relevantní orgány prováděly vyhodnocení závažnosti situace, rizika letálnosti a opakování násilí, aby tomuto riziku mohly čelit a podle potřeby poskytnout koordinovanou ochranu a podporu.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že vyhodnocování, zmíněné v odstavci 1 patřičně zohlední ve všech stádiích vyšetřování a uplatňování ochranných opatření případy, kdy pachatelé násilných činů spadajících do působnosti této úmluvy vlastní nebo mají přístup ke střelným zbraním.

Článek 52 – Institut vykázání

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby kompetentní orgány byly nadány pravomocí v situaci bezprostředního nebezpečí přikázat pachateli domácího násilí, aby opustil příbytek oběti nebo ohrožené osoby po dostatečně dlouhou dobu, a zakázat pachateli vstupovat do příbytku a navazovat styk s obětí nebo ohroženou osobou. Opatření vyplývající z tohoto článku musí upřednostňovat bezpečí obětí nebo osob vystavených riziku.

Článek 53 – Omezující nebo ochranné příkazy

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že oběti veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy budou moci těžit z adekvátních omezujících či ochranných příkazů.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že omezující nebo ochranné příkazy uvedené v odstavci 1, budou:
 - dostupné pro okamžitou ochranu a bez zbytečné finanční či administrativní zátěže pro oběť;
 - vydány na určitou dobu anebo do doby úpravy či zrušení;
 - podle potřeby vydány na základě *ex parte*, čili s okamžitou účinností;
 - dostupné bez ohledu na další právní postupy anebo souběžně s nimi;
 - budou moci být zavedeny během následujícího soudního řízení.
- 3 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že porušení omezujících nebo ochranných příkazů vydaných v souladu s odstavcem 1 bude potrestáno efektivními, přiměřenými a odrazujícími trestními či jinými právními sankcemi.

Článek 54 – Vyšetřování a důkazy

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby zajistily, že v kterémkoli občanském či trestním řízení budou důkazy vztahující se k předchozím sexuálním vztahům a chování oběti připuštěny pouze tehdy, bude-li to relevantní a nezbytné.

Článek 55 – Řízení *Ex parte* a *ex officio*

- 1 Strany zajistí, že pokud byl skutek spáchán celkově nebo částečně na jejich území, vyšetřování nebo stíhání skutků posuzovaných v souladu s články 35, 36, 37, 38 a 39 této úmluvy nebude zcela závislé na ohlášení nebo stížnosti podané obětí, a řízení může pokračovat i tehdy, pokud oběť své podání nebo stížnost stáhne.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby v souladu se zákonnými podmínkami národního práva poskytl možnost vládním i nevládním organizacím a poradcům v oblasti domácího násilí pomáhat obětem a podporovat je podle jejich požadavků v průběhu vyšetřování a soudního řízení v souvislosti se skutky posuzovanými v souladu s touto úmluvou.

Článek 56 – Ochranná opatření

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro ochranu práv a zájmů obětí, včetně jejich speciálních potřeb jakožto případných svědků, a to v průběhu všech stádií vyšetřování a soudního řízení, obzvláště pak:
 - a zajištěním jejich ochrany a taktéž ochrany pro jejich rodiny a svědky před zavražďováním, odvetou a opakovaným násilím;
 - b zajištěním informovanosti obětí, přinejmenším v případech, kdy by se oběti a jejich rodiny mohly octnout v nebezpečí, pokud by pachatel utekl anebo by byl dočasně či natrvalo propuštěn;
 - c informováním obětí, za podmínek stanovených národními zákony, o jejich právech a o službách, jež jsou jim k dispozici a o akcích následujících po podání stížnosti, o obviněních, o všeobecném postupu vyšetřování nebo řízení, o jejich roli při těchto úkonech a také o výsledku jejich případu;
 - d tím, že obětem v souladu s procedurálními pravidly místního práva umožní, aby byly vyslyšeny, mohly podat svědectví a uplatnit přímo či s pomocí prostředníka své názory, potřeby a obavy, jež budou brány v úvahu;
 - e poskytnutím vhodných podpůrných služeb tak, aby práva a zájmy obětí byly náležitě prezentovány a brány v úvahu;
 - f zajištěním takových opatření, jež by podle potřeby chránila soukromí a dobré jméno oběti;
 - g zajištěním, že v prostorách soudu a dalších institucí prosazování zákonosti bude kontakt mezi oběťmi a pachatelem omezen na nezbytné minimum;
 - h zajištěním nezávislých a kompetentních tlumočnicků pro potřeby obětí, pokud se účastní soudního řízení anebo podávají svědectví;
 - i tím, že v souladu s pravidly stanovenými místními zákony umožní obětem podávat svědectví v nepřítomnosti anebo alespoň v nepřítomnosti obviněného pachatele, zejména pak s použitím vhodných a dostupných komunikačních technologií.
- 2 Dětské oběti i dětské svědkové násilí na ženách budou mít podle potřeby nárok na speciální ochranná opatření, s ohledem na nejlepší zájmy dítěte.

Článek 57 – Právní pomoc

Strany v souladu s podmínkami stanovenými národními zákony zajistí obětem právo na právní podporu a právní pomoc zdarma.

Článek 58 – Zákonná lhůta

Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby zákonné lhůty pro zahájení jakéhokoli právního jednání v souvislosti se skutky posuzovanými v souladu se články 36,

37, 38 a 39 této úmluvy, byly prodlouženy po dobu, jež bude nezbytná a úměrná závažnosti daného skutku, aby bylo možné efektivně zahájit řízení poté, co oběť dosáhne plnoletosti.

Kapitola VII – Migrace a azyl

Článek 59 – Povolení k pobytu

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby obětem, jejichž povolení k pobytu závisí na bydlišti manžela nebo partnera uznávaného národním právem, bylo v případě rozloučení manželství či vztahu, pokud by probíhalo za obzvláště tíživých okolností, přiznáno právo na udělení samostatného povolení k pobytu bez ohledu na dobu trvání manželství či vztahu. Podmínky vztahující se k udělení a trvání samostatného povolení k pobytu stanoví národní právo.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby obětem bylo pozastaveno řízení o extradici v souvislosti s povolením k pobytu závislejícím na manželovi či partnerovi ve smyslu národního práva a bylo jim umožněno požádat o samostatné povolení k pobytu.
- 3 Strany vydají obnovitelné povolení k pobytu obětem v jedné ze dvou nebo obou následujících situacích:
 - a kdy kompetentní orgán usoudí, že jejich pobyt je nezbytný vzhledem k jejich osobní situaci;
 - b kdy kompetentní orgán usoudí, že jejich další pobyt je nezbytný pro účely spolupráce s úřady při vyšetřování nebo trestním řízení;
- 4 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření umožňující obětem nuceného sňatku, zavlečených do cizí země za účelem sňatku a jež tudíž přišly o status trvalého pobytu v zemi, kde obvykle přebývají, aby tento status znovu získaly.

Článek 60 – Genderově podmíněné žádosti o azyl

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby genderově podmíněné násilí vůči ženám bylo uznáno jako forma perzekuce ve smyslu článku 1, A (2) úmluvy z roku 1951, upravující status uprchlíků, a jako forma závažné újmy, zakládající potřebu doplňkové/dodatečné ochrany.
- 2 Strany zajistí, aby každé zdůvodnění opírající se o tuto úmluvu bylo interpretováno genderově citlivě a pokud se zjistí, že obavy z perzekuce vyplývají z jednoho nebo více těchto zdůvodnění, žadatelům by měl být v souladu s relevantními použitelnými nástroji udělen status uprchlíka.
- 3 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro zavedení genderově citlivých postupů a podpůrných služeb a genderových vodítek při přijímání uchazečů o azyl, včetně rozhodování, zda udělit status uprchlíka či požádat o mezinárodní ochranu.

Článek 61 – Non-refoulement

- 1 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření k respektování principu non-refoulement v souladu se stávajícími závazky v rámci mezinárodního práva.

- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření pro to, aby oběti násilí vůči ženám, jež potřebují ochranu, bez ohledu na jejich status nebo místo pobytu, nebyly za žádných okolností navráceny do kterékoli země, kde by byly ohroženy na životě nebo kde by byly vystaveny mučení či nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Kapitola VII – Mezinárodní spolupráce

Článek 62 – Všeobecné zásady

- 1 Strany v souladu s ustanoveními této úmluvy a pomocí relevantních mezinárodních i regionálních nástrojů pro spolupráci v občanských i trestních záležitostech a úprav dohodnutých na základě jednotné či reciproční legislativy a interních zákonů, spolu budou navzájem v co nejširší míře spolupracovat s cílem:
 - a prevence, potírání a stíhání veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy;
 - b poskytnutí ochrany a pomoci obětem;
 - c vyšetření a stíhání skutků, spadajících do působnosti této úmluvy;
 - d prosazení relevantních občanskoprávních i trestních rozsudků vydaných soudními orgány stran, včetně příkazů k ochraně.
- 2 Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření, aby oběti přečinů posuzovaných v souladu s touto úmluvou a spáchaných na území jiného signatářského státu než kde je jejich bydliště, mohly podávat stížnosti kompetentním orgánům státu, kde žijí.
- 3 Pokud strana, která vzájemnou právní pomoc v trestních záležitostech, případech extradice nebo prosazování občanskoprávních nebo trestních rozsudků, vynesenech jinou stranou, přistoupiší k této úmluvě, podmiňuje existencí smlouvy, obdrží žádost o takovouto právní spolupráci od strany, s níž tuto smlouvu neuzavřela, může tuto úmluvu považovat za právní základ pro vzájemnou právní pomoc v trestních záležitostech, v případech extradice nebo při prosazování občanskoprávních a trestních rozsudků vydaných druhou stranou pro přečiny posuzované v souladu s touto úmluvou.
- 4 Strany budou usilovat o to, aby tam, kde je to vhodné, byly prevence a boj proti násilí vůči ženám a domácímu násilí integrovány do programů rozvojové pomoci poskytovaných ve prospěch třetích států, a to i prostřednictvím bilaterálních a multilaterálních dohod se třetími státy s perspektivou usnadnění ochrany obětí v souladu s článkem 18, odstavcem 5.

Článek 63 – Opatření ve vztahu k ohroženým osobám

Jestliže má strana na základě dostupných informací rozumný důvod předpokládat, že určitá osoba je na území druhé strany vystavena bezprostřednímu ohrožení kterýmkoli skutkem spadajícím pod články 36, 37, 38 a 39 této úmluvy, pak strana, která má tyto informace, by je měla bez prodlení předat straně druhé, aby bylo možno podniknout vhodná bezpečnostní opatření. Kde to bude možné, budou mezi těmito informacemi podrobnosti o stávajících podmínkách ochrany ve prospěch ohrožené osoby.

Článek 64 - Informace

- 1 Dožádaná strana bude neprodleně informovat žádající stranu o výsledku akce podniknuté v souladu s touto kapitolou. Dožádaná strana rovněž neprodleně informuje žádající stranu o jakýchkoli okolnostech, jež by provedení akce znemožňovaly nebo ji mohly výrazně zpozdit.
- 2 Strany mají možnost v rozsahu vymezeném vlastními zákony bez předchozího požadavku zaslat jiné straně informace získané v rámci svého vlastního vyšetřování, pokud usoudí, že předání takovýchto informací může druhé straně napomoci v prevenci trestných činů posuzovaných v souladu s touto úmluvou anebo při zahájení či v průběhu vyšetřování nebo stíhání takovýchto trestných činů, anebo že může vést k žádosti dotyčné strany o spolupráci v souladu s touto kapitolou.
- 3 Strana jež obdržela informace v souladu s odstavcem 2 předloží takovéto informace svým kompetentním orgánům, aby bylo možno, bude-li to shledáno vhodným, zahájit řízení, anebo aby tyto informace mohly být vzaty v úvahu při relevantním probíhajícím občanskoprávním či trestním řízení.

Článek 65 – Ochrana údajů

Osobní data budou uložena a využívána ve smyslu závazků, učiněných signatářskými stranami v Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (Úmluva č. 108)

Kapitola IX – Systém monitoringu

Článek 66 - Expertní skupina pro potírání násilí vůči ženám a domácího násilí

- 1 Expertní skupina pro potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (dále v textu "GREVIO") bude monitorovat naplňování této úmluvy stranami.
- 2 GREVIO se bude skládat z nejméně 10 a nejvíce 15 členů disponujících širokou škálou odborností a zastupujících obě pohlaví a různé regiony. Jeho členy bude Výbor stran volit z kandidátů nominovaných stranami na čtyřleté funkční období, s možností jednoho znovuzvolení, a vybíraných mezi státními příslušníky jednotlivých stran.
- 3 Úvodní volba deseti členů proběhne do roka od chvíle, kdy tato úmluva vstoupí v platnost. Volba dalších pěti členů proběhne následně 25. ratifikaci nebo přistoupení.
- 4 Volba členů GREVIO bude založena na následujících principech:
 - a budou voleni transparentním postupem mezi vybranými osobnostmi vysoce morálního charakteru, uznávanými pro své kompetence v oblasti lidských práv, rovnosti pohlaví, násilí vůči ženám a domácího násilí nebo pomoci a ochrany obětem, anebo které prokázaly profesní zkušenost v oblastech spadajících do působnosti této úmluvy;
 - b GREVIO nemůže mít dva členy z jediného státu;
 - c měli by reprezentovat hlavní právní systémy;

- d měli by zastupovat relevantní aktéry a agentury angažující se v problematice násilí vůči ženám a domácího násilí;
 - e budou zastávat své funkce samostatně a budou při jejich výkonu nezávislí a nestranní a schopní efektivně vykonávat své povinnosti.
- 5 Volební postup pro členy GREVIO bude určen Výborem ministrů Rady Evropy po konzultacích a získání jednomyslné podpory od stran v období do šesti měsíců od vstupu této úmluvy v platnost.
 - 6 GREVIO si určí svůj vlastní jednací řád
 - 7 Členové GREVIO a další členové delegací konající návštěvu v jednotlivých zemích, v souladu s článkem 68, odstavce 9 a 14, budou požívat privilegií a imunity stanovené v dodatku této úmluvy.

Článek 67 – Výbor stran

- 1 Výbor stran se bude skládat z představitelů signatářských stran úmluvy.
- 2 Výbor stran bude svoláván generálním tajemníkem Rady Evropy. Jeho první schůze se uskuteční do roka po vstupu této úmluvy v platnost, s cílem zvolení členů GREVIO. Nadále se bude scházet vždy, pokud o to požádá alespoň třetina stran, předseda Výboru stran nebo generální tajemník.
- 3 Výbor stran si stanoví svůj vlastní jednací řád.

Článek 68 – Způsob práce

- 1 Strany na základě dotazníku sestaveném GREVIO předloží generálnímu tajemníkovi Rady Evropy zprávu o legislativních a jiných opatřeních, uvádějících v život ustanovení této úmluvy, a jež je určena GREVIO k úvaze.
- 2 GREVIO bude zprávu předloženou v souladu s odstavcem 1 konzultovat s představiteli dotčené strany.
- 3 Následné evaluační postupy budou rozděleny do kol, jejichž trvání určí GREVIO. Na začátku každého kola GREVIO vybere konkrétní ustanovení z nichž bude evaluační postup vycházet a rozešle dotazník.
- 4 GREVIO bude definovat příhodný způsob provádění tohoto monitoringu. Obzvláště má možnost pro každé evaluační kolo sestavit dotazník, který bude sloužit jako základ pro evaluační postup implementace ustanovení stranami. Tento dotazník bude rozeslán všem stranám. Strany dotazník vyplní a poskytnou další informace podle požadavku GREVIO.
- 5 GREVIO může informace o implementaci této úmluvy získávat i od nevládních organizací a občanské společnosti, ale také od národních institucí činných v oblastech ochrany lidských práv.
- 6 GREVIO náležitě uváže existující informace dostupné prostřednictvím regionálních a mezinárodních instrumentů a orgánů v oblastech spadajících do působnosti této úmluvy.

- 7 Při sestavování dotazníku pro každé evaluační kolo GREVIO náležitě zváží údaje, jež mají strany k dispozici díky sběru dat a výzkumu, v souladu s článkem 11 této úmluvy.
- 8 GREVIO může informace o implementaci úmluvy získávat také od komisaře pro lidská práva Rady Evropy, od Parlamentního shromáždění a od relevantních specializovaných orgánů Rady Evropy nebo orgánů vytvořených prostřednictvím jiných mezinárodních instrumentů. Stížnosti, jež tyto orgány předkládají, a výsledky jejich vyřízení budou k dispozici GREVIO.
- 9 GREVIO může, v součinnosti s národními úřady a s pomocí nezávislých národních expertů doplňkově organizovat návštěvy jednotlivých zemí, pokud informace získané jinak nejsou dostatečné anebo v souvislosti s případy zmíněnými ve odstavci 14. V průběhu těchto návštěv může GREVIO využít pomoci odborníků v různých oblastech.
- 10 GREVIO sestaví návrh zprávy, obsahující analýzu implementace ustanovení, jež budou předmětem evaluace, a také návrhy, jakým způsobem dotčené strany mohou řešit problémy, jež byly identifikovány. Návrh zprávy bude předložen k připomínce strany, v níž evaluace probíhá. Její připomínky pak GREVIO při přijímání zprávy zohlední.
- 11 Na základě veškerých získaných informací a připomínek od stran GREVIO představí zprávu a závěry týkající se opatření učiněných dotyčnou stranou s cílem implementace ustanovení této úmluvy. Tato zpráva a závěry budou zaslány dotyčné straně a Výboru stran. Zpráva a závěry GREVIO budou zveřejněny bezprostředně po schválení, spolu s eventuelními připomínkami dotyčné strany.
- 12 Výbor stran může na základě zprávy a závěrů GREVIO, bez zpochybnění postupu uvedeného v odstavcích 1 až 7, formulovat doporučení adresovaná dané straně, (a) týkající se opatření, jež je nutno učinit pro implementaci závěrů GREVIO, a podle nezbytnosti stanovit lhůtu pro dodání informací o jejich implementaci, (b) usilovat o podporu spolupráce s dotyčnou stranou právě s cílem řádné implementace úmluvy.
- 13 Pokud GREVIO získá spolehlivé informace o situaci, kdy si problémy vyžadují okamžitou pozornost v zájmu prevence nebo omezení rozsahu závažných porušení úmluvy, může si vyžádat zvláštní zprávu týkající se opatření učiněných pro prevenci vzniku závažného, masivního a setrvalého vzorce násilného chování vůči ženám.
14. Po zvážení informací předložených dotčenou stranou anebo jakýchkoli jiných dostupných spolehlivých informací může GREVIO pověřit jednoho či více svých členů náležitým průzkumem situace a vypracováním zprávy pro GREVIO. Je-li k tomu důvod a se souhlasem dané strany může tento průzkum zahrnovat návštěvu země.
- 15 Po zvážení nálezů průzkumu zmíněného v odstavci 14 GREVIO tyto nálezy předá dotyčné straně a, bude-li to vhodné, též Výboru stran a Výboru ministrů Rady Evropy spolu s připomínkami a doporučeními.

Článek 69 – Obecná doporučení

Je-li to vhodné, může GREVIO přijmout obecná doporučení pro implementaci této úmluvy.

Článek 70 – Účast parlamentů při monitorování

- 1 Národní parlamenty budou přizvány k účasti na monitorování opatření pro implementaci této úmluvy.
- 2 Strany předloží zprávy GREVIO svým národním parlamentům.
- 3 Parlamentní shromáždění Rady Evropy bude vyzváno k pravidelné inventuře naplňování této úmluvy.

Kapitola X – Provázanost s ostatními mezinárodními instrumenty

Článek 71 – Provázanost s ostatními mezinárodními instrumenty

- 1 Tato úmluva nebude mít vliv na závazky, vyplývající z jiných mezinárodních instrumentů jejichž jsou nebo budou strany této úmluvy signatáři, a jež obsahují ustanovení k problémům, jimž se věnuje tato úmluva.
- 2 Strany této úmluvy při řešení problémů, jimiž se zabývá tato dohoda mezi sebou mohou uzavírat dvoustranné či vícestranné dohody, s cílem doplnit nebo posílit ustanovení v úmluvě obsažená a usnadnit uplatňování principů jež jsou v nich zakotveny.

Kapitola XI – Dodatky k úmluvě

Článek 72 - Dodatky

- 1 Jakýkoli návrh na dodatek k této úmluvě předložený signatářskou stranou bude předán generálnímu tajemníkovi Rady Evropy a jím pak dále postoupen členským státům Rady Evropy, každému signatáři, každé straně, Evropské Unii, každému státu přizvanému k podepsání této úmluvy v souladu s ustanoveními článku 75, a každý stát pak přizván k přistoupení k této úmluvě v souladu s ustanoveními článku 76.
- 2 Výbor ministrů Rady Evropy uváží navrhované dodatky a poté, co je konzultuje se stranami této úmluvy, jež nejsou členy Rady Evropy, může dodatek schválit většinou, podle ustanovení článku 20.d Statutu Rady Evropy.
- 3 Text jakéhokoli dodatku přijatého Výborem ministrů v souladu s odstavcem 2 bude rozeslán stranám ke schválení.
- 4 Jakýkoli dodatek přijatý v souladu s odstavcem 2 vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení jednoměsíční lhůty po datu, kdy všechny strany informovaly generálního tajemníka o jejich schválení.

Kapitola XII – Závěrečná ustanovení

Článek 73 – Platnost této úmluvy

Ustanovení této úmluvy nezpochybní ustanovení národního práva a závazných mezinárodních instrumentů, jež jsou již v platnosti anebo v platnost vstoupit mohou, podle nichž jsou nebo budou přiznána osobám působícím v oblasti prevence a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí příznivější práva.

Článek 74 – Řešení sporů

- 1 Strany jakéhokoli sporu, který by při uplatňování či výkladu ustanovení této úmluvy mohl vzniknout, se nejprve pokusí spor řešit jednáním, smírčím řízením, dohodou či jakoukoli jinou metodou mírumilovného vypořádání akceptovaného po vzájemné dohodě.
- 2 Výbor ministrů Rady Evropy může stanovit postupy vypořádání, jež by mohly být stranám ve sporu k dispozici, pokud by se na tom dohodly.

Článek 75 – Podpis a vstup v platnost

- 1 Tato úmluva bude připravena pro podpis členských států Rady Evropy, nečlenských států, které se na jejím vypracování podílely, a Evropské unie.
- 2 Tato úmluva podléhá ratifikaci, akceptaci či schválení. Instrumenty ratifikace, akceptace nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy
- 3 Tato úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení tříměsíční lhůty po datu, kdy 10 signatářů, z nichž nejméně osm členských států Rady Evropy, vyjádří souhlas s tím, že budou vázány úmluvou v souladu s ustanoveními odstavce 2.
- 4 Pro všechny státy zmíněné v odstavci 1, nebo pro Evropskou unii, pokud následně vyjádří svůj souhlas s tím, že budou vázány touto smlouvou, vstoupí smlouva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení tříměsíční lhůty po datu, kdy byl uložen instrument ratifikace, akceptace či schválení.

Článek 76 – Přistoupení k úmluvě

- 1 Poté co tato úmluva vstoupí v platnost, Výbor ministrů Rady Evropy může, po poradě se stranami úmluvy a po získání jejich jednomyslného souhlasu, vyzvat jakýkoli nečlenský stát Rady Evropy, který se nepodílel na vypracování úmluvy, aby k ní přistoupil rozhodnutím většiny ve smyslu článku 20 Statutu Rady Evropy a jednomyslným hlasováním představitelů stran majících právo zasedat ve Výboru ministrů.
- 2 Pro každý přistupující stát vstoupí tato úmluva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení tříměsíční lhůty po datu uložení instrumentu přistoupení u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 77 – Teritoriální uplatnění

- 1 Kterýkoli stát nebo Evropská unie mohou, v okamžiku podpisu nebo uložení instrumentu ratifikace, akceptace, schválení či přistoupení, specifikovat teritorium nebo teritoria, kde se tato úmluva bude uplatňovat.
- 2 Kterákoli strana může kdykoli později deklarací adresovanou generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit uplatňování této úmluvy na jakékoli jiné území uvedené v deklaraci, za jehož mezinárodní vztahy zodpovídá a jehož jménem má právo přijímat závazky. Pro takové území pak úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení tříměsíční lhůty, počínající datem přijetí takovéto deklarace generálním tajemníkem.

- 3 Od jakékoli deklarace učiněné ve smyslu dvou předchozích odstavců, je možno ve vztahu k jakémukoli teritoriu uvedeném v takové deklaraci, odstoupit vyrozuměním adresovaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Odstoupení vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po vypršení tříměsíční lhůty, počínající datem přijetí takového vyrozumění generálním tajemníkem.

Článek 78 - Výhrady

- 1 Pro ustanovení této úmluvy nesmějí platit žádná omezení, s výjimkou toho, jež upravují odstavce 2 a 3.
- 2 Kterýkoli stát nebo Evropská unie může v okamžiku podpisu či při ukládání svého instrumentu ratifikace, akceptace, schválení či přistoupení, deklarací adresovanou generálnímu tajemníkovi Rady Evropy prohlásit, že si vyhrazuje právo neuplatnit nebo uplatnit pouze ve specifických případech nebo za specifických podmínek ustanovení uvedená v:
 - článku 30, odstavci 2;
 - článku 44, odstavcích 1.e, 3 a 4;
 - článku 55, odstavci 1, ve vztahu k článku 35 týkajícímu se méně závažných skutků;
 - článku 58 ve vztahu k článkům 37, 38 a 39;
 - článku 59.
- 3 Kterýkoli stát nebo Evropská unie může v okamžiku podpisu či uložení instrumentu ratifikace, akceptace, schválení či přistoupení, deklarací adresovanou generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, prohlásit, že si vyhrazuje právo uplatnit za počínání uvedené v článcích 33 a 34 místo trestních sankcí sankce jiné.
- 4 Kterákoli strana může zúplna nebo částečně odvolat svou výhradu deklarací adresovanou generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Tato deklarace vstoupí v platnost datem převzetí generálním tajemníkem.

Článek 79 – Platnost a revize výhrad

- 1 Výhrady uvedené v článku 78, odstavcích 2 a 3 budou platné po dobu pěti let ode dne, kdy pro danou stranu tato úmluva začala platit. Tyto výhrady však mohou být obnoveny na stejně dlouhé období.
- 2 Generální tajemník Rady Evropy vyrozumí dotyčnou stranu o vypršení výhrady osmnáct měsíců před datem tohoto vypršení. Strana musí vyrozumět generálního tajemníka nejméně tři měsíce před datem vypršení, že výhradu potvrzuje, novelizuje nebo ruší. Pokud strana takovéto vyrozumění nezašle, generální tajemník ji bude informovat o tom, že výhrada je automaticky považována za prodlouženou o šest měsíců. Jestliže strana nevyrozumí o svém úmyslu potvrdit či pozměnit výhradu před uplynutím této lhůty, výhrada zanikne.
- 3 Jestliže strana uplatní výhradu v souladu s článkem 78, odstavci 2 a 3, musí před jejím obnovením nebo na požádání předložit GREVIO vysvětlení, zdůvodňující její trvání.

Článek 80 - Vypovězení

- 1 Kterákoli strana může kdykoli tuto úmluvu vypovědět zasláním vyrozumění generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.
- 2 Toto vypovězení nabude platnosti prvního dne měsíce následujícího po vypršení tříměsíčního období po datu, kdy generální tajemník vyrozumění obdržel.

Článek 81 - Vyrozumění

Generální tajemník Rady Evropy vyrozumí členské státy Rady Evropy, nečlenské státy, jež se podílely na vypracování úmluvy, všechny signatáře, všechny strany, Evropskou unii a všechny státy přizvané k přistoupení k této úmluvě o:

- a jakémkoli podpisu;
- b uložení jakéhokoli instrumentu ratifikace, akceptace, schválení či přistoupení;
- c každém nabytí platnosti této úmluvy v souladu s články 75 a 76;
- d jakékoli úpravě učiněné v souladu s článkem 72 a o datu k němuž takováto úprava nabývá platnosti;
- e jakékoli výhradě a zrušení výhrady učiněném v souladu s článkem 78;
- f jakémkoli vypovězení učiněném v souladu s článkem 80;
- g jakémkoli dalším aktu, vyrozumění či sdělení ve vztahu k této úmluvě.

Na důkaz čehož níže podepsaný, vybaven náležitým zplnomocněním, podepsal tuto úmluvu.

Sepsáno v Istanbulu, jedenáctého dne května 2011, v angličtině a ve francouzštině, přičemž oba texty jsou stejně autentické, v jediném exempláři, který bude uložen v archivu Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy předá ověřené kopie každému členskému státu Rady Evropy, nečlenským státům, jež se na vypracování této úmluvy podílely, Evropské unii a každému státu, přizvanému přistoupit k této úmluvě.

Dodatek – Privilegia a imunity (článek 66)

- 1 Tento dodatek se bude vztahovat na členy GREVIO, uvedené v článku 66 úmluvy, a také na všechny ostatní členy delegace při návštěvě určité země. Pro účely tohoto dodatku bude termín "ostatní členové delegace při návštěvě země" zahrnovat nezávislé experty z dané země a odborníky uvedené v článku 68, odstavci 9 úmluvy, zaměstnance Rady Evropy a tlumočníky najaté Radou Evropy pro doprovod delegace GREVIO v průběhu návštěvy dané země.

- 2 Členové GREVIO a další členové delegace budou během návštěvy země při výkonu svých funkcí v souvislosti s přípravou a uskutečněním návštěvy a také následně po této návštěvě a při cestování v souvislosti s těmito funkcemi využívat následujících privilegií a imunit:
 - a imunity vůči zatčení a držení ve vazbě a vůči zabavení osobních zavazadel, imunity vůči jakémukoli druhu právních postupů v souvislosti se slovy pronesenými či napsanými a činy uskutečněnými v rámci výkonu své funkce;
 - b vyloučení jakéhokoli omezení svobody pohybu při odjezdu a návratu do země jejich trvalého pobytu a při vstupu a odjezdu ze země, kde vykonávají své funkce, a také jakékoli cizí registrace v zemi, kterou navštěvují nebo již při výkonu svých funkcí projíždějí.
- 3 V průběhu cest uskutečněných při výkonu svých funkcí budou členové GREVIO a další členové delegací při návštěvě země vybaveni pro záležitosti celní a devizové kontroly týmiž možnostmi, jimiž disponují zástupci cizích vlád při dočasných oficiálních misích.
- 4 Dokumenty vztahující se k evaluaci uplatňování úmluvy, jež budou v držení členů GREVIO a dalších členů delegace při návštěvě země, budou, pokud se vztahují k aktivitě GREVIO, nedoknutelné. Oficiální korespondence GREVIO anebo oficiální sdělení členů GREVIO či dalších členů delegace při návštěvě země nesmějí být zadržovány či cenzurovány.
- 5 V zájmu zajištění naprosté svobody slova a naprosté nezávislosti při plnění jejich povinností bude členům GREVIO a dalším členům delegace při návštěvě země, bude se na dotyčné osoby nadále vztahovat imunita vůči právním postupům v souvislosti se slovy vyřčenými nebo napsanými a veškerými počiny uskutečněnými při výkonu jejich funkcí i tehdy, kdy dotyčné osoby již nebudou tyto funkce zastávat.
- 6 Privilegia a imunity jsou zaručeny osobám uvedeným v odstavci 1 tohoto dodatku s cílem zajistit nezávislý výkon jejich funkcí v zájmu GREVIO, nikoli pro jejich osobní prospěch. Generální tajemník rady Evropy může imunitu osob uvedených v odstavci 1 tohoto dodatku kdykoli zrušit, usoudí-li, že imunita by bránila průběhu práva, a pokud by zrušení nebylo na újmu zájmům GREVIO.

Důvodová zpráva k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí

Istanbul, 11. 5. 2011

I. Úvod

1. Násilí na ženách, včetně domácího násilí, je jednou z nejzávažnějších forem genderově podmíněného porušování lidských práv v Evropě, která je stále zahalena mlčením. Domácí násilí – vůči dalším obětem, jako jsou děti, muži a starší lidé – je rovněž skrytým jevem, který postihuje příliš mnoho rodin, než aby mohl být ignorován.

2. Údaje o rozšíření násilí na ženách v Evropě neexistují, ale v mnoha členských státech se stále častěji provádějí průzkumy, jejichž cílem je zjistit rozsah násilí páchaného na ženách na národní úrovni. Ačkoli se metodiky liší, přehled těchto průzkumů naznačuje, že ve všech zemích zažila pětina až čtvrtina všech žen alespoň jednou v dospělosti fyzické násilí a více než desetina sexuální násilí zahrnující použití síly. Údaje o všech formách násilí, včetně pronásledování, dosahují až 45 %. Většinu těchto násilných činů páchají muži ve svém bezprostředním sociálním okolí, nejčastěji partneři a bývalí partneři.

3. Analýza sekundárních dat potvrzuje konzervativní odhad, že přibližně 12 až 15 % všech žen bylo po dosažení věku 16 let ve vztahu, v němž bylo domácí násilí. Mnohem více žen je i po rozchodu nadále vystaveno fyzickému a sexuálnímu násilí ze strany bývalých partnerů, což naznačuje, že pro velký počet žen ukončení vztahu, v němž docházelo k násilí, nemusí nutně znamenat fyzické bezpečí.

4. Domácí násilí na dětech je velmi rozšířené a studie odhalily souvislost mezi domácím násilím na ženách a fyzickým týráním dětí, jakož i trauma, které dětem způsobuje násilí v rodině. U dalších forem domácího násilí, jako je týrání starších osob a domácí násilí na mužích, je spolehlivých údajů poměrně málo.

5. Násilí na ženách je celosvětovým fenoménem. Výbor pro odstranění diskriminace žen (Výbor CEDAW) Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (dále jen CEDAW) ve svém obecném doporučení o násilí na ženách č. 19 (1992) pomohl zajistit uznání genderově podmíněného násilí na ženách jako formy diskriminace žen. Valné shromáždění OSN přijalo v roce 1993 Deklaraci o odstranění násilí na ženách, která položila základ pro mezinárodní opatření v oblasti násilí na ženách. V roce 1995 Pekingská deklarace a akční platforma označila vymýcení násilí na ženách za strategický cíl mezi ostatními požadavky na rovnost žen a mužů. V roce 2006 zveřejnil generální tajemník OSN hloubkovou studii o všech formách násilí na ženách, v níž identifikoval projevy a mezinárodní právní rámce týkající se násilí na ženách a také shromáždil podrobnosti o "slibných postupech", které při řešení tohoto problému prokázaly určité úspěchy.

6. Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí jako regionální nástroj otevřený k ratifikaci a přistoupení nečlenským státům doplňuje a rozšiřuje standardy stanovené jinými regionálními organizacemi pro lidská práva v této oblasti.

Problematicke násilí na ženách se věnuje i Meziamerická úmluva o prevenci, trestání a vymýcení násilí na ženách, kterou v roce 1994 přijala Organizace amerických států, a Protokol k Africké chartě lidských práv a práv národů o právech žen v Africe, který v roce 2003 přijala Africká unie. Úmluva Rady Evropy, která má komplexnější povahu, významně posiluje opatření k prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí na celosvětové úrovni.

Opatření Rady Evropy

7. Jedním z hlavních úkolů Rady Evropy, která zastupuje 47 členských států a 800 milionů jejich občanů, je ochrana lidských práv. Násilí na ženách, včetně domácího násilí, podkopává základní hodnoty, na nichž je Rada Evropy založena.

8. Rada Evropy, zejména její Řídící výbor pro rovnost žen a mužů (CDEG), podnikla od 90. let minulého století řadu iniciativ na podporu ochrany žen před násilím. V roce 1993 byla 3. evropská ministerská konference o rovnosti žen a mužů věnována tématu *Strategie pro odstranění násilí na ženách ve společnosti: média a další prostředky*.

9. Akční plán boje proti násilí na ženách, který byl následně vypracován, představoval první komplexní politický rámec pro vnitrostátní správní orgány. Na něj navázalo v roce 2002 přijetí doporučení Rec(2002)5 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o ochraně žen před násilím. To představuje milník v tom, že poprvé v Evropě navrhuje komplexní strategii prevence násilí na ženách a ochrany obětí ve všech členských státech Rady Evropy. Od roku 2002 slouží jako nejdůležitější referenční text pro členské státy v boji proti násilí na ženách. Její provádění je pravidelně monitorováno prostřednictvím monitorovacího rámce pro hodnocení pokroku. Bylo dokončeno několik monitorovacích cyklů a jejich výsledky byly vyhodnoceny a zveřejněny. Ukázaly, že zejména v oblasti legislativy, policejního vyšetřování a trestního stíhání bylo učiněno mnoho pro zlepšení trestněprávní reakce na násilí na ženách. Přesto zůstává mnoho nedostatků. V jiných oblastech, zejména v oblasti poskytování služeb obětem, jsou známky pokroku vzácné.

10. S cílem dát nový impuls k vymýcení násilí na ženách a potvrdit svůj závazek k tomuto cíli se hlavy států a vlád členských států Rady Evropy na svém třetím summitu (Varšava, 16.-17. května 2005) rozhodly uskutečnit rozsáhlou kampaň k této problematice, kterou vypracovala a pečlivě monitorovala Pracovní skupina Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí, jejíž členy jmenoval generální tajemník Rady Evropy.

11. Kampaň probíhala na třech úrovních: mezivládní, parlamentní a místní. Členské státy byly požádány, aby dosáhly významného pokroku ve čtyřech hlavních oblastech: právní a politická opatření, podpora a ochrana obětí, sběr dat a zvyšování povědomí. Byly rovněž vyzvány, aby uskutečnily národní kampaně s cílem lobbovat za důraznější provádění doporučení Rec(2002)5 o ochraně žen před násilím, což více než polovina členských států učinila.

12. Díky jedinečné úloze Parlamentního shromáždění Rady Evropy, které tvoří delegace všech 47 národních parlamentů, měla kampaň silný parlamentní rozměr. Mnoho poslanců a poslankyň se jednotlivě i společně zasadilo o změny v legislativě na ochranu žen před genderově podmíněným násilím. Organizováním parlamentních debat a slyšení o násilí na ženách, ale také v rozhovorech a veřejných prohlášeních poslanci významně přispěli ke zvýšení povědomí o tomto tématu. Poslanci v mnoha členských státech nadále aktivně lobbují za změny a vytvořili "sít' kontaktních poslanců", kteří se angažují v boji proti násilí na ženách na národní úrovni.

13. Kampaň odhalila rozsah tohoto problému v Evropě, ale také přinesla příklady dobré praxe a iniciativ v mnoha různých členských státech. Zvýšila informovanost klíčových aktérů a pomohla zařadit různé formy násilí na ženách na politickou agendu.

14. Z hodnocení vnitrostátních opatření pro řešení násilí na ženách, které provedla pracovní skupina, dále vyplynula potřeba harmonizace právních norem a shromažďování

příslušných údajů, aby se zajistilo, že oběti v celé Evropě budou mít stejnou úroveň ochrany a podpory. Pracovní skupina proto ve své závěrečné zprávě o činnosti (EG-TFV (2008) 6) doporučila, aby Rada Evropy vypracovala úmluvu o lidských právech pro prevenci a boj proti násilí na ženách.

15. Kromě toho se evropští ministři spravedlnosti na své 27. konferenci (Jerevan, Arménie, 12.-13. října 2006) rozhodli posoudit potřebu právního nástroje Rady Evropy týkajícího se násilí na partnerovi, přičemž si uvědomují, že toto násilí může být založeno na diskriminačních předsudcích ve smyslu nerovnosti vyplývajících z pohlaví, původu a ekonomické závislosti. V návaznosti na výsledky "Studie proveditelnosti Úmluvy o boji proti domácímu násilí" (CDPC (2007)09 rev) dospěl Evropský výbor pro problémy kriminality (CDPC) k závěru, že takový nástroj by byl nezbytný.

16. Parlamentní shromáždění dlouhodobě zaujímá rozhodný politický postoj proti všem formám násilí na ženách. Přijalo řadu rezolucí a doporučení k různým formám násilí na ženách; zejména rezoluci 1247 (2001) o mrzačení ženských pohlavních orgánů, rezoluci 1582 (2002) o domácím násilí, rezoluci 1327 (2003) o tzv. zločinech ze cti, doporučení 1723 (2005) o nucených sňatcích a dětských sňatcích, doporučení 1777 (2007) o sexuálních útocích spojených s "drogami na schůzce" a nedávno rezoluci 1654 (2009) o femicidách a rezoluci 1691 (2009) o znásilnění žen, včetně znásilnění v manželství.

17. Parlamentní shromáždění opakovaně vyzvalo k přijetí právně závazných norem v oblasti prevence, ochrany a stíhání nejzávažnějších a nejrozšířenějších forem genderově podmíněného násilí a vyjádřilo podporu přípravě Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí.

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí

18. V reakci na doporučení pracovní skupiny pro vypracování Úmluvy o násilí na ženách a na výsledky studie proveditelnosti Úmluvy o násilí na partnerovi se Výbor ministrů rozhodl zřídit multidisciplinární výbor pověřený vypracováním právně závazných norem, které by se týkaly obou těchto oblastí: násilí na ženách a domácího násilí.

19. V důsledku toho přijali náměstci ministrů Rady Evropy na svém 1044. zasedání dne 10. prosince 2008 mandát pro Ad hoc výbor pro prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (CAHVIO), který má připravit jeden nebo více právně závazných nástrojů "k prevenci a potírání domácího násilí, včetně specifických forem násilí na ženách, dalších forem násilí na ženách a k ochraně a podpoře obětí takového násilí, jakož i k trestnímu stíhání pachatelů". Poslanci rovněž požádali, aby CAHVIO "do 30. června 2009 předložil průběžnou zprávu o svém postoji k tématům a obsahu navrhovaného nástroje (nástrojů), o svých pracovních metodách a časovém plánu své práce, aby Výbor ministrů mohl v případě potřeby o těchto záležitostech rozhodnout". Průběžná zpráva odrážela názor výboru, že těžištěm Úmluvy má být odstranění násilí páchaného na ženách. Kromě toho by se Úmluva měla zabývat domácím násilím, které neúměrně postihuje ženy, a zároveň by umožňovala uplatnění svých ustanovení na všechny oběti domácího násilí. Na 1062. schůzi dne 1. července 2009 poslanci "vzali na vědomí průběžnou zprávu (...)" a "vyzvali CAHVIO, aby pokračoval ve své práci v souladu s pracovním programem a harmonogramem stanoveným v průběžné zprávě, a zejména aby připravila nástroje navržené ve zprávě". Na tomto základě zahájil CAHVIO v prosinci 2009 jednání o Úmluvě o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. CAHVIO se sešel na šesti zasedáních, a to v prosinci 2009 a v únoru, červnu/červenci, září, listopadu a prosinci 2010, aby finalizoval text.

20. Text návrhu Úmluvy schválil CAHVIO na svém zasedání v prosinci 2010 a předal jej Výboru ministrů k předložení Parlamentnímu shromáždění k vyjádření. Parlamentní shromáždění vydalo stanovisko k návrhu Úmluvy dne 11. března 2011.

21. V návaznosti na doporučení Rec(2002)5 o ochraně žen před násilím stanoví Úmluva poprvé v Evropě právně závazné normy pro prevenci násilí na ženách a domácího násilí,

ochranu jeho obětí a trestání pachatelů. Vyplňuje významnou mezeru v ochraně lidských práv žen a vybízí smluvní strany k rozšíření ochrany na všechny oběti domácího násilí. Vymýcení násilí na ženách nicméně zasazuje do širšího kontextu dosažení faktické rovnosti mezi ženami a muži, a významně tak prohlubuje uznání násilí na ženách jako formy diskriminace.

II. Komentář k ustanovením Úmluvy

Preamble

22. Preambule potvrzuje závazek signatářů dodržovat lidská práva a základní svobody. Připomíná pouze nejdůležitější mezinárodní právní nástroje, které se přímo týkají oblasti působnosti této Úmluvy v rámci Rady Evropy a Organizace spojených národů.

23. Během procesu vyjednávání o této Úmluvě byly tyto mezinárodní právní nástroje, zejména ty, které připravila Rada Evropy, vzaty v úvahu. Kromě toho měli tvůrci návrhu na paměti následující doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy: Doporučení 1450 (2000) o násilí na ženách v Evropě, doporučení 1582 (2002) o domácím násilí na ženách, doporučení 1723 (2005) o nucených a dětských sňatcích, doporučení 1759 (2006) o jednotě parlamentů v boji proti domácímu násilí na ženách, doporučení 1777 (2007) o sexuálních útocích spojených s "drogami na schůzce", doporučení 1817 (2007) o jednotě parlamentů v boji proti domácímu násilí na ženách: hodnocení kampaně v polovině období, doporučení 1847 (2008) o boji proti násilí na ženách: Doporučení 1873 (2009) o sexuálním násilí na ženách v ozbrojených konfliktech, Doporučení 1868 (2009) o boji proti porušování lidských práv na základě pohlaví, včetně únosů žen a dívek, Doporučení 1861 (2009) o vraždách žen, Doporučení 1881 (2009) o naléhavé potřebě bojovat proti tzv. zločinům ze cti, Doporučení 1887 (2009) o znásilnění žen, včetně znásilnění v manželství, Doporučení 1891 (2009) o ženách migrantkách: zvláště ohrožených domácím násilím a Doporučení 1905 (2010) o dětech, které jsou svědky domácího násilí. Stejně tak vzali autoři návrhu v úvahu doporučení 260(2009) Boj proti domácímu násilí na ženách a rezoluci 279(2009) Boj proti domácímu násilí na ženách Kongresu místních a regionálních orgánů Rady Evropy.

24. Jednání byla dále inspirována následujícími politickými prohlášeními:

- a. prohlášení a akční program přijaté na 5. evropské ministerské konferenci o rovnosti žen a mužů (Skopje, 22.-23. ledna 2003);
- b. akční plán přijatý na Třetím summitu hlav států a předsedů vlád členských států Rady Evropy (Varšava, 16.-17. května 2005);
- c. prohlášení "Uskutečňování rovnosti žen a mužů", které přijal Výbor ministrů Rady Evropy (Madrid, 12. května 2009);
- d. Rezoluce č. 1 o prevenci domácího násilí a reakci na domácí násilí přijatá na 29. konferenci ministrů spravedlnosti Rady Evropy (Tromsø, Norsko, 18-19. června 2009);
- e. akční plán a usnesení přijaté na 7. konferenci ministrů Rady Evropy odpovědných za rovnost žen a mužů (Baku, 24.-25. května 2010);
- f. Pekingská deklarace a akční platforma přijaté na 4. světové konferenci žen v roce 1995, zpráva ad hoc výboru celého 23. zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN (Peking + 5 - politická deklarace a závěrečný dokument), jakož i politická deklarace ze 49. zasedání Komise OSN pro postavení žen v roce 2005 (Peking + 10) a 54. zasedání Komise OSN pro postavení žen v roce 2010 (Peking + 15) a Ženy 2000: Rovnost žen a mužů, rozvoj a mír pro 21. století.

25. Preambule stanoví základní cíl Úmluvy: vytvoření Evropy bez násilí na ženách a domácího násilí. Za tímto účelem pevně stanoví souvislost mezi dosažením rovnosti žen a mužů a vymýcením násilí na ženách. Na základě tohoto předpokladu uznává strukturální

povahu násilí na ženách a skutečnost, že je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi ženami a muži. V důsledku toho preambule připravuje půdu pro celou řadu opatření obsažených v Úmluvě, která zasazují vymýcení násilí na ženách do širšího kontextu boje proti diskriminaci žen a dosažení právní i faktické rovnosti žen a mužů. Je třeba rovněž poznamenat, že pojem "diskriminace žen" je třeba vykládat tak, že představuje "jakékoli rozlišování, vylučování nebo omezování na základě pohlaví, které má za následek nebo za cíl narušit nebo zmařit uznání, užívání nebo výkon lidských práv a základních svobod ženami, bez ohledu na jejich rodinný stav, na základě rovnosti mužů a žen v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jakékoli jiné oblasti", jak stanoví článek 1 CEDAW. Současně chtěli autoři návrhu uznat, že násilí na ženách a domácí násilí lze vysvětlit a chápat různými způsoby na strukturální, skupinové a individuální úrovni. Násilí na ženách a domácí násilí jsou komplexní jevy a k jejich pochopení je nutné používat různé přístupy ve vzájemné kombinaci.

26. Autoři návrhu chtěli zdůraznit, že násilí páchané na ženách vážně porušuje a omezuje nebo ruší uplatňování lidských práv žen, zejména jejich základních práv na život, bezpečí, svobodu, důstojnost a tělesnou a duševní integritu, a že je proto vlády nemohou ignorovat. Kromě toho uznali, že násilí negativně ovlivňuje nejen ženy, ale i celou společnost, a že je proto třeba přijmout naléhavá opatření. V neposlední řadě zdůraznili skutečnost, že některé skupiny žen, jako jsou ženy a dívky se zdravotním postižením, jsou často více ohroženy násilím, zraněním, zneužíváním, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, špatným zacházením nebo vykořisťováním, a to jak v domácnosti, tak mimo ni.

27. Kromě toho, že signatáři potvrzují, že násilí na ženách, včetně domácího násilí na ženách, je výrazně genderově podmíněný jev, jasně uznávají, že muži a chlapci mohou být také oběťmi domácího násilí a že toto násilí by mělo být rovněž řešeno. Pokud jde o děti, uznává se, že nemusí být přímo postiženy násilím, aby byly považovány za oběti, nýbrž že svědectví domácího násilí je rovněž traumatizující, a proto postačuje k tomu, aby se staly oběťmi.

28. Autoři chtěli zdůraznit, že závazky obsažené v této Úmluvě nevyžadují, aby smluvní strany přijímaly opatření, která jsou v rozporu s ústavními předpisy nebo základními zásadami týkajícími se svobody tisku a svobody projevu v jiných médiích.

Je důležité poznamenat, že opatřeními obsaženými v Úmluvě nejsou dotčeny pozitivní povinnosti států chránit práva uznaná Evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva EÚLP"). Opatření by měla rovněž zohledňovat rostoucí judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která stanoví důležité standardy v oblasti násilí na ženách a která poskytla návrhovatelům vodítko pro vypracování četných pozitivních závazků a opatření potřebných k prevenci tohoto násilí.

Kapitola I – Cíle, definice, rovnost a nediskriminace, obecné povinnosti

Článek 1 - Cíle Úmluvy

30. Odstavec 1 stanoví cíle Úmluvy. V odst. 1 písm. a) je jako zvláštní účel Úmluvy uvedena ochrana žen před všemi formami násilí, jakož i prevence, stíhání a odstranění násilí na ženách a domácího násilí.

31. V souladu s uznáním obsaženým v preambuli, že existuje souvislost mezi vymýcením násilí na ženách a dosažením rovnosti žen a mužů de iure a de facto, odst. 1 písm. b) upřesňuje, že Úmluva přispěje k odstranění všech forem diskriminace žen a podpoří faktickou rovnost žen a mužů. Tvůrci návrhu považovali za nezbytné jasně uvést tuto skutečnost jako jeden z cílů Úmluvy.

32. Odstavec 1 písm. c) odráží potřebu komplexního přístupu k ochraně a pomoci všem obětem násilí na ženách a domácího násilí. Formy násilí, které spadají do oblasti působnosti této Úmluvy, mají pro oběti ničující důsledky. Je nezbytné navrhnout komplexní rámec, který

nejen zajistí jejich další bezpečí, obnoví jejich fyzické a psychické zdraví, ale také jim umožní znovu vybudovat jejich životy. Tento rámec by měl být založen na lidskoprávním přístupu.

33. Odstavec 1 písm. d) se zabývá mezinárodní spoluprací, o níž jsou uvedeny podrobnosti v Kapitole VIII. Mezinárodní spolupráce se neomezuje pouze na právní spolupráci v trestních a občanskoprávních věcech, ale rozšiřuje se i na výměnu informací za účelem předcházení trestným činům stanoveným podle Úmluvy a zajištění ochrany před bezprostřední újmou.

34. Eliminace násilí vyžaduje rozsáhlou spolupráci více agentur v rámci integrovaného přístupu. Zajištění tohoto přístupu k prevenci a potírání násilí je uvedeno jako poslední cíl Úmluvy v odst. 1 písm. e). Dále je rozveden v Kapitole II a dalších oddílech Úmluvy.

35. Odstavec 2 zdůrazňuje, že k zajištění účinného provádění ustanovení Úmluvy jejími smluvními stranami zřizuje Úmluva zvláštní kontrolní mechanismus. Ten je prostředkem k zajištění toho, aby smluvní strany dodržovaly Úmluvu a je zárukou dlouhodobé účinnosti Úmluvy (viz komentář ke Kapitole IX).

Článek 2 - Oblast působnosti Úmluvy

36. Odstavec 1 uvádí, že tato Úmluva se zaměřuje na všechny formy násilí na ženách, včetně domácího násilí páchaného na ženách. Autoři návrhu považovali za důležité zdůraznit, že většinu obětí domácího násilí tvoří ženy.

37. Ustanovení obsažené v odstavci 2 o oblasti působnosti Úmluvy vybízí smluvní strany, aby tuto Úmluvu uplatňovaly také na domácí násilí páchané na mužích a dětech. Je proto na smluvních stranách, aby rozhodly, zda rozšíří použitelnost Úmluvy i na tyto oběti. Mohou tak učinit způsobem, který považují za nejvhodnější, zejména s přihlédnutím ke konkrétní vnitrostátní situaci a vývoji ve společnosti. Nicméně s ohledem na zachování důrazu na různé formy genderově podmíněného násilí páchaného na ženách požaduje odstavec 2, aby strany při provádění Úmluvy věnovaly zvláštní pozornost obětem této formy násilí. To znamená, že genderově podmíněné násilí páchané na ženách v jeho různých projevech, z nichž jedním je domácí násilí, musí být ústředním bodem všech opatření přijímaných při provádění Úmluvy.

38. Základní zásady mezinárodního humanitárního práva a Římský statut Mezinárodního trestního soudu, na které se odkazuje v preambuli Úmluvy, potvrzují individuální trestní odpovědnost podle mezinárodního práva za násilí, k němuž dochází především (ale ne výlučně) během ozbrojeného konfliktu. Článek 7 Římského statutu (zločiny proti lidskosti spáchané v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku namířeného proti jakémukoli civilnímu obyvatelstvu) a článek 8 (válečné zločiny) zahrnují zločiny násilí spáchané převážně na ženách, jako je znásilnění a sexuální násilí. Formy násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, však během ozbrojeného konfliktu nebo období okupace nepřestávají. Odstavec 3 proto stanoví, že Úmluva je nadále použitelná během ozbrojeného konfliktu jako doplněk zásad mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního trestního práva.

Článek 3 - Definice

39. Článek 3 obsahuje několik definic, které se vztahují na celou Úmluvu.

Definice pojmu "násilí na ženách"

40. Z definice "násilí na ženách" je zřejmé, že pro účely Úmluvy se násilí na ženách chápe jako porušení lidských práv a forma diskriminace. To je v souladu s cílem Úmluvy stanoveným v čl. 1 písm. b) a je třeba to mít na paměti při provádění Úmluvy. Druhá část definice je shodná s definicí obsaženou v doporučení Rec(2002) 5 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o ochraně žen před násilím, ve všeobecném doporučení č. 19 Výboru CEDAW o násilí na ženách (1992), jakož i v článku 1 Deklarace OSN o odstranění všech forem násilí na ženách.

Tvůrci návrhu jej však rozšířili o pojem "ekonomická újma", která může souviset s psychickým násilím.

Definice pojmu "domácí násilí"

41. V čl. 3 písm. b) je uvedena definice domácího násilí, která zahrnuje činy fyzického, sexuálního, psychologického nebo ekonomického násilí mezi členy rodiny nebo domácí jednotky bez ohledu na biologické nebo právní rodinné vazby. V souladu s tím, co je uvedeno v odstavci 40, může ekonomické násilí souviset s psychologickým násilím. Domácí násilí zahrnuje především dva druhy násilí: intimně-partnerské násilí mezi současnými nebo bývalými manžely či partnery a mezigenerační násilí, ke kterému obvykle dochází mezi rodiči a dětmi. Jedná se o genderově neutrální definici, která zahrnuje oběti i pachatele obou pohlaví.

42. Domácí násilí jako násilí mezi intimními partnery zahrnuje fyzické, sexuální, psychologické nebo ekonomické násilí mezi současnými nebo bývalými manželi, jakož i současnými nebo bývalými partnery. Představuje formu násilí, která neúměrně postihuje ženy, a která je proto výrazně genderově podmíněná. Ačkoli se může zdát, že termín "domácí" omezuje kontext, ve kterém může k takovému násilí docházet, autoři návrhu uznali, že násilí často pokračuje i po ukončení vztahu, a proto se shodli, že není vyžadováno společné bydliště oběti a pachatele. Mezigenerační domácí násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychologické a ekonomické násilí ze strany osoby vůči jejímu dítěti nebo rodiči (týrání starších osob) nebo takové násilí mezi jakýmkoli dvěma nebo více členy rodiny různých generací. Opět se nevyžaduje společné bydliště oběti a pachatele.

Definice pojmu "gender"

43. Vzhledem k tomu, že Úmluva zasazuje povinnost předcházet násilí na ženách a bojovat proti němu do širšího rámce dosažení rovnosti žen a mužů, považovali autoři návrhu za důležité definovat pojem "gender". V kontextu této Úmluvy pojem gender, založený na dvou pohlavích, mužském a ženském, vysvětluje, že existují také sociálně konstruované role, chování, činnosti a vlastnosti, které daná společnost považuje za vhodné pro ženy a muže. Výzkum ukázal, že určité role nebo stereotypy reprodukuje nežádoucí a škodlivé praktiky a přispívají k tomu, že je násilí na ženách přijatelné. Pro překonání takových genderových rolí formuluje čl. 12 odst. 1 vymýcení předsudků, zvyků, tradic a jiných praktik, které jsou založeny na představě o podřadnosti žen nebo na stereotypních genderových rolích, jako obecnou povinnost předcházet násilí. Na jiném místě Úmluva vyzývá k genderovému chápání násilí na ženách a domácího násilí jako základu pro všechna opatření na ochranu a podporu obětí. To znamená, že tyto formy násilí je třeba řešit v kontextu převládající nerovnosti mezi ženami a muži, existujících stereotypů, genderových rolí a diskriminace žen, aby bylo možné adekvátně reagovat na komplexnost tohoto jevu. Pojem "gender" podle této definice nemá nahradit pojmy "ženy" a "muži" používané v Úmluvě.

Definice pojmu "genderově podmíněné násilí na ženách"

44. Pojem "genderově podmíněné násilí na ženách" se používá v celé Úmluvě a označuje násilí, které je namířeno proti ženám, protože jsou ženy, nebo které se žen dotýká nepřiměřeně. Od ostatních typů násilí se liší tím, že pohlaví oběti je hlavním motivem násilných činů popsanych pod písmenem a. Jinými slovy, genderově podmíněné násilí se vztahuje na jakoukoli újmu, která je páchána na ženě a která je příčinou i důsledkem nerovných mocenských vztahů založených na vnímaných rozdílech mezi ženami a muži, které vedou k podřízenému postavení žen v soukromé i veřejné sféře. Tento typ násilí je hluboce zakořeněn v sociálních a kulturních strukturách, normách a hodnotách, jimiž se společnost řídí, a je často udržován kulturou popírání a mlčení. Použití výrazu "genderově podmíněné násilí na ženách" v této Úmluvě je chápáno jako ekvivalent výrazu "genderově podmíněné násilí" použitého ve Všeobecném doporučení č. 19 Výboru CEDAW o násilí na ženách (1992), Deklaraci Valného shromáždění OSN o odstranění násilí na ženách (1993) a Doporučení Rec(2002)5 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o ochraně žen před

násilím (2002). Tento výraz je třeba chápat tak, že je zaměřen na ochranu žen před násilím vyplývajícím z genderových stereotypů a zahrnuje konkrétně ženy.

Definice pojmu "oběť"

45. Úmluva obsahuje velké množství odkazů na oběti. Pojem "oběť" se vztahuje jak na oběti násilí na ženách, tak na oběti domácího násilí, jak jsou definovány v čl. 3 písm. a), resp. b). Zatímco oběťmi násilí na ženách mohou být pouze ženy, včetně dívek, oběťmi domácího násilí mohou být muži i ženy, ale i děti. V souladu s jinými mezinárodními smlouvami o lidských právech se pojmem "dítě" rozumí každá osoba mladší osmnácti let. Pojem "oběť" by měl být chápán v souladu s působností Úmluvy.

Definice pojmu "ženy"

46. Autoři návrhu si byli vědomi skutečnosti, že mnoho forem násilí, na které se Úmluva vztahuje, je pácháno jak na ženách, tak na dívkách, a proto neměli v úmyslu omezit použitelnost Úmluvy pouze na dospělé oběti. Písmeno f) proto jasně uvádí, že pojem "ženy" zahrnuje i dívky mladší osmnácti let.

47. Tato Úmluva je dohodou mezi státy, vytváří tedy závazky pouze pro ně. Ustanovení obsažená v člancích 3 a 4 nevytvářejí žádná nová práva, ale upřesňují stávající lidská práva. Jakékoli povinnosti pro jednotlivce by vyplývaly z takových legislativních a jiných opatření, která smluvní strany přijmou v souladu s Úmluvou.

Článek 4 - Základní práva, rovnost a nediskriminace

48. Odstavec 1 stanoví zásadu, že každý člověk má právo žít bez násilí ve veřejné i soukromé sféře. S ohledem na zaměření Úmluvy považovali autoři návrhu za důležité zahrnout do ní zvláštní povinnost podporovat a chránit toto právo žen, které jsou převážně oběťmi genderově podmíněného násilí.

49. Diskriminace žen je živnou půdou pro toleranci vůči násilí na ženách. Jakákoli opatření přijatá k prevenci a potírání násilí na ženách musí podporovat rovnost mezi ženami a muži, neboť pouze skutečná rovnost zabrání takovému násilí v budoucnu. V rozsudku Opuz proti Turecku se Evropský soud pro lidská práva zabýval vzájemnou souvislostí mezi diskriminací a násilím na ženách a rozhodl, že genderově podmíněného násilí představuje formu diskriminace, protože postihuje především ženy a ženy nebyly chráněny zákonem na rovnoprávném základě s muži.

50. Z těchto důvodů odstavec 2 potvrzuje zásadu materiální rovnosti žen a mužů tím, že požaduje, aby smluvní strany nejen odsoudily všechny formy diskriminace žen, ale aby zásadu rovnosti zakotvily v zákoně, zajistily její praktickou realizaci a také zákonem zakázaly diskriminaci a zrušily veškeré diskriminační právní předpisy a praktiky. Uznává, že uplatňování práva na ochranu před násilím je propojeno s povinností stran zajistit rovnost žen a mužů při výkonu a užívání všech občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv, jak je stanoveno v nástrojích Rady Evropy v oblasti lidských práv, zejména v úmluvě EÚLP o ochraně lidských práv a základních svobod a jejích protokolech a v Evropské sociální chartě, a v dalších mezinárodních nástrojích, zejména v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jejichž jsou stranami.

51. Je důležité poznamenat, že tento odstavec poskytuje smluvním stranám dvě možnosti, jak splnit požadavek zakotvení zásady rovnosti žen a mužů v zákoně: změnu ústavy nebo její zakotvení v jiném právním aktu. Povinnost zajistit praktickou realizaci rovnosti žen a mužů navíc reaguje na skutečnost, že její zakotvení v zákoně je často nedostatečné a že ke smysluplnému provádění této zásady jsou zapotřebí praktická opatření.

52. Odstavec 3 zakazuje diskriminaci při provádění Úmluvy smluvními stranami. Význam pojmu diskriminace je totožný s významem, který mu dává článek 14 EÚLP. Seznam důvodů zákazu diskriminace vychází ze seznamu uvedeného v článku 14 EÚLP, jakož i ze seznamu obsaženého v protokolu č. 12 k EÚLP. Je třeba zdůraznit, že Evropský soud pro lidská práva použil článek 14 na důvody diskriminace, které nejsou v tomto ustanovení výslovně uvedeny (viz například, pokud je důvodem sexuální orientace, rozsudek ze dne 21. prosince 1999 ve věci *Salgueiro da Silva Mouta proti Portugalsku*).

53. S ohledem na tuto judikaturu si autoři přáli doplnit následující důvody zákazu diskriminace, které mají velký význam pro předmět Úmluvy: pohlaví, sexuální orientace, genderová identita, věk, zdravotní stav, zdravotní postižení, rodinný stav a postavení migranta nebo uprchlíka nebo jiné postavení, což znamená, že se jedná o otevřený seznam. Výzkumy chování obětí násilí na ženách a domácího násilí při vyhledávání pomoci, ale i poskytování služeb v Evropě ukazují, že diskriminace určitých skupin obětí je stále velmi rozšířená. Ženy se stále mohou setkat s diskriminací ze strany orgánů činných v trestním řízení nebo soudů, když oznámí akt genderově podmíněného násilí. Stejně tak jsou gayové, lesby a bisexuální oběti domácího násilí často vyloučeny z podpůrných služeb kvůli své sexuální orientaci. Určité skupiny osob se mohou setkat také s diskriminací na základě své genderové identity, což zjednodušeně řečeno znamená, že pohlaví, se kterým se identifikují, neodpovídá pohlaví, které jim bylo přiděleno při narození. Patří sem kategorie osob, jako jsou transgenderové nebo transsexuální osoby, crossdresserové, transvestité a další skupiny osob, které neodpovídají tomu, co společnost stanovila jako příslušnost ke kategoriím "muž" nebo "žena". Kromě toho mohou být z podpůrných služeb vyloučeny také migrantky a uprchlice, a to z důvodu jejich pobytového statusu. Je důležité zdůraznit, že ženy mají tendenci zažívat více forem diskriminace, což může být například případ žen se zdravotním postižením a/nebo žen z etnických menšin, Romek nebo žen nakažených HIV/AIDS. Nejinak je tomu v případě, že se stanou oběťmi genderově podmíněného násilí.

54. Rozsah zákazu diskriminace obsaženého v odstavci 3 je mnohem omezenější než zákaz diskriminace žen obsažený v odstavci 2 tohoto článku. Vyžaduje, aby se smluvní strany zdržely diskriminace při provádění ustanovení této Úmluvy, zatímco odstavec 2 vyzývá smluvní strany, aby odsoudily diskriminaci v oblastech, které nespádají do působnosti této Úmluvy.

55. Odstavec 4 odkazuje na zvláštní opatření, která může smluvní strana Úmluvy chtít přijmout ke zvýšení ochrany žen před genderově podmíněným násilím – opatření, která by byla prospěšná pouze ženám. Toto ustanovení neruší obecný zákaz diskriminace. Na základě článku 4 úmluvy CEDAW tento odstavec stanoví, že zvláštní opatření, jejichž cílem je prevence a ochrana žen před genderově podmíněným násilím a která se netýkají mužů, nepředstavují formu diskriminace. To je v souladu s pojmem diskriminace, jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře týkající se článku 14 EÚLP. Tato judikatura zejména jasně stanovila, že ne každé rozlišování nebo rozdílné zacházení představuje diskriminaci. Jak soud uvedl například v rozsudku *Abdulaziz, Cabales a Balkandali proti Spojenému království*, "rozdílné zacházení je diskriminační, pokud nemá objektivní a rozumné odůvodnění, tj. pokud nesleduje legitimní cíl nebo pokud neexistuje rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a cílem, kterého má být dosaženo". Skutečnost, že ženy zažívají genderově podmíněné násilí, včetně domácího násilí, ve výrazně větší míře než muži, lze považovat za objektivní a rozumné odůvodnění pro použití prostředků a přijetí zvláštních opatření ve prospěch pouze ženských obětí.

56. viz také odstavec 47.

Článek 5 - Povinnosti státu a náležitá péče

57. Podle mezinárodního práva je stát odpovědný za spáchání mezinárodně protiprávního činu, který je mu přičitatelný, jednáním svých zástupců, jako jsou policisté, imigrační úředníci a vězeňští úředníci. Tato zásada je uvedena v člancích Komise pro mezinárodní právo o odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní činy (2001), které jsou obecně přijímány jako mezinárodní obyčejové právo. Podle mezinárodního práva v oblasti lidských práv má stát jak

negativní, tak pozitivní povinnosti: státní úředníci musí jednak dodržovat právo a zdržet se páchání mezinárodně protiprávních činů, jednak musí chránit jednotlivce před jejich pácháním jinými nestátními subjekty. Čl. 5 odst. 1 se zabývá povinností státu zajistit, aby se jeho orgány, úředníci, zástupci, instituce a další subjekty jednající jménem státu zdržely násilných činů na ženách, zatímco odst. 2 stanoví povinnost smluvních stran vynaložit náležitou péči ve vztahu k činům spadajícím do oblasti působnosti této Úmluvy spáchaným nestátními subjekty. V obou případech nese odpovědnost stát, pokud tak neučiní.

58. Požadavek náležité péče byl přijat v řadě mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv, výkladů a rozsudků týkajících se násilí na ženách. Patří mezi ně obecné doporučení č. 19 Výboru CEDAW o násilí na ženách (1992), článek 4 Deklarace Valného shromáždění OSN o odstranění násilí na ženách (1993), Úmluva o prevenci násilí na ženách (Úmluva z *Belém do Pará*, 1994) přijatá Organizací amerických států, jakož i doporučení Rec(2002)5 Výboru ministrů Rady Evropy členským státům o ochraně žen před násilím (2002). Obsah článku 5 navíc odráží judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Ve své nedávné judikatuře týkající se domácího násilí soud přijal povinnost náležité péče (viz rozsudek *Opuz proti Turecku*, 2009). Stanovil, že pozitivní závazek chránit právo na život (článek 2 EÚLP) vyžaduje, aby státní orgány projevily náležitou péči, například přijetím preventivních operativních opatření, při ochraně jednotlivce, jehož život je v ohrožení.

59. Na pozadí tohoto vývoje mezinárodního práva a judikatury považovali autoři návrhu za důležité zakotvit v této Úmluvě zásadu náležité péče. Nejedná se o povinnost výsledku, ale o povinnost prostředků. Smluvní strany jsou povinny organizovat svou reakci na všechny formy násilí spadající do oblasti působnosti této Úmluvy tak, aby příslušné orgány mohly takovým násilným činům důsledně předcházet, vyšetřovat je, trestat a odškodňovat. Pokud tak neučiní, vzniká odpovědnost státu za čin, který by jinak byl přičítán výhradně nestátnímu aktérovi. Násilí na ženách páchané nestátními aktéry tak překračuje hranici, kdy se jedná o porušení lidských práv podle článku 2, neboť smluvní strany jsou povinny přijmout legislativní a jiná opatření nezbytná k tomu, aby s náležitou péčí předcházely násilným činům spadajícím do oblasti působnosti této Úmluvy, vyšetřovaly je, trestaly a poskytovaly odškodnění, jakož i aby poskytovaly ochranu obětem, a že nesplnění této povinnosti porušuje a omezuje nebo ruší jejich lidská práva a základní svobody.

60. Pojem "odškodnění" může zahrnovat různé formy odškodnění podle mezinárodního práva v oblasti lidských práv, jako je restituce, kompenzace, rehabilitace, satisfakce a záruka neopakování. Pokud jde o odškodnění, je důležité poznamenat, že tuto formu odškodnění poskytne smluvní strana pouze za podmínek stanovených v čl. 30 odst. 2 této Úmluvy. Konečně, pojem "nestátní subjekt" se vztahuje na soukromé osoby, což je pojem, který je již vyjádřen v bodě II doporučení Rady Evropy Rec (2002)5 o ochraně žen před násilím.

Článek 6 - Zásady zohledňující rovnost žen a mužů

61. Vzhledem k tomu, že článek 6 je zařazen do kapitoly I, která se rovněž zabývá obecnými závazky smluvních stran, vztahuje se jeho použití na všechny ostatní články této Úmluvy. Povaha tohoto závazku je dvojitá. Na jedné straně vyžaduje, aby strany zajistily uplatnění genderového hlediska nejen při navrhování opatření při provádění Úmluvy, ale také při hodnocení jejich dopadu. To znamená, že posouzení dopadu na rovnost žen a mužů musí být provedeno ve fázi plánování jakéhokoli opatření, které smluvní strana přijme při provádění této Úmluvy. Dále to znamená, že ve fázi hodnocení musí smluvní strany určit, zda existuje rozdíl v dopadu ustanovení na ženy a muže.

62. Na druhé straně tento článek vyzývá smluvní strany, aby podporovaly a prováděly strategie zaměřené na dosažení rovnosti žen a mužů a na posílení postavení žen. Tato povinnost doplňuje povinnost odsoudit a zakázat diskriminaci obsaženou v čl. 4 odst. 2. Vzhledem k tomu, že byli autoři návrhu přesvědčeni o nutnosti dosáhnout rovnosti mezi ženami a muži a posílit postavení žen s cílem ukončit všechny formy násilí spadající do oblasti působnosti této Úmluvy, považovali za nezbytné uložit smluvním stranám povinnost, která přesahuje rámec konkrétních opatření, jež mají být přijata k prevenci a potírání takového násilí,

aby bylo tohoto cíle dosaženo. To souvisí s cíli Úmluvy uvedenými v článku 1, zejména s podporou věcné rovnosti žen a mužů, včetně posílení postavení žen, jak je vyjádřeno v čl. 1 písm. b).

Kapitola II – Integrované strategie a sběr dat

63. Podobně jako jiné úmluvy z poslední doby sjednané na úrovni Rady Evropy se tato Úmluva řídí strukturou "3 P", tedy "prevence", "ochrana" a "stíhání" (v angličtině "Prevention", "Protection", "Prosecution"). Jelikož však účinná reakce na všechny formy násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, vyžaduje více než opatření v těchto třech oblastech, považovali autoři návrhu za nezbytné zahrnout další "P" (integrované strategie) (v angličtině "integrated Policies").

Článek 7 - Komplexní a koordinované strategie

64. Odstavec 1 vyžaduje, aby strany vypracovaly a prováděly strategie, které by zahrnovaly řadu opatření, jež by přijaly různé subjekty a agentury a které by jako celek poskytovaly ucelenou reakci na násilí páchané na ženách. Tato povinnost je dále rozvedena v odstavci 2. Požaduje, aby smluvní strany zajistily, že přijaté strategie budou prováděny prostřednictvím účinné spolupráce více agentur. Příklady dobré praxe v některých členských státech ukazují, že výsledky se zlepšují, když orgány činné v trestním řízení, soudní orgány, ženské nevládní organizace, orgány na ochranu dětí a další příslušní partneři spojí své síly v konkrétním případě, například za účelem provedení přesného posouzení rizik nebo vypracování bezpečnostního plánu. Tento typ spolupráce by neměl záviset na jednotlivcích, kteří jsou přesvědčeni o výhodách sdílení informací, ale vyžaduje pokyny a protokoly, jimiž by se všechny agentury řídily, a také dostatečné školení odborníků o jejich používání a výhodách.

65. Aby se zajistilo, že odborné znalosti a pohled příslušných zúčastněných stran, agentur a institucí přispějí k vytváření jakékoli strategie v této oblasti, vyzývá odstavec 3 k zapojení "všech příslušných aktérů, jako jsou vládní agentury, národní, regionální a místní parlamenty a orgány, národní instituce pro lidská práva a organizace občanské společnosti". Jedná se o neúplný výčet aktérů, do něhož autoři návrhu chtěli zahrnout zejména ženské nevládní organizace a organizace migrantů, ale také náboženské instituce. Vnitrostátními institucemi pro lidská práva se rozumí instituce zřízené v souladu se zásadami OSN pro vnitrostátní instituce na podporu a ochranu lidských práv přijatými rezolucí Valného shromáždění OSN 48/134 z roku 1993. Vzhledem k tomu, že vnitrostátní instituce pro lidská práva existují v mnoha členských státech Rady Evropy, považovali autoři návrhu za důležité zahrnout je do seznamu relevantních subjektů, pokud existují. Toto ustanovení neobsahuje povinnost zřídit takové instituce tam, kde neexistují. Zahrnutím národních, regionálních a místních parlamentů do tohoto ustanovení chtěli autoři odrážet různé úrovně zákonodárných pravomocí ve stranách s federálním systémem. Jedním ze způsobů, jak zajistit prvky komplexních a koordinovaných strategií na jedné straně a zapojení všech příslušných institucí a agentur na straně druhé, by bylo vypracování národních akčních plánů.

Článek 8 - Finanční zdroje

66. Cílem tohoto článku je zajistit přidělení odpovídajících finančních a lidských zdrojů jak pro činnosti prováděné veřejnými orgány, tak pro činnosti příslušných nevládních organizací a organizací občanské společnosti. V členských státech Rady Evropy existuje rozdílná praxe, pokud jde o státní financování nevládních organizací (dále jen "nevládní organizace") zapojených do prevence a boje proti všem formám násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Povinností smluvních stran je proto vyčlenit finanční a lidské zdroje na činnosti prováděné nevládními organizacemi a občanskou společností.

67. Vzhledem k rozdílným ekonomickým podmínkám členských států se autoři návrhu rozhodli omezit rozsah této povinnosti na přidělení příslušných zdrojů. To znamená, že přidělené zdroje musí být vhodné pro stanovený cíl nebo opatření, které má být provedeno.

Článek 9 - Nevládní organizace a občanská společnost

68. V mnoha členských státech je převážná většina služeb pro oběti domácího násilí a také služeb pro oběti dalších různých forem násilí na ženách provozována nevládními organizacemi nebo organizacemi občanské společnosti. Tyto organizace mají dlouhou tradici v poskytování útočiště, právního poradenství, lékařského a psychologického poradenství, jakož i provozování horkých linek a dalších základních služeb.

69. Účelem tohoto článku je zdůraznit významný přínos těchto různých organizací k prevenci a boji proti všem formám násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Vyžaduje proto, aby smluvní strany Úmluvy uznaly jejich práci například tím, že využijí jejich odborných znalostí a zapojí je jako partnery do spolupráce mezi různými agenturami nebo do provádění komplexních vládních strategií, k nimž vyzývá článek 7. Kromě takového uznání tento článek vyžaduje, aby strany Úmluvy aktivně povzbuzovaly a podporovaly práci těchto obětavých nevládních organizací a organizací občanské společnosti. To znamená umožnit jim, aby svou práci vykonávaly co nejlépe. Ačkoli článek 9 odkazuje pouze na nevládní organizace a občanskou společnost působící v oblasti boje proti násilí na ženách, nemělo by to smluvním stranám bránit v tom, aby šly dále a podporovaly práci, kterou vykonávají nevládní organizace a občanská společnost zaměřené na domácí násilí v jeho širším rozsahu.

Článek 10 - Koordinační orgán

70. Z odstavce 1 vyplývá povinnost pověřit jeden nebo více oficiálních vládních orgánů čtyřmi konkrétními úkoly: koordinovat, provádět, monitorovat a vyhodnocovat strategie a opatření, které příslušná smluvní strana Úmluvy vypracovala za účelem prevence a potírání všech forem násilí spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy. Toho lze dosáhnout zřízením nových úředních orgánů nebo pověřením již existujících úředních orgánů těmito úkoly. Výrazem "úřední orgán" se rozumí jakýkoli subjekt nebo instituce v rámci státní správy. Může se jednat o orgán zřízený nebo již existující na celostátní nebo regionální úrovni. O velikosti, personálním obsazení a financování, jakož i o tom, kterému subjektu bude odpovědný a jaké bude mít povinnosti podávat zprávy, rozhodnou strany. Pokud jde o úkoly provádění, monitorování a hodnocení, měl by tento orgán existovat na příslušné úrovni struktury strany, která je odpovědná za provádění opatření. To znamená, že ve federální vládní struktuře může být nezbytné mít více než jeden orgán.

71. Čtyři úkoly, kterými je tento orgán nebo orgány pověřen, mají zajistit, aby různá opatření přijatá smluvní stranou při provádění této Úmluvy byla dobře koordinována a vedla ke společnému úsilí všech orgánů a všech odvětví státní správy. Kromě toho mají za cíl zajistit skutečné provádění všech nových strategií a opatření. Monitorovací úkol svěřený těmito orgánům se omezuje na sledování toho, jakým způsobem a jak účinně jsou na celostátní a/nebo regionální a místní úrovni prováděny strategie a opatření k prevenci a potírání všech forem násilí spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy. Nevztahuje se na monitorování dodržování Úmluvy jako celku, což je úkol, který plní nezávislý mezinárodní monitorovací mechanismus zřízený v kapitole IX Úmluvy (viz poznámky ke kapitole IX). A konečně hodnocení strategií a opatření, k němuž jsou tyto orgány pověřeny, zahrnuje vědecké hodnocení konkrétní strategie nebo opatření s cílem posoudit, zda splňují potřeby obětí a plní svůj účel, a odhalit nezamýšlené důsledky. To bude vyžadovat spolehlivé administrativní a populační údaje, k jejichž shromažďování strany úmluvy zavazuje článek 11. Z tohoto důvodu mají orgány zřízené podle tohoto článku rovněž za úkol koordinovat sběr potřebných dat a analyzovat a šířit jeho výsledky. Některé členské státy zřídily střediska pro sledování násilí na ženách, která již shromažďují velké množství údajů. I když mohou sloužit jako příklady, autoři návrhu se rozhodli ponechat na smluvních stranách rozhodnutí o tom, jakým způsobem zajistí koordinaci, analýzu a šíření údajů danými orgány.

72. Odstavec 2 tohoto článku opravňuje tyto orgány k přijímání informací v rámci této Úmluvy, které příslušná strana přijala v souladu s kapitolou VIII (viz komentář ke kapitole VIII). Je důležité poznamenat, že z důvodu ochrany údajů je toto oprávnění omezeno na přijímání informací obecné povahy (viz připomínky k článku 65). Povinnost je tedy omezena na zajištění

toho, aby orgány zřízené podle tohoto článku byly informovány obecně a bez odkazů na jednotlivé případy o činnostech mezinárodní spolupráce, včetně vzájemné právní pomoci v občanských a trestních věcech. Účelem je umožnit jim plnit její úlohu.

73. Informace a poznatky získané výměnou zkušeností a praxe jsou velmi cenné pro prevenci a boj proti všem formám násilí, na které se vztahuje tato Úmluva. Odstavec 3 proto poskytuje orgánům vytvořeným podle tohoto článku možnost vyhledávat kontakty a navazovat pracovní vztahy se svými protějšky vytvořenými v jiných smluvních stranách Úmluvy. To umožní důležité vzájemné obohacování, které je oboustranně produktivní a povede k další harmonizaci praxe.

Článek 11 - Sběr dat a výzkum

74. Systematické a přiměřené shromažďování dat je již dlouho považováno za nezbytnou součást účinné tvorby strategií v oblasti prevence a boje proti všem formám násilí, které spadají do oblasti působnosti této Úmluvy. Navzdory tomuto uznání jsou příklady systematicky shromažďovaných administrativních nebo populačních údajů v členských státech Rady Evropy vzácné. Dostupné údaje jsou navíc zřídka srovnatelné mezi jednotlivými zeměmi i v čase, což vede k omezenému pochopení rozsahu a vývoje problému. Prevence násilí na ženách a domácího násilí a boj proti němu vyžaduje tvorbu politiky založené na důkazech. To předpokládá účinné zdokumentování rozsahu násilí prostřednictvím získání spolehlivých a srovnatelných údajů, které by sloužily jako vodítko pro tvorbu strategie a monitorování provádění opatření k řešení tohoto problému. Tato kapitola obsahuje povinnost zabývat se významem pravidelného shromažďování reprezentativních a srovnatelných údajů pro vypracování a provádění politik pro prevenci a potírání všech forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Stanoví typ dat, která bude muset shromažďovat, analyzovat a připravovat k šíření koordinací orgán nebo orgány zřízené podle článku 10 a poskytovat je skupině nezávislých odborníků (GREVIO) odpovědné za monitorování provádění Úmluvy (viz Kapitulu IX). Kromě toho zdůrazňuje potřebu podporovat výzkum v oblasti násilí na ženách a domácího násilí.

75. Povaha povinnosti obsažené v odstavci 1 je dvojí. Za prvé, aby bylo možné navrhovat a provádět strategie založené na důkazech a posoudit, zda odpovídají potřebám osob vystavených násilí, vyžaduje písm. a), aby strany pravidelně shromažďovaly rozčleněné příslušné statistické údaje o případech všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva. Přesné statistické informace specificky určené obětem a pachatelům takového násilí jsou důležité nejen pro snahu zvýšit povědomí tvůrců strategií a veřejnosti o závažnosti tohoto problému, ale mohou také povzbudit oběti nebo svědky k podávání zpráv. Relevantní statistické údaje mohou zahrnovat administrativní údaje získané ze statistik sestavených zdravotnickými službami a službami sociální péče, orgány činnými v trestním řízení a nevládními organizacemi, jakož i soudní údaje zaznamenané soudními orgány, včetně státních zástupců. Vhodně shromážděné statistické administrativní a soudní údaje mohou přispět k vnitrostátní reakci stran na všechny formy násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, a to tím, že umožní získat informace o činnosti vládních institucí, jakož i informace o trestných činech, které orgány řeší v rámci trestního řízení. Administrativní údaje založené na službách zahrnují například systematické zaznamenávání údajů o tom, jak oběti takového násilí využívají služeb a jak jim vládní instituce i veřejný (a soukromý) sektor zdravotnictví naopak slouží v jejich údělu hledat spravedlnost, lékařskou péči, poradenství, bydlení nebo jinou podporu. Agenturní údaje o využívání služeb klienty se neomezují pouze na hodnocení účinnosti zavedených opatření, ale mohou také poskytnout základ pro odhad administrativních nákladů na takové násilí. Kromě toho mohou soudní údaje poskytnout informace o trestech a charakteristikách odsouzených osob, stejně jako o počtech odsouzení.

76. V důsledku toho budou muset orgány veřejné moci, jako je soudnictví, policie a služby sociální péče, zavést datové systémy, které přesahují rámec interní evidence potřeb daného orgánu. Aby bylo možné prokázat, zda došlo ke zlepšení či poklesu účinnosti opatření a strategií v oblasti prevence, ochrany a stíhání, měly by být opět v pravidelných intervalech shromažďovány příslušné statistické správní a soudní údaje. Užitečnost a relevance těchto údajů závisí především na kvalitě jejich zaznamenávání. Ačkoli autoři návrhu považovali za

nejlepší ponechat na smluvních stranách volbu používaných kategorií údajů, jako minimální požadavek by měly být zaznamenány údaje o obětech a pachatelích rozděleny podle pohlaví, věku, typu násilí i vztahu pachatele k oběti, zeměpisné polohy, jakož i dalších faktorů, které smluvní strany považují za relevantní, jako je například zdravotní postižení. Zaznamenávané údaje by měly rovněž obsahovat informace o počtu odsouzených pachatelů všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, včetně počtu vydaných ochranných příkazů. Studie Rady Evropy "Administrativní sběr dat o domácím násilí v členských státech Rady Evropy" (EG-VEW-DC(2008)Study) identifikuje tyto a další kategorie a navrhuje modelový přístup obsahující doporučení týkající se sběru administrativních dat nad rámec současné praxe.

77. Za druhé, písmeno b) ukládá smluvním stranám povinnost podporovat výzkum v oblasti všech forem násilí, které spadají do oblasti působnosti této Úmluvy. Je nezbytné, aby smluvní strany založily své strategie a opatření k prevenci a potírání těchto forem násilí na nejmodernějším výzkumu a poznatcích v této oblasti. Výzkum je klíčovým prvkem tvorby politiky založené na důkazech, a může tak významně přispět ke zlepšení každodenních, reálných reakcí na násilí na ženách a domácí násilí ze strany soudů, podpůrných služeb a orgánů činných v trestním řízení. Toto ustanovení proto vyžaduje, aby se smluvní strany zavázaly podporovat výzkumné úsilí s cílem usilovat o další poznání základních příčin a důsledků problému, výskytů a počtu odsouzených, jakož i účinnosti opatření přijatých při provádění Úmluvy.

78. V odstavci 2 je podrobně popsána povinnost smluvních stran usilovat o provádění průzkumů u obyvatelstva. To znamená shromažďovat údaje, které jsou statisticky reprezentativní pro cílovou populaci, aby je bylo možné snadno zobecnit na větší počet obyvatel. Populační průzkumy mohou poskytnout obecnější sociologicky orientované poznatky o výskytu, povaze, determinantách a důsledcích všech forem násilí, na které se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy. Mohou také poskytnout spolehlivé údaje o zkušenostech obětí s násilím, o důvodech neoznámení, o poskytnutých službách, jakož i o názorech a postojích obětí k tomuto násilí. Smluvní strany jsou navíc povinny provádět takové průzkumy v pravidelných intervalech, aby bylo možné relevantně a srovnatelně posoudit výskyt a trendy všech forem násilí spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy, a to prostřednictvím dlouhodobého sledování vývoje. V tomto případě je volba velikosti vzorku populace a pravidelnosti takových průzkumů ponechána na smluvních stranách. V závislosti na smluvní straně může být rozsah průzkumů celostátní, regionální nebo místní. Je však důležité poznamenat, že kombinace těchto úrovní může poskytnout makroskopický pohled na daný jev a zároveň poukázat na místní nebo regionální specifika. Při navrhování průzkumů v populaci mohou strany vycházet ze Studie Světové zdravotnické organizace (WHO) o zdraví žen a domácím násilí na ženách ve více zemích a také z Mezinárodního průzkumu násilí na ženách (IVAWS).

79. Autoři návrhu považovali za důležité zdůraznit rozdíl mezi průzkumy u obyvatelstva a statistickými administrativními a soudními údaji, neboť slouží k různým účelům a odpovídají na různé otázky. Zatímco první z nich může objasnit míru závažnosti a četnosti, jakož i socioekonomické a kulturní faktory vedoucí k násilí na ženách a domácímu násilí, druhé může přispět k řešení kapacitních problémů vládních orgánů a vyhodnocení účinnosti služeb poskytovaných obětem takového násilí. Použití obou typů metod sběru dat ve vzájemné kombinaci může pomoci získat důkladný obraz o problému. Vzhledem k nedostatku společných definic a společných ukazatelů pro hodnocení výskytu a trendů násilí na ženách a domácího násilí umožňují dostupné údaje jen zřídka srovnání mezi jednotlivými zeměmi. Proto by bylo pro smluvní strany přínosné sladit sběr údajů se standardizovanými ukazateli a metodami, které již existují nebo se v současné době vyvíjejí. Strany by měly zohlednit stávající vývoj nebo iniciativy, které poskytují spolehlivé a srovnatelné údaje, jako je průzkum Agentury Evropské unie pro základní práva týkající se násilí na ženách.

80. Jak je uvedeno v článku 65, proces shromažďování, uchování a transformace shromážděných údajů by měl být v souladu se standardy ochrany údajů obsaženými v Úmluvě Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (ETS č. 108), aby byla zajištěna důvěrnost a respektování soukromí obětí, pachatelů a dalších zúčastněných osob. Normy stanovené v článku 65 se nevztahují pouze na případy nadnárodní

výměny údajů, ale na všechny procesy shromažďování, uchovávání a transformace shromážděných údajů.

81. Třetí odstavec tohoto článku, který doplňuje čl. 68 odst. 7, ukládá smluvním stranám povinnost poskytnout nezávislé skupině odborníků uvedené v Kapitole IX shromážděné informace s cílem podpořit mezinárodní spolupráci a umožnit mezinárodní srovnávání. To umožňuje nejen identifikovat stávající osvědčené postupy, ale také přispívá k jejich harmonizaci mezi stranami Úmluvy.

82. Konečně odstavec 4 obsahuje povinnost zajistit, aby informace shromážděné podle článku 11 byly přístupné veřejnosti. Je však ponecháno na smluvních stranách, aby určily formu a prostředky, jakož i druh informací, které mají být zpřístupněny. Při zpřístupňování informací shromážděných podle článku 11 veřejnosti věnují strany zvláštní pozornost právu na soukromí dotčených osob.

Kapitola III – Prevence

83. Tato kapitola obsahuje řadu ustanovení, která spadají do oblasti prevence v širším slova smyslu. Prevence násilí na ženách a domácího násilí vyžaduje dalekosáhlé změny v přístupu široké veřejnosti, překonání genderových stereotypů a zvýšení informovanosti. Místní a regionální orgány mohou být zásadními aktéry při provádění těchto opatření tím, že je přizpůsobí konkrétní realitě.

Článek 12 – Obecné povinnosti

84. Tento článek obsahuje řadu obecných preventivních opatření, která tvoří základ a představují zastřešující zásady pro konkrétnější povinnosti obsažené v následujících člancích této kapitoly.

85. Povinnosti obsažené v odstavci 1 vycházejí z přesvědčení autorů návrhu, že stávající vzorce chování žen a mužů jsou často ovlivněny předsudky, genderovými stereotypy a zvyky či tradicemi, které jsou genderově předpojaté. Smluvní strany Úmluvy jsou proto povinny přijmout opatření, která jsou nezbytná k podpoře změn v mentalitě a postojích. Účelem tohoto ustanovení je působit na srdce a mysl jednotlivců, kteří svým chováním přispívají k udržování forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Protože se jedná o obecnou povinnost, nezachází tento odstavec do podrobností, pokud jde o návrh konkrétních opatření, která je třeba přijmout, a ponechává je na uvážení smluvní strany.

86. Odstavec 2 vyžaduje, aby strany Úmluvy přijaly nezbytná legislativní a jiná opatření k zabránění všem formám násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, ze strany jakékoli fyzické nebo právnické osoby. V závislosti na vnitrostátním právním systému mohou některá z těchto opatření vyžadovat přijetí zákona, zatímco jiná nemusí.

87. Kromě zákazu diskriminace obsaženého v čl. 4 odst. 3 tento odstavec vyžaduje pozitivní opatření, která zajistí, aby se veškerá preventivní opatření konkrétně zabývala potřebami zranitelných osob a zohledňovala je. Pachatelé si často vybírají tyto osoby za cíl, protože vědí, že je méně pravděpodobné, že se kvůli své situaci budou moci bránit nebo usilovat o trestní stíhání pachatele a jiné formy odškodnění. Pro účely této Úmluvy se za zranitelné osoby v důsledku zvláštních okolností považují: těhotné ženy a ženy s malými dětmi, osoby se zdravotním postižením, včetně osob s mentálním nebo kognitivním postižením, osoby žijící ve venkovských nebo odlehlých oblastech, osoby zneužívající návykové látky, prostitutky, osoby pocházející z národnostních nebo etnických menšin, migranti - včetně migrantů bez dokladů a uprchlíků, homosexuální muži, lesbické ženy, osoby bisexuální a transsexuální, jakož i osoby HIV pozitivní, osoby bez domova, děti a starší osoby.

88. Odstavec 4 zdůrazňuje, že všichni členové společnosti mohou významně přispět k prevenci násilí a měli by k tomu být povzbuzováni. Vzhledem k tomu, že mnoho forem násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, páchají především muži a chlapci,

považovali autoři návrhu za důležité zdůraznit jejich zvláštní úlohu při prevenci takového násilí. S ohledem na skutečnost, že většina mužů a chlapců není pachateli, chtěli autoři návrhu zdůraznit, že jejich přínos může mít mnoho podob, zejména jako vzorů, hybatelů změn a zastánců rovnosti mezi ženami a muži a vzájemného respektu. Muži mohou významně přispět tím, že budou vystupovat proti násilí, zapojí ostatní muže do aktivit na podporu rovnosti žen a mužů a budou vystupovat jako vzory tím, že se aktivně ujmou pečovatelské role a rodinných povinností.

89. Odstavec 5 jasně stanoví, že kultura, zvyky, náboženství, tradice nebo takzvaná "čest" nesmí být uváděny jako ospravedlnění jakéhokoli násilného činu, na který se vztahuje tato Úmluva. Strany Úmluvy jsou proto povinny zajistit, aby jejich vnitrostátní právní předpisy neobsahovaly mezery pro výklad inspirovaný takovými přesvědčeními. Tato povinnost se navíc vztahuje i na prevenci jakýchkoli oficiálních prohlášení, zpráv nebo prohlášení, která omlouvají násilí na základě kultury, zvyků, náboženství, tradice nebo takzvané "cti". Toto ustanovení rovněž stanoví klíčovou zásadu, podle níž se zákaz jakéhokoli násilného jednání uvedeného v Úmluvě nemůže nikdy odvolávat na omezení kulturních nebo náboženských práv a svobod pachatele. Tato zásada je důležitá pro společnosti, v nichž vedle sebe žijí odlišná etnická a náboženská společenství a v nichž se převládající postoje k přijatelnosti násilí založeného na pohlaví liší v závislosti na kulturním nebo náboženském prostředí.

90. Na závěr výčtu obecných preventivních opatření vyzývá odstavec 6 k podpoře specifických programů a aktivit na posílení postavení žen. To znamená posílení postavení ve všech oblastech života, včetně politického a ekonomického posílení. Tento závazek je odrazem vyššího cíle, kterým je dosažení rovnosti žen a mužů prostřednictvím zvýšení akceschopnosti žen a snížení jejich zranitelnosti vůči násilí.

Článek 13 - Zvyšování povědomí

91. Účelem tohoto článku je zajistit, aby byla široká veřejnost plně informována o různých formách násilí, které ženy pravidelně zažívají, a také o různých projevech domácího násilí. To by pomohlo všem členům společnosti, např. sousedům, přátelům, příbuzným nebo kolegům rozpoznat takové násilí, vystupovat proti němu a podporovat jeho oběti, pokud je to možné a vhodné. Tato povinnost zahrnuje pravidelné pořádání veřejných osvětových kampaní nebo programů, které by se zabývaly těmito otázkami a vysvětlovaly je s ohledem na pohlaví. Osvětové aktivity by měly zahrnovat šíření informací o rovnosti žen a mužů, nestereotypních genderových rolích a nenásilném řešení konfliktů v mezilidských vztazích. Kromě toho považovali autoři návrhu za důležité, aby každá kampaň zdůrazňovala škodlivé důsledky pro děti, které může mít násilí na ženách a domácí násilí ve své přímé či nepřímé podobě.

92. Mnoho nevládních organizací má dlouhou tradici v provádění úspěšných osvětových aktivit na místní, regionální nebo celostátní úrovni. Toto ustanovení proto vybízí ke spolupráci s vnitrostátními institucemi pro lidská práva a orgány pro rovnost, občanskou společnost a nevládními organizacemi, zejména ženskými organizacemi, je-li to vhodné, s cílem oslovit širokou veřejnost. Jedná se však o neúplný výčet aktérů, které měli navrhovatelé v úmyslu zahrnout. Kromě toho zahrnutí slov "kde je to vhodné" do ustanovení znamená, že strany nejsou povinny zřizovat takové orgány nebo instituce tam, kde neexistují. V neposlední řadě je třeba poznamenat, že pojem ženské organizace se vztahuje na ženské nevládní organizace působící v oblasti ochrany a podpory žen – obětí násilí na ženách.

93. Odstavec 2 rozšiřuje povinnost o šíření konkrétních informací o dostupných vládních nebo nevládních preventivních opatřeních. To znamená široké šíření informačních letáků nebo plakátů či on-line informačních materiálů o službách, které nabízí policie nebo místní komunita, kontaktních informací o místních, regionálních nebo celostátních službách, jako jsou linky důvěry nebo azylové domy, a mnoho dalšího.

Článek 14 – Vzdělávání

94. Postoje, přesvědčení a vzorce chování se utvářejí velmi brzy v životě. S podporou rovnosti žen a mužů, vzájemného respektu v mezilidských vztazích a nenásilí je třeba začít co nejdříve a je to především odpovědnost rodičů. Důležitou roli při posilování propagace těchto hodnot však hrají vzdělávací zařízení.

95. V odstavci 1 se tento článek zabývá potřebou vytvořit, pokud to strany považují za vhodné, výukové materiály pro všechny úrovně vzdělávání (základní, střední a vysoké školství), které podporují tyto hodnoty a osvětlují žákům různé formy násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Tam, kde strany považují výukové materiály za vhodné, je třeba je přizpůsobit schopnostem žáků, což by například vyžadovalo, aby výukové materiály pro základní školy odpovídaly intelektuálním schopnostem žáků základních škol. Výukovým materiálem se rozumí jakýkoli typ formálně vypracovaného a schváleného materiálu, který je součástí učebních osnov a k němuž mají případně přístup všichni učitelé na dané škole a který se od nich vyžaduje nebo požaduje, aby jej používali ve výuce. Jak naznačují slova "pokud je to vhodné", autoři návrhu nechtěli stranám vnutit konkrétní model. Toto ustanovení spíše ponechává na stranách, aby rozhodly, pro jaký typ školní výuky a pro jakou věkovou skupinu žáků považují takový výukový materiál za vhodný. Tvůrci návrhu se pro tuto formulaci rozhodli proto, aby umožnili maximální flexibilitu při provádění tohoto ustanovení, a to i s ohledem na různé možnosti stran při určování výukových materiálů. Některé státy například určují cíle výuky ve svých formálních učebních osnovách, přičemž ponechávají na školách, aby rozhodly o vhodných pracovních metodách a výukových materiálech, které mají být k dosažení těchto cílů použity. Termín "formální učební plán" označuje plánovaný program cílů, obsahu, učebních zkušeností, zdrojů a hodnocení, který škola případně nabízí. Nevztahuje se na nahodilé učivo, které se lze ve škole naučit díky určitým školním zásadám.

96. Odstavec 2 rozšiřuje povinnost prosazovat zásady rovnosti žen a mužů, nestereotypní genderové role, vzájemný respekt, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích ve všech neformálních vzdělávacích zařízeních, jakož i ve všech sportovních, kulturních a volnočasových zařízeních a v médiích. V členských státech Rady Evropy existuje mnoho různých forem neformálního vzdělávání, které jsou často označovány různými způsoby. Obecně se pod pojmem "neformální vzdělávací zařízení" rozumí organizovaná vzdělávací činnost mimo formální systémy, jako jsou komunitní nebo náboženská vzdělávací zařízení, aktivity, projekty a instituce založené na sociální pedagogice a jakýkoli jiný typ vzdělávací činnosti nabízené komunitními skupinami a jinými organizacemi (např. skauti nebo skautky, letní tábory, mimoškolní aktivity atd.) Sportovní, kulturní a volnočasová zařízení se vztahují na zařízení, která nabízejí volnočasové aktivity v oblasti sportu, hudby, umění nebo jiné oblasti a která přispívají k celoživotnímu procesu učení se z každodenních zkušeností.

97. Dále tento odstavec požaduje, aby smluvní strany Úmluvy zahrnuly do svých opatření na podporu výše uvedených zásad média. Je důležité poznamenat, že autoři návrhu jasně uvedli, že veškerá opatření přijatá v tomto ohledu musí náležitě zohledňovat základní zásadu nezávislosti sdělovacích prostředků a svobody tisku.

Článek 15 – Školení odborníků

98. Školení a zvyšování povědomí odborníků o mnoha příčinách, projevech a důsledcích všech forem násilí spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy představuje účinný prostředek prevence tohoto násilí. Školení nejen umožňuje zvýšit povědomí odborníků o násilí na ženách a domácím násilí, ale přispívá i ke změně náhledu a chování těchto odborníků vůči obětem. Kromě toho významně zlepšuje povahu a kvalitu podpory poskytované obětem.

99. Je nezbytné, aby odborníci, kteří jsou v pravidelném kontaktu s oběťmi nebo pachateli, měli odpovídající znalosti o problematice spojené s těmito druhy násilí. Z tohoto důvodu ukládá odstavec 1 smluvním stranám povinnost zajistit nebo posílit odpovídající školení pro příslušné odborníky, kteří se zabývají oběťmi nebo pachateli všech násilných činů spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy, o otázkách, jako je prevence a odhalování takového násilí, rovnost

mezi ženami a muži, potřeby a práva obětí, jakož i o tom, jak předcházet sekundární viktimizaci. Počáteční odborná příprava a další vzdělávání by měly příslušným odborníkům umožnit, aby si osvojili vhodné nástroje pro včasnou identifikaci a řešení případů násilí a aby mohli přijmout příslušná preventivní opatření, a to podporou citlivosti a dovedností potřebných pro vhodnou a účinnou reakci na pracovišti. Autoři návrhu považovali za nejlepší ponechat na smluvních stranách, jakým způsobem budou organizovat školení příslušných odborníků. Je však důležité zajistit, aby příslušné školení probíhalo průběžně a bylo udržováno s odpovídajícími následnými opatřeními, aby se zajistilo, že nově získané dovednosti budou náležitě uplatňovány. V neposlední řadě je důležité, aby příslušná odborná příprava byla podporována a posilována jasnými protokoly a pokyny, které stanoví standardy, jimiž se mají zaměstnanci ve svých oborech řídit. Účinnost těchto protokolů by měla být případně pravidelně monitorována, přezkoumávána a v případě potřeby zlepšována.

100. Mezi příslušné odborníky mohou patřit odborníci v soudnictví, v právní praxi, v orgánech činných v trestním řízení a v oblasti zdravotnictví, sociální práce a vzdělávání. Při poskytování odborné přípravy odborníkům zapojeným do soudního řízení (zejména soudcům, státním zástupcům a advokátům) musí strany zohlednit požadavky vyplývající z nezávislosti soudních profesí a autonomie, kterou mají, pokud jde o organizaci odborné přípravy svých členů. Autoři návrhu chtěli zdůraznit, že toto ustanovení není v rozporu s pravidly upravujícími autonomii právnických profesí, ale že vyžaduje, aby strany zajistily, že odborná příprava bude dostupná odborníkům, kteří si ji přejí absolvovat.

101. Obsah odstavce 2 souvisí s větším cílem Úmluvy, kterým je zavedení komplexního přístupu k prevenci a potírání všech forem násilí, na něž se vztahuje její oblast působnosti. Toto ustanovení vyžaduje, aby smluvní strany podporovaly, aby školení uvedené v odstavci 1 zahrnovalo rovněž školení o koordinované spolupráci více agentur, čímž se doplní povinnosti stanovené v článku 7 této Úmluvy. V důsledku toho by odborníci měli být rovněž vyučováni dovednostem v oblasti spolupráce mezi různými agenturami, což je vybaví schopností spolupracovat s dalšími odborníky z nejrůznějších oblastí.

Článek 16 - Preventivní intervenční a léčebné programy

102. Preventivní intervenční a léčebné programy byly vyvinuty s cílem pomoci pachatelům změnit jejich postoje a chování, aby se zabránilo dalším projevům domácího a sexuálního násilí.

103. Odstavec 1 vyžaduje, aby smluvní strany Úmluvy zavedly nebo podporovaly zavedení programů pro pachatele domácího násilí, pokud neexistují, nebo podporovaly jakékoli stávající programy. Existuje mnoho různých modelů práce s pachateli a rozhodnutí o způsobu jejich vedení je na smluvních stranách nebo poskytovatelích služeb. Ve všech modelech by však měly být respektovány následující základní prvky.

104. Intervenční programy domácího násilí by měly vycházet z osvědčených postupů a z poznatků výzkumu o nejúčinnějších způsobech práce s pachateli. Programy by měly pachatele podněcovat k tomu, aby převzali odpovědnost za své činy a zkoumali své postoje a přesvědčení vůči ženám. Tento typ intervence vyžaduje kvalifikované a vyškolené facilitátory. Kromě vzdělání v oblasti psychologie a povahy domácího násilí musí mít také potřebné kulturní a jazykové dovednosti, které jim umožní pracovat s širokou škálou mužů, kteří se takových programů účastní. Kromě toho je nezbytné, aby tyto programy nebyly vytvářeny izolovaně, ale aby úzce spolupracovaly s podpůrnými službami pro ženy, orgány činnými v trestním řízení, soudními orgány, probačními službami a případně s úřady pro ochranu dětí nebo sociálně-právní ochranu dětí. Účast v těchto programech může být soudem nařízená nebo dobrovolná. V obou případech může ovlivnit rozhodnutí oběti zůstat s násilníkem nebo jej opustit, případně poskytnout oběti falešný pocit bezpečí. V důsledku toho je třeba přednostně zohlednit potřeby a bezpečnost obětí, včetně jejich lidských práv.

105. Druhý odstavec tohoto článku obsahuje povinnost zřídít nebo podporovat programy léčby pro pachatele sexuálních útoků a znásilnění. Jedná se o programy speciálně určené k léčbě odsouzených pachatelů sexuálních trestných činů ve vězení i mimo něj s cílem

minimalizovat recidivu. V členských státech Rady Evropy existuje mnoho různých modelů a přístupů. I v tomto případě se autoři návrhu domnívali, že bude nejlepší ponechat na smluvních stranách a/nebo poskytovatelích služeb, jakým způsobem budou tyto programy realizovat. Jejich konečným cílem musí být prevence recidivy a úspěšná reintegrace pachatelů do společnosti.

Článek 17 - Účast soukromého sektoru a médií

106. Odstavec 1 obsahuje dvě různé povinnosti. Zprvé vyžaduje, aby smluvní strany Úmluvy podporovaly soukromý sektor, sektor informačních a komunikačních technologií (dále jen "sektor ICT") a média, aby se nejen podílely na tvorbě místních, regionálních nebo celostátních strategií a úsilí o prevenci násilí na ženách, ale také aby se podílely na jejich provádění. Zda a jaká opatření budou přijata, je ponecháno na jednotlivých společnostech. Pokud jde o média, je důležitost této otázky natolik zásadní, že text výslovně signalizuje, že podpora stran musí respektovat svobodu projevu a nezávislost médií; ta by měla být vnímána zejména z hlediska redakční nezávislosti.

107. Zadruhé požaduje, aby smluvní strany podporovaly soukromý sektor, sektor ICT a média, aby stanovily pokyny a samoregulační standardy, které zvýší úctu k důstojnosti žen a přispějí tak k prevenci násilí na nich. Odkaz v čl. 17 odst. 1 na politiky, pokyny a samoregulační standardy k prevenci násilí na ženách by však měl být chápán tak, že podporuje více soukromých společností, aby stanovily protokoly nebo pokyny, například jak řešit případy sexuálního obtěžování na pracovišti. Cílem je rovněž povzbudit sektor ICT a média, aby přijaly samoregulační normy a zdržely se škodlivých genderových stereotypů a šíření ponižujících obrazů žen nebo obrazů, které spojují násilí a sex. Kromě toho to znamená povzbudit tyto aktéry, aby zavedli etické kodexy chování pro mediální pokrytí násilí na ženách založené na právech, genderově citlivé a nesenzacektivé. Všechna tato opatření musí být přijata při respektování základních zásad týkajících se svobody projevu, svobody tisku a svobody umění.

108. Rada Evropy prostřednictvím svého Výboru ministrů a Parlamentního shromáždění dlouhodobě vyzývá k ukončení genderových stereotypů a nerovnosti mezi ženami a muži a vydává následující doporučení:

- Doporučení č. R (84)17 Výboru ministrů členským státům o rovnosti žen a mužů v médiích;
- Doporučení č. 1555 (2002) Parlamentního shromáždění Rady Evropy o obrazu žen v médiích;
- Doporučení 1799 (2007) Parlamentního shromáždění Rady Evropy o obrazu žen v reklamě;
- Rezoluce 1751 (2010) a doporučení 1931 (2010) Parlamentního shromáždění Rady Evropy o boji proti sexistickým stereotypům v médiích.

109. Cílem tohoto článku je dát těmto snahám nový impuls k dosažení dlouhodobého cíle, kterým je prevence a boj proti všem formám násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Jak uvedl Řídící výbor pro média a nové komunikační služby (CDMC) v komentáři k výše uvedenému doporučení č. 1931 (2010): "Vypořádání se s genderovými stereotypy přispěje ke snížení nerovnosti, včetně genderového násilí, které je jedním z jejich nejméně přijatelných projevů. Vzhledem k tomu, že účinné řešení tohoto problému bude muset nevyhnutelně zohlednit základní princip nezávislosti médií, čistě regulační opatření nemusí poskytnout uspokojivou odpověď. Úkol proto do značné míry připadá samotným médiím, která musí zásadu rovné prezentace a spravedlivého zacházení s různými osobami s jejich specifickou identitou začlenit do svých profesních kodexů a samoregulačních mechanismů a bojovat proti stereotypům jako každodenní praxi. Ještě účinnější může být zvážít řešení prostřednictvím modelů a přístupů řízení."

Kapitola IV – Ochrana a podpora

110. Přestože konečným cílem Úmluvy je prevence všech forem násilí, které spadají do její působnosti, oběti potřebují přiměřenou ochranu před dalším násilím, podporu a pomoc při překonávání četných následků takového násilí a při obnově svého života. Tato kapitola obsahuje řadu povinností zřídit specializované i obecnější podpůrné služby, které budou odpovídat potřebám osob vystavených násilí.

Článek 18 - Obecné povinnosti

111. Tento článek stanoví řadu obecných zásad, které je třeba dodržovat při poskytování ochranných a podpůrných služeb.

112. Odstavec 1 obsahuje obecnou povinnost přijmout legislativní nebo jiná opatření na ochranu všech obětí na svém území před dalšími násilnými činy, na které se vztahuje tato Úmluva.

113. V souladu s obecným přístupem založeným na spolupráci více orgánů a komplexním přístupem, který Úmluva podporuje, vyžaduje odstavec 2, aby smluvní strany Úmluvy zajistily, že v souladu s vnitřním právem existují vhodné mechanismy, které zajišťují účinnou spolupráci mezi následujícími orgány, které autoři návrhu označili za relevantní: soudnictví, státní zastupitelství, donucovací orgány, místní a regionální úřady a nevládní organizace. Přidáním "dalších relevantních organizací" autoři zajistili, že tento seznam není vyčerpávající, aby umožnil spolupráci s jakoukoli další organizací, kterou může strana považovat za relevantní. Výraz "mechanismus" se vztahuje na jakoukoli formální nebo neformální strukturu, jako jsou dohodnuté protokoly, kulaté stoly nebo jakákoli jiná metoda, která umožňuje řadě odborníků spolupracovat standardizovaným způsobem. Nevyžaduje zřízení oficiálního orgánu nebo instituce.

114. Důraz kladený na spolupráci mezi těmito aktéry vychází z přesvědčení, že formy násilí, na které se vztahuje Úmluva, lze nejlépe řešit koordinovaně a společně několika agenturami. Orgány činné v trestním řízení, které jsou často první v kontaktu s oběťmi, když jsou přivolány na místo činu, musí být schopny odkázat oběť na specializované podpůrné služby, například na azylový dům nebo krizové centrum pro oběti znásilnění, které často provozují nevládní organizace. Tyto podpůrné služby pak oběti poskytnou lékařskou péči, v případě potřeby shromáždí forenzní důkazy, poskytnou psychologické a právní poradenství. Pomohou také oběti učinit další krok, který často vyžaduje jednání se soudem. Je důležité poznamenat, že tato povinnost se neomezuje pouze na oběti, ale vztahuje se i na svědky, přičemž je třeba mít na paměti zejména dětské svědky.

115. Odstavec 3 uvádí řadu cílů a kritérií, které by ochranné a podpůrné služby měly sledovat nebo z nichž by měly vycházet. Za prvé, všechna přijatá opatření musí vycházet z genderového chápání násilí na ženách a domácího násilí. To znamená, že nabízené služby musí vykazovat přístup, který je relevantní pro jejich uživatele, který uznává genderovou dynamiku, dopad a důsledky těchto forem násilí a který funguje v rámci rovnosti žen a mužů a lidských práv.

116. Za druhé, tento odstavec vyžaduje, aby všechna taková opatření zohledňovala vztah mezi oběťmi, pachateli, dětmi a jejich širším okolím, aby se předešlo riziku, že se jejich potřeby budou řešit izolovaně nebo bez zohlednění jejich sociální reality. Tvůrci návrhu považovali za důležité zajistit, aby byly potřeby obětí posuzovány s ohledem na všechny relevantní okolnosti, aby odborníci mohli přijímat informovaná a vhodná rozhodnutí. Pojem "integrováný přístup" odkazuje na integrováný přístup založený na lidských právech, řešený jako "přístup 3 P", jehož cílem je integrovaná prevence, ochrana a trestní stíhání.

117. Za třetí, opatření a služby, které to myslí dobře, ale dostatečně nezohledňují ničivé účinky násilí a délku procesu zotavení nebo které s oběťmi zacházejí necitlivě, riskují, že uživatele služeb znovu viktimizují.

118. Kromě toho odstavec 3 vyžaduje, aby všechna opatření směřovala k posílení postavení a ekonomické nezávislosti žen, které se staly oběťmi takového násilí. To znamená zajistit, aby oběti nebo uživatelé služeb znali svá práva a nároky a mohli se rozhodovat v podpůrném prostředí, které s nimi zachází důstojně, s respektem a citlivě. Současně je třeba, aby služby obětem vstúpily pocit kontroly nad jejich životem, což v mnoha případech zahrnuje snahu o finanční zabezpečení, zejména ekonomickou nezávislost na pachateli.

119. Některé příklady, kdy služby, včetně poboček orgánů činných v trestním řízení, sídlí ve stejné budově nebo v těsné blízkosti a vzájemně spolupracují, ukázaly, že se výrazně zvýšila míra spokojenosti se službami a v některých případech se zvýšila ochota obětí vznést obvinění nebo případ dotáhnout do konce. Tyto příklady jsou známé jako "one-stop-shops" a byly vyzkoušeny a testovány pro služby v oblasti domácího násilí, ale lze je snadno přizpůsobit i pro jiné formy násilí. Z tohoto důvodu vyzývá odstavec 3 smluvní strany, aby usilovaly o umístění služeb ve stejné budově.

120. Konečně odstavec 3 požaduje, aby smluvní strany Úmluvy zajistily, že dostupné podpůrné služby budou k dispozici zranitelným osobám a budou řešit jejich specifické potřeby. Pojem "zranitelné osoby" se vztahuje na stejný seznam osob, jak je vysvětleno v komentáři k článku 12. Smluvní strany by měly tyto služby zpřístupnit obětem nezávisle na jejich socioekonomickém postavení a případně je poskytovat bezplatně.

121. Účelem odstavce 4 je poukázat na závažnou stížnost, se kterou se oběti často setkávají při hledání pomoci a podpory. Mnoho služeb, veřejných i soukromých, podmiňuje svou podporu ochotou oběti vznést obvinění nebo svědčit proti pachateli. Pokud oběť není ochotna ze strachu nebo z důvodu citového rozrušení a vazby vznést obvinění nebo odmítá vypovídat u soudu, nedostane se jí poradenství ani ubytování. To je v rozporu se zásadou posílení postavení a přístupem založeným na lidských právech a je třeba tomu zabránit. Je důležité poznamenat, že toto ustanovení se týká především obecných a specializovaných podpůrných služeb uvedených v článcích 20 a 22 Úmluvy – s výjimkou služeb právní pomoci.

122. Některé formy násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, mohou mít mezinárodní rozměr. Oběti násilí, jako jsou nucené sňatky nebo domácí násilí, ale také ženy nebo dívky ohrožené zmrzačením genitálií, které se nacházejí mimo zemi své státní příslušnosti, potřebují konzulární ochranu a případně lékařskou a finanční pomoc. Odstavec 5 vyžaduje, aby smluvní strany přijaly vhodná opatření k poskytnutí nezbytné konzulární pomoci a případně další ochrany a pomoci, která zahrnuje pomoc obětem násilných trestných činů, pomoc v případě zatčení nebo zadržení, pomoc a repatriaci státních příslušníků v nouzi, vydání nových dokladů totožnosti a další konzulární podporu.

123. Tato povinnost se neomezuje na státní příslušníky smluvní strany Úmluvy, ale vztahuje se na všechny ostatní oběti, které mají v souladu se svými mezinárodněprávními závazky nárok na vnitrostátní ochranu ze strany této smluvní strany, například na státní příslušníky členského státu Evropské unie, který sám neposkytuje ochranu prostřednictvím stálého zastoupení (velvyslanectví, generálního konzulátu nebo konzulátu), jak stanoví čl. 20 odst. 2 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie.

Článek 19 – Informace

124. Bezprostředně po násilí nejsou oběti vždy schopny přijímat plně informovaná a kompetentní rozhodnutí a mnohým chybí podpůrné prostředí. Toto ustanovení klade zvláštní důraz na potřebu zajistit, aby byly obětem poskytnuty informace o různých typech podpůrných služeb a právních opatřeních, které jsou jim k dispozici. To vyžaduje poskytnutí informací o tom, kde lze získat jaký druh pomoci, v případě potřeby v jiném než národním jazyce (jazycích), a to včas, tj. v době, kdy je to pro oběti užitečné. To však neznamená, že strany Úmluvy musí nabízet informace v jakémkoli jazyce, ale musí se soustředit na jazyky, které jsou v jejich zemi nejrozšířenější, a to v přístupné formě. Pojem "přiměřené informace" se vztahuje na informace, které dostatečně naplňují potřebu oběti po informacích. To může zahrnovat například

poskytnutí nejen názvu organizace poskytující podpůrné služby, ale i rozdáni letáku, který obsahuje její kontaktní údaje, otevírací dobu a informace o konkrétních službách, které nabízí.

Článek 20 – Obecné podpůrné služby

125. Při poskytování služeb obětem se rozlišuje mezi obecnými a specializovanými podpůrnými službami. Obecnými podpůrnými službami se rozumí pomoc nabízená orgány veřejné správy, jako jsou sociální služby, zdravotní služby, služby zaměstnanosti, které poskytují dlouhodobou pomoc a nejsou určeny výhradně ve prospěch obětí, ale slouží široké veřejnosti. Naproti tomu specializované podpůrné služby se specializují na poskytování podpory a pomoci přizpůsobené – často okamžitým – potřebám obětí konkrétních forem násilí na ženách nebo domácího násilí a nejsou přístupné široké veřejnosti. I když se může jednat o služby provozované nebo financované státními orgány, velkou většinu specializovaných služeb nabízejí nevládní organizace.

126. Povinnost obsažená v čl. 20 odst. 1 vyžaduje, aby veřejné sociální služby, jako jsou služby bydlení, služby zaměstnanosti nebo nezaměstnanosti, veřejné služby vzdělávání a odborné přípravy, veřejné služby psychologického a právního poradenství, ale také služby finanční podpory, v případě potřeby řešily specifické potřeby obětí takových forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva. Ačkoli mezi klienty těchto služeb lze již nyní nalézt mnoho obětí, jejich obzvláště obtížná situace a trauma nemusí být nutně dostatečně nebo systematicky řešeny či zohledněny. Smluvní strany Úmluvy jsou proto povinny zajistit, aby byl obětem umožněn přístup k takovým službám, aby s nimi bylo zacházeno podpůrným způsobem a aby byly jejich potřeby náležitě řešeny.

127. Zdravotní a sociální služby jsou často první, kdo přichází do kontaktu s oběťmi. Odstavec 2 se snaží zajistit, aby tyto služby měly dostatečné zdroje, aby mohly reagovat na jejich dlouhodobé potřeby. Dále klade důraz na důležitost školení pracovníků o různých formách násilí, specifických potřebách obětí a o tom, jak na ně reagovat podpůrným způsobem.

Článek 21 - Pomoc při individuálních/kolektivních stížnostech

128. Toto ustanovení stanoví povinnost smluvních stran zajistit, aby oběti měly informace o příslušných regionálních a mezinárodních mechanismech podávání stížností a přístup k nim. Výraz "příslušné" se vztahuje pouze na ty regionální a mezinárodní mechanismy podávání stížností, které strany této Úmluvy ratifikovaly. Členské státy Rady Evropy jsou smluvními stranami značného počtu regionálních a mezinárodních smluv o lidských právech a většina z nich přijala jurisdikci příslušných smluvních orgánů a stížnostních mechanismů. Po vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy se proto oběti všech forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, mohou obrátit na řadu existujících regionálních a mezinárodních stížnostních mechanismů. Ty mohou být otevřeny jednotlivcům, kteří se mohou například obrátit na Evropský soud pro lidská práva nebo Výbor CEDAW s žádostí o další právní ochranu. Mohou být také kolektivní povahy, což znamená, že jsou k dispozici skupinám obětí – příkladem může být mechanismus kolektivních stížností podle Evropské sociální charty.

129. Zajištěním "informovanosti obětí o těchto mechanismech a přístupu k nim" chtěli autoři zdůraznit, že obětem by měly být poskytnuty informace o pravidlech přípustnosti a procesních požadavcích týkajících se příslušných regionálních a mezinárodních mechanismů podávání stížností a že po vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků by strany neměly žádným způsobem bránit přístupu k těmto mechanismům.

130. Cílem tohoto ustanovení je rovněž podpořit dostupnost citlivé a kvalifikované pomoci obětem při podávání takových stížností, kterou může poskytovat stát, advokátní komory, příslušné nevládní organizace nebo další možné subjekty. "Pomoc" může spočívat v poskytování informací a právního poradenství. Poskytovaná pomoc by měla být dobře informovaná a přizpůsobená potřebám obětí, aby se oběti usnadnil přístup k příslušným mechanismům podávání stížností.

Článek 22 - Specializované podpůrné služby

131. Toto a následující ustanovení doplňují povinnost obsaženou v článku 20 a ukládají smluvním stranám Úmluvy povinnost zřídit nebo zajistit dobře vybavený sektor specializované podpory.

132. Cílem takové specializované podpory je zajistit složitý úkol posílení postavení obětí prostřednictvím optimální podpory a pomoci přizpůsobené jejich specifickým potřebám. To z velké části nejlépe zajistí ženské organizace a podpůrné služby poskytované například místními orgány se specializovaným a zkušeným personálem s hlubokými znalostmi genderově podmíněného násilí. Je důležité zajistit, aby tyto služby byly dostatečně rozšířené po celé zemi a dostupné pro všechny oběti. Kromě toho musí být tyto služby a jejich pracovníci schopni řešit různé druhy násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, a poskytovat podporu všem skupinám obětí, včetně obtížně dostupných skupin. Typy podpory, které musí tyto specializované služby nabízet, zahrnují poskytování azylu a bezpečného ubytování, okamžitou lékařskou pomoc, shromažďování forenzních lékařských důkazů v případech znásilnění a sexuálních útoků, krátkodobé a dlouhodobé psychologické poradenství, traumatologickou péči, právní poradenství, advokátní a terénní služby, tísňové telefonní linky, které oběti nasměrují ke správnému typu služby, a specifické služby pro děti jako oběti nebo svědky.

Článek 23 – Azylové domy

133. Tento článek vyžaduje, aby smluvní strany zajistily zřízení vhodných a snadno dostupných azylových domů v dostatečném počtu, což je důležitý prostředek pro splnění povinnosti poskytnout ochranu a podporu. Účelem azylových domů je zajistit okamžitý, nejlépe nepřetržitý přístup k bezpečnému ubytování pro oběti, zejména ženy a děti, pokud již nejsou doma v bezpečí. Samotné dočasné ubytování nebo obecné útulky, jako jsou ty pro bezdomovce, nejsou dostačující a neposkytnou potřebnou podporu nebo posílení. Oběti se potýkají s četnými, vzájemně se prolínajícími problémy souvisejícími s jejich zdravím, bezpečností, finanční situací a pohodou jejich dětí. Specializované azylové domy pro ženy jsou k řešení těchto problémů nejlépe vybaveny, protože jejich funkce přesahují poskytování bezpečného místa k pobytu. Poskytují ženám a jejich dětem podporu, umožňují jim vyrovnat se s traumatickými zážitky, opustit násilné vztahy, znovu získat sebeúctu a položit základy pro nezávislý život podle vlastní volby. Kromě toho hrají azylové domy pro ženy ústřední roli při vytváření sítí, spolupráci mezi různými agenturami a zvyšování povědomí v příslušných komunitách.

134. Pro splnění hlavního úkolu, kterým je zajištění bezpečí a ochrany žen a dětí, je nezbytné, aby všechny azylové domy uplatňovaly soubor norem. Za tímto účelem by měla být posouzena bezpečnostní situace každé oběti a na základě tohoto posouzení by měl být vypracován individuální bezpečnostní plán. Další klíčovou otázkou pro azylové domy je technické zabezpečení budovy, neboť násilné útoky pachatelů ohrožují nejen ženy a jejich děti, ale také personál a další osoby v okolí. Kromě toho je v otázkách bezpečnosti nezbytná účinná spolupráce s policií.

135. Toto ustanovení vyžaduje, aby byly zřízeny azylové domy v dostatečném počtu, aby bylo zajištěno vhodné dočasné ubytování pro všechny oběti. Každý typ násilí vyžaduje jiný druh podpory a ochrany a personál musí být vyškolen, aby je mohl poskytovat. Výraz "dostatečný počet" má zajistit, aby byly uspokojeny potřeby všech obětí, a to jak z hlediska míst v azylových domech, tak z hlediska specializované podpory. Závěrečná zpráva o činnosti pracovní skupiny Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EG-TFV (2008)6) doporučuje bezpečné ubytování ve specializovaných útulcích pro ženy, které by byly k dispozici v každém regionu, s jedním místem pro rodinu na 10 000 obyvatel. Počet míst v azylových domech by však měl záviset na skutečné potřebě. V případě azylových domů zaměřených na jiné formy násilí bude počet nabízených míst opět záviset na skutečné potřebě.

Článek 24 – Tísňové telefonní linky

136. Tísňové telefonní linky jsou jedním z nejdůležitějších způsobů, jak umožnit obětem najít pomoc a podporu. Linka pomoci s široce inzerovaným veřejným číslem, která poskytuje podporu a krizové poradenství a odkazuje na osobní služby, jako jsou azylové domy, poradenská centra nebo policie, tvoří základ každé podpůrné a poradenské služby v souvislosti se všemi formami násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Tento článek proto obsahuje povinnost zřídit celostátní tísňové telefonní linky, které jsou k dispozici nepřetržitě a jsou bezplatné. Mnoho obětí se ocitá bez dokladů a prostředků a bylo by pro ně obtížné koupit si telefonní kartu nebo najít potřebné drobné na zaplacení telefonního hovoru. Nutnost zaplatit i velmi malou částku může pro mnohé osoby hledající pomoc představovat zátěž, a proto je nutné nabídnout volání na linku pomoci zdarma. V mnoha telefonních systémech lze navíc hovory, které nejsou bezplatné, vysledovat prostřednictvím telefonního účtu, což pachatelé naznačuje, že oběť hledá pomoc, a to oběť případně dále ohrožuje. Závěrečná zpráva o činnosti pracovní skupiny Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EG-TFV (2008)6) doporučuje zřídit alespoň jednu bezplatnou národní tísňovou linku, která by pokrývala všechny formy násilí na ženách, fungovala 24 hodin denně 7 dní v týdnu a poskytovala krizovou pomoc ve všech důležitých jazycích.

137. Pro mnoho obětí je obtížné aktivně vyhledat pomoc a práh pro zavolání a sdělení intimních a osobních údajů je vysoký. Je proto důležité, aby volající mohli zůstat v anonymitě, aby jim radily osoby, které jsou vyškoleny v řešení takových situací, a aby linky pomoci poskytovaly informace a podporu důvěrně, pokud si to volající přejí. V některých zemích je stejně důležité poskytovat pomoc v několika jazycích, aby se zmírnila jazyková bariéra, s níž se někteří volající mohou setkat.

Článek 25 – Podpora obětem sexuálního násilí

138. Traumatizující povaha sexuálního násilí, včetně znásilnění, vyžaduje obzvláště citlivou reakci vyškoleného a specializovaného personálu. Oběti tohoto typu násilí potřebují okamžitou lékařskou péči a traumatologickou podporu v kombinaci s okamžitým forenzním vyšetřením za účelem shromáždění důkazů potřebných pro trestní stíhání. Kromě toho je často velmi potřebné psychologické poradenství a terapie – často týdny a měsíce po události.

139. Článek 25 proto klade zvláštní důraz na poskytování tohoto typu specializované podpory tím, že smluvním stranám ukládá povinnost zajistit zřízení dostupných krizových center pro případ znásilnění nebo sexuálního násilí v dostatečném počtu. Je důležité poznamenat, že smluvním stranám je stanovena alternativa, nikoli povinnost zřídit oba typy center.

140. Krizová centra pro znásilnění mohou mít mnoho různých podob. Obvykle tato centra nabízejí dlouhodobou pomoc, která se soustředí na poradenství a terapii tím, že nabízejí osobní poradenství, podpůrné skupiny a kontakt s dalšími službami. Podporují také oběti během soudního řízení tím, že poskytují ženské advokátní služby a další praktickou pomoc.

141. Naproti tomu centra pro sexuální násilí se mohou specializovat na okamžitou lékařskou péči, kvalitní forenzní praxi a krizovou intervenci. Mohou být například zřízena v nemocničním prostředí a reagovat na nedávné sexuální napadení tím, že provedou lékařské vyšetření a odkáží oběť na specializované komunitní organizace, které jí poskytnou další služby. Mohou se také soustředit na okamžité a adekvátní předání oběti do příslušných specializovaných organizací, aby byla poskytnuta nezbytná péče podle článku 25. Výzkum ukázal, že je dobrým postupem provádět forenzní vyšetření bez ohledu na to, zda bude věc nahlášena policii, a nabídnout možnost nechat si odebrat a uložit vzorky, aby bylo možné později rozhodnout, zda znásilnění nahlásit, či nikoli.

142. Požadavek zajistit zřízení takových středisek ukládá smluvním stranám Úmluvy povinnost zajistit, aby se tak stalo v dostatečném počtu, ale také zajistit jejich snadnou dostupnost a aby jejich služby byly poskytovány vhodným způsobem. Závěrečná zpráva o činnosti pracovní skupiny Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí

(EG-TFV (2008)6) doporučuje, aby na každých 200 000 obyvatel připadalo jedno takové centrum a aby jejich geografické rozložení umožňovalo jejich dostupnost pro oběti ve venkovských oblastech stejně jako ve městech. Výraz "vhodné" má zajistit, aby nabízené služby odpovídaly potřebám obětí.

Článek 26 – Ochrana a podpora dětských svědků

143. Vystavení fyzickému, sexuálnímu nebo psychickému násilí a zneužívání mezi rodiči nebo jinými členy rodiny má na děti závažný dopad. Vyvolává strach, způsobuje trauma a nepříznivě ovlivňuje jejich vývoj.

144. Z tohoto důvodu článek 26 stanoví povinnost zajistit, aby při poskytování služeb a pomoci obětem s dětmi, které byly svědky násilí, byla zohledněna práva a potřeby těchto dětí. Pojem "dětský svědek" se vztahuje nejen na děti, které jsou přítomny násilí a jsou jeho aktivními svědky, ale i na ty, které jsou vystaveny křiku a dalším zvukům násilí, pokud se skrývají v jeho blízkosti, nebo které jsou vystaveny dlouhodobým následkům takového násilí. Je důležité uznat a řešit viktimizaci dětí jako svědků všech forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, a jejich právo na podporu. Odstavec 2 proto vyzývá k věkově a vývojově přiměřeným nejlepším psychosociálním intervencím založeným na důkazech, které jsou specificky přizpůsobeny dětem, aby se v případě potřeby vyrovnaly se svými traumatickými zážitky. Veškeré nabízené služby musí náležitě zohledňovat nejlepší zájem dítěte.

Článek 27 – Oznámení

145. Požadavkem na podporu oznamování ze strany každé osoby, která je svědkem násilného činu spadajícího do oblasti působnosti této Úmluvy nebo má důvodné podezření na jeho spáchání, chtějí autoři zdůraznit důležitou roli, kterou mohou jednotlivci – přátelé, sousedé, rodinní příslušníci, kolegové, učitelé nebo jiní členové komunity – sehrát při prolomení mlčení, které se kolem násilí často uzavírá. Je odpovědností každé smluvní strany, aby určila příslušné orgány, kterým lze taková podezření oznámit. Mohou to být orgány činné v trestním řízení, orgány ochrany dětí nebo jiné příslušné sociální služby. Pojem "důvodné podezření" se vztahuje na upřímné přesvědčení oznámené v dobré víře.

Článek 28 – Oznámení odborníků

146. Podle tohoto článku musí smluvní strany Úmluvy zajistit, aby odborníci, kteří jsou obvykle vázáni pravidly profesního tajemství (jako například lékaři a psychiatři), měli možnost podat zprávu příslušným organizacím nebo orgánům, pokud mají důvodné podezření, že byl spáchán závažný násilný čin spadající do oblasti působnosti této Úmluvy a že lze očekávat další závažné násilné činy. Jedná se o kumulativní požadavky na oznámení, které se vztahují například na typické případy domácího násilí, kdy oběť již byla vystavena závažným násilným činům a je pravděpodobné, že dojde k dalšímu násilí.

147. Je důležité poznamenat, že toto ustanovení neukládá těmto odborníkům povinnost oznámení. Pouze dává těmto osobám možnost tak učinit bez rizika porušení důvěry. Zatímco pravidla důvěrnosti mohou být uložena právními předpisy, otázky důvěrnosti a jejího porušení mohou být rovněž upraveny etickými kodexy nebo profesními standardy pro různé profesní skupiny. Cílem tohoto ustanovení je zajistit, aby ani jeden z typů pravidel důvěrnosti nestál v cestě oznamování závažných násilných činů. Cílem tohoto ustanovení je spíše ochrana života a zdraví obětí než zahájení trestního vyšetřování. Je proto důležité umožnit těm odborníkům, kteří si po pečlivém posouzení přejí chránit oběti násilí, podat oznámení.

148. Výraz "za vhodných podmínek" znamená, že strany mohou určit situace nebo případy, na které se toto ustanovení vztahuje. Strany mohou například podmínit povinnost obsaženou v článku 28 předchozím souhlasem oběti, s výjimkou některých specifických případů, jako je případ, kdy je oběť nezletilá nebo není schopna se sama chránit z důvodu fyzického nebo duševního postižení. Kromě toho je každá strana odpovědná za určení kategorií odborníků, na které se toto ustanovení vztahuje. Pojem "někteří odborníci" má zahrnovat jakýkoli počet

odborníků, jejichž funkce zahrnují kontakt se ženami, muži a dětmi, kteří mohou být oběťmi některé z forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva. Kromě toho tímto článkem nejsou v souladu s článkem 6 EÚLP dotčena práva osob obviněných z činů, na něž se vztahuje tato Úmluva, ať už v občanskoprávním nebo trestním řízení.

Kapitola V – Hmotné právo

149. Stejně jako v ostatních úmluvách Rady Evropy o boji proti specifickým formám násilí, zneužívání nebo špatného zacházení jsou podstatnou součástí těchto nástrojů hmotněprávní ustanovení. Z průzkumu aktuálně platných vnitrostátních právních předpisů týkajících se násilí na ženách a domácího násilí je zřejmé, že stále přetrvává mnoho nedostatků. Proto je nutné posílit právní ochranu a odškodnění a při zavádění změn do legislativních systémů všech členských států zohlednit stávající osvědčené postupy, aby bylo možné těmto formám násilí účinně předcházet a bojovat proti nim. Autoři návrhu prozkoumali vhodná trestněprávní, občanskoprávní a správněprávní opatření, která je třeba zavést, aby bylo zajištěno, že Úmluva pokryje různé situace spojené s dotyčnými násilnými činy. V důsledku toho tato kapitola obsahuje řadu preventivních, ochranných a kompenzačních opatření pro oběti a zavádí trestní opatření proti pachatelům těchto forem násilí, které vyžadují trestněprávní reakci.

150. Tato kapitola stanoví povinnost zajistit různé občanskoprávní prostředky nápravy, které umožní obětem domáhat se spravedlnosti a odškodnění - především vůči pachateli, ale také ve vztahu ke státním orgánům, pokud selhaly ve své povinnosti pečlivě přijmout preventivní a ochranná opatření.

151. Kapitola V rovněž stanoví řadu trestných činů. Tento typ harmonizace vnitrostátního práva usnadňuje postup proti trestné činnosti na vnitrostátní i mezinárodní úrovni, a to z několika důvodů. Vnitrostátní opatření pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí často nejsou prováděna systematicky nebo zůstávají neúplná kvůli mezerám v právních předpisech.

152. Hlavním cílem trestněprávních opatření je vést smluvní strany k zavádění účinných strategií pro potlačení násilí na ženách a domácího násilí, které jsou bohužel v Evropě i mimo ni stále rozšířenými trestnými činy.

153. Autoři návrhu se shodli na tom, že všechna trestněprávní ustanovení Úmluvy by měla být v zásadě prezentována genderově neutrálním způsobem; pohlaví oběti nebo pachatele by tedy v zásadě nemělo být znakem skutkové podstaty trestného činu. To by však nemělo stranám bránit v zavádění ustanovení týkajících se pohlaví.

154. Autoři návrhu rozhodli, že by se tato Úmluva neměla vztahovat na stejná jednání, která jsou již řešena v jiných úmluvách Rady Evropy, zejména v Úmluvě o opatřeních proti obchodování s lidmi (CETS č. 197) a Úmluvě o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním (CETS č. 201).

155. Povinnosti obsažené v člancích 33 až 39 vyžadují, aby strany Úmluvy zajistily, že určité úmyslné jednání bude trestné. Autoři návrhu se shodli na tomto znění, které strany zavazuje k trestnosti daného jednání. Úmluva však nezavazuje smluvní strany k tomu, aby nutně zavedly konkrétní ustanovení kriminalizující jednání popsané v Úmluvě. S ohledem na článek 40 (sexuální obtěžování) a s přihlédnutím ke zvláštní povaze tohoto jednání se autoři návrhu domnívali, že by mohlo být předmětem nápravy buď v rámci trestněprávních sankcí, nebo jiných právních sankcí. Konečně trestné činy stanovené v této kapitole představují minimální konsensus, který nevylučuje jejich doplnění nebo stanovení vyšších standardů ve vnitrostátním právu.

156. V souladu s obecnými zásadami trestního práva může právně platný souhlas zrušit trestní odpovědnost. Kromě toho by jiné právně ospravedlnitelné činy, například činy spáchané v sebeobraně, při obraně majetku nebo při nezbytných lékařských zákrocích, nezakládaly trestní postih podle této Úmluvy.

Článek 29 – Občanskoprávní žaloby a opravné prostředky

157. Cílem odstavce 1 tohoto ustanovení je zajistit, aby se oběti kterékoli z forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, mohly obrátit na vnitrostátní právní systém s žádostí o přiměřený občanskoprávní opravný prostředek proti pachateli. To na jedné straně zahrnuje občanskoprávní opravné prostředky, které umožňují občanskoprávnímu soudu nařídít osobě, aby přestala s určitým jednáním, aby se v budoucnu zdržela určitého jednání nebo aby přiměla osobu k určitému jednání (soudní příkazy). Občanskoprávní opravný prostředek tohoto typu lze použít například k tomu, aby dívky a chlapci, kteří čelí vyhlídce, že budou proti své vůli provdány/ožeheni, dostali svůj cestovní pas nebo jiné důležité dokumenty od kohokoli, kdo jim je proti jejich vůli zadržuje (rodiče, opatrovníci nebo jiní rodinní příslušníci). Tyto příkazy pomáhají zajistit ochranu před násilnými činy.

158. Na druhé straně a v závislosti na vnitrostátním právním řádu strany mohou občanskoprávní opravné prostředky nabízené podle tohoto ustanovení zahrnovat také soudní příkazy, které se konkrétněji zabývají násilnými činy spadajícími do oblasti působnosti této Úmluvy, jako jsou zákaz vstupu, zákaz přiblížení a zákaz obtěžování, jak je uvedeno v článku 53. Tyto příkazy jsou zvláště důležité v případech domácího násilí a doplňují okamžitou a často krátkodobou ochranu, kterou poskytují příkazy k mimořádné ochraně uvedené v článku 52.

159. Občanské právo by navíc mělo stanovit právní opravné prostředky proti pomluvě a urážce na cti v souvislosti se stalkingem a sexuálním obtěžováním v případě, že se na tyto činy nevztahují trestněprávní předpisy smluvních stran.

160. Všechny občanskoprávní příkazy jsou vydávány na základě žádosti oběti nebo – v závislosti na právním systému – třetí strany a nemohou být vydány z moci úřední.

161. Zatímco cílem odstavce 1 je poskytnout obětem občanskoprávní opravné prostředky proti pachateli, odstavec 2 zajišťuje, že obětem budou poskytnuty opravné prostředky proti státním orgánům, které nesplnily svou povinnost přijmout nezbytná preventivní nebo ochranná opatření.

162. Znovu se zde připomíná zásada odpovědnosti státních orgánů, které jsou v souladu s článkem 5 této Úmluvy povinny pečlivě předcházet, vyšetřovat a trestat násilné činy spadající do oblasti působnosti této Úmluvy. Nedodržení této povinnosti může vést k právní odpovědnosti a občanské právo musí nabízet prostředky nápravy, které takové selhání řeší. Mezi tyto opravné prostředky patří mimo jiné občanskoprávní žaloba o náhradu škody, která musí být k dispozici v případě nedbalého a hrubě nedbalého jednání. Rozsah občanskoprávní odpovědnosti státních orgánů se nadále řídí vnitřním právem smluvních stran, které mají možnost rozhodnout, jaký druh nedbalostního chování je žalovatelný.

163. Povinnost obsažená v odstavci 2 je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva týkající se nesplnění pozitivního závazku orgánů veřejné moci podle článku 2 EÚLP (právo na život). V rozsudku *Osman proti Spojenému království* a znovu v rozsudku *Opuz proti Spojenému království*. Turecku, Soud uvedl, že "v případě tvrzení, že orgány porušily svůj pozitivní závazek chránit právo na život v souvislosti s jejich výše uvedenou povinností předcházet a potlačovat trestné činy proti osobě, musí být uspokojivě prokázáno, že orgány v té době věděly nebo měly vědět o existenci skutečného a bezprostředního ohrožení života identifikovaného jednotlivce nebo jednotlivců v důsledku trestné činnosti třetí osoby a že v rámci svých pravomocí nepřijaly opatření, od nichž by se, posuzováno rozumně, dalo očekávat, že tomuto ohrožení zabrání." Soudní dvůr výslovně uvedl, že odpovědnost za takové selhání není omezena na hrubou nedbalost nebo úmyslné zanedbání povinnosti chránit život.

164. V případě smrti oběti jsou dostupné opravné prostředky přístupné jejím nebo jeho potomkům.

Článek 30 – Kompenzace

165. Tento článek stanoví právo na náhradu škody utrpěné v důsledku některého z trestných činů stanovených touto Úmluvou. Odstavec 1 stanoví zásadu, že je to především pachatel, kdo je odpovědný za škodu a její náhradu.

166. Odškodnění lze rovněž požadovat od pojišťoven nebo ze státem financovaných systémů zdravotního a sociálního zabezpečení. Odstavec 2 stanoví subsidiární povinnost státu k náhradě škody. Podmínky týkající se žádosti o odškodnění mohou být stanoveny vnitřním právem, například požadavek, aby oběť v první řadě požadovala odškodnění po pachateli. Autoři návrhu zdůraznili, že odškodnění od státu by mělo být přiznáno v situacích, kdy oběť utrpěla vážnou újmu na zdraví nebo vážné poškození zdraví. Je třeba poznamenat, že pojem "ublížení na zdraví" zahrnuje zranění, která způsobila smrt oběti, a že "poškození zdraví" zahrnuje vážnou psychickou újmu způsobenou akty psychického násilí, jak je uvedeno v článku 33.

Ačkoli je rozsah státního odškodnění omezen na "vážnou" újmu na zdraví a poškození zdraví, nebrání to smluvním stranám v tom, aby stanovily velkorysejší úpravy odškodnění nebo aby stanovily vyšší a/nebo nižší limity pro některou nebo všechny složky odškodnění, které má stát vyplácet. Tímto ustanovením nejsou zejména dotčeny závazky stran Evropské úmluvy o odškodnění obětí násilných trestných činů (ETS č. 116).

167. Subsidiární povinnost státu odškodnit nevylučuje, aby strany požadovaly regresní náhradu přiznanou od pachatele, pokud je věnována náležitá pozornost bezpečnosti oběti. Odkaz na "bezpečnost oběti" vyžaduje, aby strany zajistily, že veškerá opatření přijatá za účelem uplatnění regresní náhrady škody od pachatele náležitě zohlední důsledky těchto opatření pro bezpečnost oběti. To se týká zejména situací, kdy se pachatel může chtít oběti pomstít za to, že musel zaplatit odškodnění státu.

168. Toto ustanovení nevylučuje prozatímní příspěvek státu na odškodnění oběti. Oběť, která naléhavě potřebuje pomoc, nemusí být schopna čekat na výsledek často komplikovaného řízení. V takových případech mohou strany stanovit, že stát nebo příslušný orgán může vstoupit do práv odškodněné osoby ve výši vyplaceného odškodnění, nebo pokud později odškodněná osoba získá odškodnění z jiného zdroje, může přiznanou částku zcela nebo částečně získat zpět.

169. V případě, že je oběti vyplaceno odškodnění státem, protože pachatel není ochoten nebo schopen tak učinit, ačkoli mu to nařídil soud, má stát regresní nárok vůči pachateli.

170. K zajištění odškodnění ze strany státu mohou smluvní strany zřídit státní systémy odškodnění, jak je uvedeno v člancích 5 a 6 Evropské úmluvy o odškodnění obětí násilných trestných činů.

171. Je třeba poznamenat, že k odstavci 2 tohoto článku lze uplatnit výhrady podle čl. 78 odst. 2 této Úmluvy. Touto možností výhrad nejsou dotčeny závazky stran podle jiných mezinárodních nástrojů v této oblasti, jako je výše uvedená Evropská úmluva o odškodnění obětí násilných trestných činů.

172. Vzhledem k tomu, že mnoho obětí forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, nemusí mít státní příslušnost smluvní strany, na jejímž území byl trestný čin spáchán, mělo by se subsidiární odškodnění státu vztahovat na státní příslušníky i cizí státní příslušníky.

173. Cílem odstavce 3 je zajistit, aby odškodnění bylo poskytnuto v přiměřené lhůtě, což znamená v přiměřeném časovém rozmezí.

174. Je důležité poznamenat, že odškodnění může být přiznáno nejen podle občanského nebo správního práva, ale také podle trestního práva jako součást trestněprávní sankce.

Článek 31 – Opatrovnictví, práva na návštěvy a bezpečí

175. Cílem tohoto ustanovení je zajistit, aby soudní orgány nevydávaly příkazy ke styku, aniž by zohlednily případy násilí spadající do oblasti působnosti této Úmluvy. Týká se soudních příkazů upravujících styk dětí s jejich rodiči a jinými osobami, které mají rodinné vazby na děti. Při rozhodování o péči o dítě a rozsahu práva na návštěvu nebo styku musí být kromě jiných faktorů zohledněny případy násilí vůči nenásilnickému pečovateli o dítě, stejně jako vůči dítěti samotnému.

176. Odstavec 2 se zabývá složitou otázkou zaručení práv a bezpečnosti obětí a svědků při současném zohlednění rodičovských práv pachatele. Zejména v případech domácího násilí jsou otázky týkající se společných dětí často jedinými vazbami, které mezi obětí a pachatelem zůstávají. Pro mnoho obětí a jejich dětí může dodržování příkazů ke styku představovat vážné bezpečnostní riziko, protože to často znamená setkání s pachatelem tváří v tvář. Proto tento paragraf stanoví povinnost zajistit, aby oběti a jejich děti zůstaly v bezpečí před jakoukoli další újmou.

Článek 32 – Občanskoprávní důsledky nucených sňatků

177. Tento článek se zabývá právními důsledky nuceného sňatku a zajišťuje, že takový sňatek může být "neplatný, anulovaný nebo rozvedený". Pro účely tohoto ustanovení se "neplatným" sňatkem rozumí sňatek, který je považován za platný, ale který může být prohlášen za neplatný, pokud je napaden jednou ze stran; "zrušený" sňatek je zbaven právních důsledků, ať už je napaden jednou ze stran, nebo ne. "Zaniklý" sňatek, například v případě rozvodu, je zbaven právních důsledků až ode dne zániku. Autoři návrhu měli na paměti, že konkrétní provedení tohoto článku s ohledem na použité pojmy (neplatný, zrušený, rozvedený) se může lišit v závislosti na pojmech stanovených v občanském právu stran.

178. Je důležité, aby právní kroky vyžadované podle tohoto ustanovení byly snadno dostupné a nepředstavovaly pro oběť nepřiměřenou finanční a administrativní zátěž. To znamená, že jakékoli řízení vedené za účelem prohlášení nuceného sňatku za neplatný nebo jeho zrušení nesmí představovat nepřekonatelné obtíže nebo nepřímo vést k finančním obtížím na straně oběti. Kromě toho by forma ukončení sňatku neměla mít vliv na práva oběti nuceného sňatku.

Článek 33 – Psychické násilí

179. Tento článek stanoví skutkovou podstatu trestného činu psychického násilí. Autoři návrhu se shodli na tom, že trestně postihují jakékoli úmyslné jednání, které vážně naruší psychickou integritu jiné osoby prostřednictvím nátlaku nebo výhrůžek. Výklad slova "úmyslný" je ponechán na vnitrostátním právu, ale požadavek úmyslného jednání se týká všech znaků skutkové podstaty trestného činu.

180. Rozsah trestného činu je omezen na úmyslné jednání, které **vážně** naruší a poškodí psychickou integritu osoby, což lze provést různými prostředky a metodami. Úmluva nedefinuje, co se rozumí vážným narušením. Aby jednání spadalo pod toto ustanovení, musí být použito nátlaku nebo výhrůžek.

181. Toto ustanovení se vztahuje spíše na průběh jednání než na jednotlivou událost. Má zachytit trestní povahu zneužívajícího vzorce chování, k němuž dochází v průběhu času – v rodině nebo mimo ni. Psychické násilí často předchází nebo doprovází fyzické a sexuální násilí v intimních vztazích (domácí násilí). Může se však vyskytovat i v jakémkoli jiném prostředí, například na pracovišti nebo ve škole. Je důležité zdůraznit, že podle čl. 78 odst. 3 této Úmluvy může kterýkoli stát nebo Evropská unie prohlásit, že si vyhrazuje právo stanovit v souvislosti s psychickým násilím místo trestních sankcí sankce jiné než trestní. Záměrem tvůrců Úmluvy bylo zachovat zásadu kriminalizace psychického násilí v Úmluvě a zároveň umožnit flexibilitu v případech, kdy právní systém smluvní strany stanoví ve vztahu k těmto jednáním pouze

netrestní sankce. Sankce by nicméně měly být účinné, přiměřené a odrazující bez ohledu na to, zda se strany rozhodly stanovit trestní nebo jiné než trestní sankce.

Článek 34 – Stalking

182. Tento článek stanoví trestný čin stalkingu, který je definován jako úmyslné jednání spočívající v opakovaném výhrůžném chování vůči jiné osobě, které v ní vyvolává obavy o její bezpečnost. Zahrnuje jakékoli opakované jednání výhrůžné povahy vůči identifikované osobě, které má za následek vyvolání pocitu strachu u této osoby. Výhrůžné chování může spočívat v opakovaném sledování jiné osoby, navazování nežádoucí komunikace s jinou osobou nebo dávání jiné osobě najevo, že je pozorována. To zahrnuje fyzické pronásledování oběti, objevování se na jejím pracovišti, ve sportovních nebo vzdělávacích zařízeních, jakož i sledování oběti ve virtuálním světě (chatovací místnosti, sociální sítě atd.). Zapojení do nežádoucí komunikace zahrnuje snahu o jakýkoli aktivní kontakt s obětí prostřednictvím všech dostupných komunikačních prostředků, včetně moderních komunikačních nástrojů a informačních a komunikačních technologií.

183. Kromě toho může ohrožující chování zahrnovat tak různorodé chování, jako je poškozování majetku jiné osoby, zanechávání nenápadných stop po kontaktu s osobními věcmi osoby, zaměřování se na domácí zvíře osoby nebo vytváření falešných identit či šíření nepravdivých informací na internetu.

184. Aby se na něj vztahovalo toto ustanovení, musí být každé vyhrožování provedeno úmyslně a s úmyslem vyvolat v oběti pocit strachu.

185. Toto ustanovení odkazuje na průběh jednání sestávajícího z opakovaných významných incidentů. Jeho účelem je postihnout trestný charakter vzorce chování, jehož jednotlivé prvky, pokud jsou brány samostatně, ne vždy představují trestné jednání. Zahrnuje jednání, které je zaměřeno přímo na oběť. Strany jej však mohou rozšířit i na chování vůči jakékoli osobě v sociálním prostředí oběti, včetně rodinných příslušníků, přátel a kolegů. Zkušenosti obětí stalkingu ukazují, že mnoho stalkerů neomezuje své stalkingové aktivity na skutečnou oběť, ale často se zaměřují na libovolný počet osob blízkých oběti. To často výrazně zvyšuje pocit strachu a ztráty kontroly nad situací, a proto se na ně může vztahovat toto ustanovení.

186. A konečně, stejně jako v případě psychického násilí, i v čl. 78 odst. 3 se stanoví možnost, aby kterýkoli stát nebo Evropská unie prohlásily, že si vyhradují právo stanovit jiné než trestní sankce, pokud jsou účinné, přiměřené a odrazující. Ustanovení o zákazu přiblížení by mělo být považováno za mimotrestní sankci v rámci možnosti výhrady. Záměrem autorů návrhu bylo opět zachovat zásadu trestnosti pronásledování a zároveň umožnit flexibilitu v případech, kdy právní systém strany stanoví v souvislosti s pronásledováním pouze jiné než trestní sankce.

Článek 35 – Fyzické násilí

187. Tento článek kriminalizuje jakýkoli úmyslný čin fyzického násilí vůči jiné osobě bez ohledu na kontext, v němž k němu došlo.

188. Pojem "fyzické násilí" se vztahuje na újmu na zdraví utrpěnou v důsledku použití bezprostřední a protiprávní fyzické síly. Zahrnuje rovněž násilí, které má za následek smrt oběti.

Článek 36 – Sexuální násilí, včetně znásilnění

189. Tento článek stanoví trestný čin sexuálního násilí, včetně znásilnění. Odstavec 1 se vztahuje na všechny formy sexuálního jednání, které jsou prováděny na jiné osobě bez jejího svobodného souhlasu a které jsou prováděny úmyslně. Výklad slova "úmyslně" je ponechán na vnitrostátním právu, ale požadavek úmyslného jednání se týká všech znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu.

190. Písmeno a) se vztahuje na vaginální, anální nebo orální vniknutí do těla jiné osoby, k němuž tato osoba nedala souhlas. Proniknutí může být provedeno částí těla nebo předmětem. Požadavkem, aby proniknutí bylo sexuální povahy, se autoři snažili zdůraznit hranice tohoto ustanovení a vyhnout se výkladovým problémům. Výraz "sexuální povahy" popisuje čin, který má sexuální konotaci. Nevztahuje se na činy, které takový podtext nebo konotaci postrádají. Písm. b) zahrnuje všechny činy sexuální povahy bez svobodného souhlasu jedné ze zúčastněných stran, které nedosahují úrovně penetrace. A konečně písm. c) zahrnuje situace, kdy je oběť bez souhlasu donucena vykonat nebo vyhovět jednání sexuální povahy s jinou osobou nebo jinou osobou než pachatelem. Ve vztazích zneužívání jsou oběti často nuceny k sexuálním aktům s osobou, kterou si pachatel vybere. Účelem písm. c) je pokrýt scénáře, v nichž pachatel není osobou, která provádí sexuální akt, ale která přiměje oběť k sexuální aktivitě s třetí osobou za předpokladu, že toto jednání má určitou souvislost s úmyslným jednáním, které musí být trestné podle článku 36 Úmluvy.

191. Při posuzování skutkových podstat trestných činů by strany měly přihlížet k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. V tomto ohledu si předkladatelé přáli připomenout, s výhradou možného výkladu, rozsudek *M. C. proti Bulharsku* ze dne 4. prosince 2003, v němž Soud uvedl, že je "přesvědčen, že jakýkoli rigidní přístup k trestnímu stíhání sexuálních trestných činů, jako je požadavek prokázání fyzického odporu za všech okolností, hrozí, že některé typy znásilnění zůstanou nepotrestány, a tím bude ohrožena účinná ochrana sexuální autonomie jednotlivce". V souladu se současnými standardy a trendy v této oblasti musí být pozitivní závazky členských států podle článků 3 a 8 Úmluvy chápány tak, že vyžadují trestnost a účinné stíhání jakéhokoli sexuálního činu bez souhlasu, a to i v případě, že neexistuje fyzický odpor oběti" (§ 166). Soud rovněž poznamenal následující: "Bez ohledu na konkrétní formulaci zvolenou zákonodárcem se v řadě zemí stíhání nedobrovolných sexuálních aktů za všech okolností v praxi hledá pomocí výkladu příslušných zákonných pojmů ("nátlak", "násilí", "donucení", "hrozba", "lest", "překvapení" nebo jiné) a pomocí hodnocení důkazů s ohledem na kontext" (§ 161).

192. Trestní stíhání tohoto trestného činu bude vyžadovat posouzení důkazů s ohledem na kontext, aby bylo možné v každém jednotlivém případě zjistit, zda oběť s provedeným sexuálním aktem dobrovolně souhlasila. Takové posouzení musí zohlednit širokou škálu reakcí na sexuální násilí a znásilnění, které oběti projevují, a nesmí být založeno na předpokladech typického chování v takových situacích. Stejně tak je důležité zajistit, aby výklad právních předpisů o znásilnění a stíhání případů znásilnění nebyly ovlivněny genderovými stereotypy a mýty o mužské a ženské sexualitě.

193. Při provádění tohoto ustanovení jsou smluvní strany Úmluvy povinny stanovit trestněprávní předpisy, které zahrnují pojem nedostatku svobodného souhlasu k některému ze sexuálních činů uvedených v písmenech a) až c). Je však ponecháno na smluvních stranách, aby rozhodly o konkrétním znění právních předpisů a o faktorech, které považují za vylučující svobodný souhlas. Odstavec 2 pouze upřesňuje, že souhlas musí být dán dobrovolně jako výsledek svobodné vůle osoby, která je posuzována v kontextu souvisejících okolností.

194. Odstavec 3 stanoví povinnost smluvních stran Úmluvy zajistit, aby se trestné činy sexuálního násilí a znásilnění stanovené v souladu s touto Úmluvou vztahovaly na všechny sexuální činy bez souhlasu, bez ohledu na vztah mezi pachatelem a obětí. Sexuální násilí a znásilnění jsou běžnou formou uplatňování moci a kontroly ve vztazích, v nichž dochází ke zneužívání, a pravděpodobně k nim dochází během rozchodu a po něm. Je nezbytné zajistit, aby neexistovaly žádné výjimky z trestnosti a stíhání takových činů, pokud jsou spáchány na současném nebo bývalém manželovi či partnerovi, jak je uznává vnitřní právo.

Článek 37 – Nucený sňatek

195. Tento článek stanoví skutkovou podstatu trestného činu nuceného manželství. Zatímco některé oběti nuceného sňatku jsou nuceny uzavřít sňatek v zemi, ve které žijí (odstavec 1), mnoho jiných je nejprve odvezeno do jiné země, často do země svých předků, a jsou nuceny uzavřít sňatek s obyvatelem této země (odstavec 2). Z tohoto důvodu považovali autoři návrhu

za důležité zahrnout do tohoto ustanovení dva typy jednání: donucení osoby k uzavření sňatku a vylákání osoby do zahraničí za účelem donucení této osoby k uzavření sňatku.

196. Typem jednání, které je trestné podle odstavce 1, je nucení dospělé osoby nebo dítěte k uzavření sňatku. Výraz "donucení" se vztahuje na fyzické a psychické násilí, při němž je použit nátlak nebo donucení. Trestný čin je dokonán, pokud je uzavřen sňatek, k němuž alespoň jedna strana – vzhledem k výše uvedeným okolnostem – nedala dobrovolný souhlas.

197. Odstavec 2 kriminalizuje vylákání osoby do zahraničí s úmyslem donutit tuto osobu k uzavření sňatku proti její vůli. Sňatek nemusí být nutně uzavřen. Výraz "vylákání" se vztahuje na jakékoli jednání, kterým pachatel láká oběť k cestě do jiné země, například pod záminkou nebo smyšleným důvodem, jako je návštěva nemocného člena rodiny. Úmysl musí zahrnovat jak samotné vylákání osoby do zahraničí, tak i účel donutit tuto osobu ke sňatku v zahraničí. Autoři návrhu se domnívali, že tento čin by měl být pokryt trestním právem smluvních stran tak, aby byly zohledněny normy stanovené v rámci jiných právně závazných mezinárodních nástrojů.

Článek 38 – Mrzačení ženských pohlavních orgánů

198. Vzhledem k povaze mrzačení ženských pohlavních orgánů (angl. zkratka FGM) se jedná o jeden z trestných činů, který porušuje zásadu genderové neutrality trestněprávní části této Úmluvy. Stanoví trestný čin mrzačení ženských pohlavních orgánů, jehož oběťmi jsou nutně ženy nebo dívky. Cílem je kriminalizovat tradiční praxi odřezávání určitých částí ženských pohlavních orgánů, kterou některé komunity provádějí na svých příslušnicích. Autoři návrhu považovali za důležité stanovit v této Úmluvě mrzačení ženských pohlavních orgánů jako trestný čin, protože tato praktika způsobuje nenapravitelné a celoživotní škody a obvykle se provádí bez souhlasu oběti.

199. Písm. a) kriminalizuje jednání spočívající ve vyříznutí, infibulaci nebo provedení jakéhokoli jiného zmrzačení celých nebo jakékoli části velkých a malých stydkých pysků nebo klitorisu, včetně případů, kdy je provádí zdravotnický personál, jak je zakotveno v rezoluci 61.16 Světového zdravotnického shromáždění WHO o urychlení opatření k odstranění mrzačení ženských pohlavních orgánů. Termín "excize" se vztahuje na částečné nebo úplné odstranění klitorisu a velkých stydkých pysků. Pojem "infibulace" naproti tomu zahrnuje uzavření velkých stydkých pysků částečným sešitím vnějších pysků vulvy za účelem zúžení poševního vchodu. Pojem "provedení jakéhokoli jiného zmrzačení" se vztahuje na všechny ostatní fyzické úpravy ženských pohlavních orgánů.

200. Písm. b) naopak zahrnuje pomoc pachateli k činům uvedeným v písm. a), a to tím, že donutí nebo přiměje ženu, aby se podrobila excizi, infibulaci nebo mrzačení velkých a malých stydkých pysků nebo klitorisu. Tato část ustanovení je omezena pouze na dospělé oběti.

201. Písm. c) stanoví, že je trestné napomáhat pachateli k činům uvedeným v písm. a) podněcováním, nucením nebo naváděním dívky, aby se podrobila excizi, infibulaci nebo mrzačení velkých a malých stydkých pysků nebo klitorisu. Tato část ustanovení je omezena pouze na dívčí oběti a zahrnuje situace, kdy kdokoli, zejména rodiče, prarodiče nebo jiní příbuzní, nutí svou dceru nebo příbuznou, aby se zákroku podrobila. Autoři návrhu považovali za důležité rozlišovat mezi dospělými a dětskými oběťmi, protože nechtěli kriminalizovat navádění žen k podstoupení některého z činů uvedených v písm. a).

202. Při použití písm. b) a c) nelze mít za to, že se osoba dopustila trestného činu úmyslně pouze proto, že trestný čin vyplývající z donucení, navádění nebo podněcování bylo možné předvídat. Jednání jednotlivce musí být rovněž způsobilé vyvolat spáchání činů uvedených v písm. a).

Článek 39 – Nucené potraty a nucená sterilizace

203. Podle tohoto článku jsou některé úmyslné činy související s přirozenou reprodukční schopností ženy trestným činem. Jedná se o další ustanovení, které porušuje zásadu genderové neutrality trestněprávní části této Úmluvy.

204. Písm. a) stanoví trestný čin nuceného potratu provedeného na ženě nebo dívce. To se týká úmyslného přerušení těhotenství bez předchozího a informovaného souhlasu oběti. Ukončení těhotenství zahrnuje jakýkoli z různých postupů, které vedou k vypuzení všech produktů početí. Aby potrat spadl do působnosti tohoto ustanovení, musí být proveden bez předchozího a informovaného souhlasu oběti. To se vztahuje na jakýkoli potrat, který je proveden bez plně informovaného rozhodnutí oběti.

205. Písm. b) na druhé straně zavádí trestný čin nucené sterilizace žen a dívek. Tento trestný čin je spáchán, pokud je proveden chirurgický zákrok, jehož účelem nebo důsledkem je ukončení schopnosti ženy nebo dívky přirozeně se rozmnožovat, pokud je tak učiněno bez jejího předchozího a informovaného souhlasu. Termínem sterilizace se rozumí jakýkoli zákrok, který vede ke ztrátě schopnosti přirozené reprodukce. Stejně jako v písm. a) musí být sterilizace provedena bez předchozího a informovaného souhlasu oběti. To se týká jakékoli sterilizace, která je provedena bez plně informovaného rozhodnutí oběti v souladu se standardy stanovenými v Úmluvě o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně (ETS č. 164).

206. Záměrem této Úmluvy není kriminalizovat jakékoli lékařské zákroky nebo chirurgické postupy, které jsou prováděny například za účelem pomoci ženě při záchraně jejího života nebo za účelem pomoci ženě, která není schopna dát souhlas. Cílem tohoto ustanovení je spíše zdůraznit význam respektování reprodukčních práv žen tím, že se ženám umožní svobodně rozhodovat o počtu a časovém rozmezí jejich dětí a zajistí se jim přístup k vhodným informacím o přirozené reprodukci a plánování rodiny.

Článek 40 – Sexuální obtěžování (harassment)

207. Tento článek stanoví zásadu, že sexuální obtěžování má podléhat trestnímu nebo "jinému" právnímu postihu, což znamená, že se autoři rozhodli ponechat na smluvních stranách, aby si zvolily typ důsledků, kterým bude pachatel čelit při spáchání tohoto konkrétního trestného činu. Ačkoli se obecně považuje za vhodnější podřadit jednání, které tento článek řeší, pod trestní právo, autoři návrhu uznali, že mnoho vnitrostátních právních systémů považuje sexuální obtěžování za občanské nebo pracovní právo. V důsledku toho se smluvní strany mohou rozhodnout, že budou sexuální obtěžování řešit buď podle svého trestního práva, nebo prostřednictvím správních či jiných právních sankcí, přičemž zajistí, aby zákon řešil sexuální obtěžování.

208. Typ jednání, na které se toto ustanovení vztahuje, je různorodý. Zahrnuje tři hlavní formy chování: verbální, neverbální nebo fyzické chování sexuální povahy, které si oběť nepřeje. Verbální chování se týká slov nebo zvuků vyjádřených nebo sdělených pachatelem, jako jsou vtipy, otázky, poznámky, a může být vyjádřeno ústně nebo písemně. Neverbální chování naproti tomu zahrnuje jakékoli projevy nebo sdělení ze strany pachatele, které nezahrnují slova nebo zvuky, například výrazy obličeje, pohyby rukou nebo symboly. Fyzické chování se týká jakéhokoli sexuálního chování pachatele a může zahrnovat situace zahrnující kontakt s tělem oběti. Stejně jako v článku 36 musí mít jakákoli z těchto forem chování sexuální povahu, aby spadala do působnosti tohoto ustanovení. Kromě toho musí být jakékoli z výše uvedených chování ze strany oběti nechtěné, což znamená vynucené pachatelem. Výše uvedené jednání navíc musí mít za cíl nebo následek narušení důstojnosti oběti. Tak je tomu v případě, že dané jednání vytváří zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé prostředí. Má zachytit vzorec chování, jehož jednotlivé prvky, pokud jsou brány samostatně, nemusí nutně vést k sankci.

209. Výše uvedené činy jsou typicky prováděny v kontextu zneužití moci, příslibu odměny nebo hrozby odvety. Ve většině případů se oběť a pachatel navzájem znají a jejich vztah se často vyznačuje rozdíly v hierarchii a moci. Oblast působnosti tohoto článku není omezena na oblast zaměstnání. Je však třeba poznamenat, že požadavky na odpovědnost se mohou lišit v závislosti na konkrétní situaci, v níž k jednání dochází.

Článek 41 – Napomáhání nebo navádění a pokus

210. Účelem tohoto článku je stanovit další trestné činy týkající se napomáhání k trestným činům definovaným v Úmluvě a pokusu o některé z nich.

211. Odstavec 1 vyžaduje, aby smluvní strany Úmluvy stanovily jako trestné činy napomáhání nebo navádění ke spáchání některého z následujících trestných činů stanovených v souladu s Úmluvou: psychické násilí (článek 33), pronásledování (článek 34), fyzické násilí (článek 35), sexuální násilí včetně znásilnění (článek 36), nucené manželství (článek 37), mrzačení ženských pohlavních orgánů (článek 38 písm. a) a nucený potrat a nucená sterilizace (článek 39).

212. Autoři návrhu chtěli zdůraznit, že pojmy "napomáhání nebo navádění" se nevztahují pouze na trestné činy stanovené stranou v jejím trestním právu, ale mohou se vztahovat i na trestné činy, na které se vztahuje správní nebo občanské právo. To má zvláštní význam, neboť podle čl. 78 odst. 3 mohou strany stanovit jiné než trestní sankce v souvislosti s psychologickým násilím (článek 33) a pronásledováním (článek 34).

213. Pokud jde o odstavec 2, o pokus, autoři návrhu se domnívali, že považovat některé trestné činy za pokus vyvolává koncepční obtíže. Některé právní systémy navíc omezují trestné činy, u kterých je pokus trestný. Z těchto důvodů požaduje, aby smluvní strany stanovily jako trestný čin pouze pokus o spáchání následujících trestných činů: závažné případy fyzického násilí (článek 35), sexuální násilí včetně znásilnění (článek 36), nucený sňatek (článek 37), mrzačení ženských pohlavních orgánů (článek 38 písm. a) a nucený potrat a nucená sterilizace (článek 39).

214. Pokud jde o fyzické násilí (článek 35), autoři návrhu uznali, že tento trestný čin, jak je stanoven Úmluvou, má velmi široký rozsah. Zahrnuje rovněž případy prostého napadení, u nichž je obtížné konstruovat pokus. Smluvní strany proto mají možnost stanovit jako trestný čin pokus o fyzické násilí pouze pro závažné případy fyzického násilí. Úmluva stranám rovněž nebrání, aby pokus pokryly jinými trestnými činy.

215. Stejně jako u všech trestných činů stanovených podle Úmluvy musí být napomáhání a pokus úmyslné.

Článek 42 – Nepřijatelná ospravedlnění trestných činů, včetně trestných činů spáchaných ve jménu takzvané "cti"

216. Tvůrci Úmluvy zakotvili v této Úmluvě důležitou obecnou zásadu: nikdo, kdo podléhá pravomoci soudů jedné ze stran této Úmluvy, se nebude moci platně odvolávat na to, co považuje za prvek své kultury, náboženství nebo jiné formy osobního důvodu, aby ospravedlnil spáchání toho, co je pouhým prvkem trestného činu, tj. násilí na ženách. V zájmu řešení trestných činů spáchaných ve jménu takzvané "cti" měli autoři návrhu zákona v úmyslu zajistit, aby trestné činy spáchané za účelem potrestání oběti za její chování nebyly ospravedlnitelné. V důsledku toho tento článek v odstavci 1 stanoví povinnost smluvních stran zajistit, aby kultura, zvyky, náboženství, tradice nebo takzvaná "čest" nebyly považovány za ospravedlnění žádného z násilných činů spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy. To znamená, že smluvní strany jsou povinny zajistit, aby trestní právo a trestní procesní právo neumožňovaly jako ospravedlnění tvrzení obviněného, který ospravedlňuje své činy jako spáchané s cílem zabránit nebo potrestat domnělé, vědomé nebo skutečné překročení kulturních, náboženských, společenských nebo tradičních norem nebo zvyklostí vhodného chování oběti.

217. Kromě toho toto ustanovení vyžaduje, aby strany zajistily, že osobní přesvědčení a individuální víra soudních aktérů nepovedou k výkladu práva, který by se rovnal ospravedlnění z některého z výše uvedených důvodů. Odstavec 1 tak pro danou oblast trestního práva posiluje povinnost obsaženou v čl. 12 odst. 5 Úmluvy.

218. Aby se vyhnulo trestní odpovědnosti, jsou tyto činy často páčány dítětem mladším věku trestní odpovědnosti, které je podněcováno dospělým členem rodiny nebo komunity. Z tohoto důvodu považovali autoři návrhu za nezbytné stanovit v odstavci 2 trestní odpovědnost návodce (návodců) těchto trestných činů, aby se předešlo mezerám v trestní odpovědnosti. Odstavec 2 se vztahuje na činy stanovené v souladu s touto Úmluvou, u nichž je hlavním pachatelem dítě, nevztahuje se na trestné činy stanovené v souladu s čl. 38 písm. b), čl. 38 písm. c) a článkem 41.

Článek 43 – Uplatňování trestných činů

219. Velký počet trestných činů stanovených v souladu s touto Úmluvou jsou trestné činy, které obvykle páchají rodinní příslušníci, intimní partneři nebo jiné osoby z bezprostředního sociálního okolí oběti. Existuje mnoho příkladů z dřívější praxe v členských státech Rady Evropy, které ukazují, že v zákoně nebo v praxi byly stanoveny výjimky ze stíhání takových případů, pokud oběť a pachatel byli například manželé nebo spolu žili ve vztahu. Nejvýznamnějším příkladem je znásilnění v manželství, které dlouhou dobu nebylo uznáváno jako znásilnění z důvodu vztahu mezi obětí a pachatelem.

220. Z tohoto důvodu považovali autoři návrhu za nezbytné stanovit zásadu, že typ vztahu mezi obětí a pachatelem nebrání použití žádného z trestných činů stanovených v této Úmluvě.

Článek 44 – Soudní příslušnost

221. Tento článek stanoví různé požadavky, podle nichž musí strany stanovit příslušnost pro trestné činy, jichž se Úmluva týká.

222. Odstavec 1 písm. a) je založen na zásadě teritoriality. Strany jsou povinny trestat trestné činy stanovené v souladu s Úmluvou, pokud jsou spáchány na jejich území.

223. Odstavec 1 písm. b) a c) je založen na variantě zásady teritoriality. Tyto pododstavce vyžadují, aby strany stanovily příslušnost pro trestné činy spáchané na lodích plujících pod jejich vlajkou nebo v letadlech registrovaných podle jejich práva. Tato povinnost již platí v právu mnoha zemí, přičemž lodě a letadla často spadají pod příslušnost státu, ve kterém jsou registrovány. Tento typ příslušnosti je velmi užitečný v případě, že se loď nebo letadlo v době spáchaní trestného činu nenachází na území daného státu, v důsledku čehož by nebylo možné uplatnit odst. 1 písm. a) jako základ pro určení příslušnosti. V případě trestného činu spáchaného na lodi nebo v letadle mimo území vlajky nebo registrace strany by se mohlo stát, že bez tohoto pravidla by neexistovala žádná země, která by mohla vykonávat jurisdikci. Kromě toho, pokud je trestný čin spáchán na palubě lodi nebo letadla, které pouze proplouvá vodami nebo vzdušným prostorem jiného státu, mohou existovat významné praktické překážky pro výkon jurisdikce tohoto státu, a proto je užitečné, aby měl jurisdikci také stát registrace.

224. Odstavec 1 písm. d) vychází ze zásady státní příslušnosti. Teorii státní příslušnosti nejčastěji uplatňují země s občanskoprávní tradicí. Podle této zásady jsou státní příslušníci dané země povinni dodržovat její právo, i když se nacházejí mimo její území. Podle písmene d) je strana povinna, pokud se některý z jejích státních příslušníků dopustí v zahraničí trestného činu, mít možnost jej stíhat. Tvůrci návrhu považovali toto ustanovení za zvláště důležité v boji proti některým formám násilí na ženách. Některé státy, v nichž jsou ženy a dívky vystaveny znásilnění nebo sexuálnímu násilí, nuceným sňatkům, mrzačení ženských pohlavních orgánů, trestným činům páchaným ve jménu takzvané "cti" a nuceným potratům a nucené sterilizaci, totiž nemají vůli ani potřebné zdroje k úspěšnému vedení vyšetřování nebo jim chybí vhodný právní rámec. Odstavec 2 umožňuje soudit tyto případy i v případě, že ve státě, kde byl trestný čin spáchán, nejsou trestné.

225. Odstavec 1 písm. e) se vztahuje na osoby, které mají obvyklé bydliště na území strany. Stanoví, že strany vytvoří soudní příslušnost pro vyšetřování činů spáchaných v zahraničí osobami, které mají obvyklé bydliště na jejich území, a přispívá tak k potrestání násilných činů spáchaných v zahraničí. Ustanovení čl. 78 odst. 2 o výhradách umožňuje stranám tuto soudní příslušnost neuplatňovat nebo ji uplatňovat pouze ve zvláštních případech či za zvláštních podmínek.

226. Odstavec 2 je spojen se státní příslušností nebo statutem rezidenta oběti. Vychází z předpokladu, že zvláštní zájmy vnitrostátních obětí se překrývají s obecným zájmem státu stíhat trestné činy spáchané na jeho státních příslušnících nebo obyvatelích. Pokud je tedy státní příslušník nebo osoba s obvyklým bydlištěm obětí trestného činu v zahraničí, strana usiluje o určení soudní příslušnosti za účelem zahájení řízení. Stranám však není uložena žádná povinnost, což dokládá použití výrazu "usilovat".

227. Odstavec 3 představuje důležitý prvek přidané hodnoty této Úmluvy a významný krok vpřed v ochraně obětí. Toto ustanovení odstraňuje, ve vztahu k nejzávažnějším trestným činům Úmluvy, obvyklé pravidlo dvojí trestnosti, kdy činy musí být trestnými činy v místě, kde byly spáchany. Jeho cílem je bojovat zejména proti některým formám násilí na ženách, které mohou být – nebo nejčastěji jsou – páčány mimo území působnosti této Úmluvy, jako jsou nucené sňatky, mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené potraty a nucená sterilizace. Proto se tento odstavec vztahuje výhradně na trestné činy definované v článku 36 (sexuální násilí včetně znásilnění), článku 37 (nucené manželství), článku 38 (mrzačení ženských pohlavních orgánů) a článku 39 (nucený potrat a nucená sterilizace), které spáchali státní příslušníci dotčené strany. Ustanovení čl. 78 odst. 2 o výhradách umožňuje smluvním stranám tuto soudní příslušnost neuplatňovat nebo tak činit pouze ve zvláštních případech či za zvláštních podmínek.

228. V odstavci 4 chtěli navrhovatelé zakázat podřízení zahájení řízení o nejzávažnějších trestných činech ve státě státní příslušnosti nebo obvyklého bydliště podmínkám, které se obvykle vyžadují pro podání stížnosti obětí nebo podání informací orgány státu, v němž k trestnému činu došlo. Cílem tohoto ustanovení je usnadnit stíhání trestných činů spáchaných v zahraničí. Vzhledem k tomu, že některé státy nemají potřebnou vůli nebo zdroje k provádění vyšetřování některých forem násilí na ženách a domácího násilí, představuje požadavek stížnosti oběti nebo podání obvinění příslušnými orgány často překážku trestního stíhání. Tento odstavec se vztahuje výhradně na trestné činy definované v článku 36 (sexuální násilí včetně znásilnění), článku 37 (nucený sňatek), článku 38 (mrzačení ženských pohlavních orgánů) a článku 39 (nucený potrat a nucená sterilizace) a spáchané státními příslušníky dotčené strany. Ustanovení čl. 78 odst. 2 o výhradách umožňuje smluvním stranám tuto soudní příslušnost neuplatňovat nebo tak činit pouze ve specifických případech nebo za specifických podmínek.

229. Odstavec 5 se týká zásady *aut dedere aut judicare* (vydat nebo stíhat). Soudní příslušnost stanovená na základě odstavce 5 je nezbytná k zajištění toho, aby strany, které odmítnou vydat státního příslušníka, měly právní možnost provést místo toho vyšetřování a řízení na vnitrostátní úrovni, pokud je o to požádá strana, která požádala o vydání podle podmínek příslušných mezinárodních nástrojů. Odstavec 4 nebrání stranám v tom, aby stanovily svou soudní příslušnost pouze v případě, že trestný čin je trestný na území, kde byl spáchan, nebo pokud je trestný čin spáchan mimo územní soudní příslušnost jakéhokoli státu.

230. Může se stát, že v některých případech násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, má soudní příslušnost nad některými nebo všemi účastníky trestného činu více než jedna strana. Například žena může být vylákána na území jiného státu a donucena ke sňatku proti své vůli. Aby se předešlo zdvojení řízení a zbytečným nepřijemnostem pro oběti a svědky nebo aby se jinak usnadnila účinnost nebo spravedlnost řízení, musí se dotčené strany v souladu s odstavcem 6 poradit, aby určily vhodné místo pro trestní stíhání. V některých případech pro ně bude neefektivnější zvolit jediné místo stíhání; v jiných může být nejlepší, aby jedna země stíhala některé údajné pachatele, zatímco jedna nebo více jiných zemí stíhá jiné. Podle tohoto odstavce je přípustný kterýkoli ze způsobů. A konečně, povinnost konzultovat není absolutní; konzultace se má uskutečnit "tam, kde je to vhodné". Pokud tedy například jedna ze stran ví, že konzultace není nutná (např. obdržela potvrzení, že druhá strana neplánuje

podniknout žádné kroky), nebo pokud se strana domnívá, že by konzultace mohla narušit její vyšetřování nebo řízení, může konzultaci odložit nebo odmítnout.

231. Základy příslušnosti uvedené v odstavci 1 tohoto článku nejsou výlučné. Odstavec 7 umožňuje smluvním stranám stanovit další druhy trestní příslušnosti podle jejich vnitrostátního práva.

Článek 45 – Sankce a opatření

232. Tento článek úzce souvisí s články 33 až 41, které definují různé trestné činy, které by měly být trestněprávně postižitelné. Vztahuje se však na všechny druhy sankcí bez ohledu na to, zda mají trestní povahu, či nikoli. V souladu s těmito povinnostmi uloženými uvedenými články článek 45 vyžaduje, aby strany přizpůsobily svá opatření závažnosti trestných činů a stanovily sankce, které jsou "účinné, přiměřené a odrazující". To zahrnuje stanovení trestů odnětí svobody, které mohou vést k vydání, je-li to vhodné. Autoři návrhu se rozhodli ponechat na smluvních stranách, aby rozhodly o typu trestného činu stanoveného v souladu s Úmluvou, který si zaslouží trest odnětí svobody. Je třeba poznamenat, že podle článku 2 Evropské úmluvy o vydávání (ETS č. 24) má být vydání povoleno v případě trestných činů, za které lze podle právních předpisů dožadující a dožádané strany uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím svobody na dobu nejméně jednoho roku nebo přísnější sankci.

233. Kromě toho odstavec 2 stanoví další opatření, která mohou být přijata ve vztahu k pachatelům. Ustanovení uvádí dva příklady: sledování odsouzených osob nebo dohled nad nimi a odnětí rodičovských práv, pokud nejlepší zájem dítěte, který může zahrnovat bezpečnost oběti, nelze zaručit jiným způsobem. Odkaz na "nejlepší zájem dítěte" v druhém z uvedených příkladů je v souladu s rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva v rozsudku Zaunegger proti Německu ze dne 3. prosince 2009, v němž se uvádí, že ve většině členských států "rozhodnutí o svěření do péče musí vycházet z nejlepšího zájmu dítěte" (§ 60). Zejména opatření přijatá v souvislosti s rodičovskými právy by nikdy neměla vést k ohrožení nebo způsobení újmy dítěti. Ačkoli přiznání rodičovských práv a styk s dítětem jsou často související otázky, autoři návrhu měli na paměti, že některé strany mohou ve svém vnitřním právu tyto otázky rozlišovat, a umožnit tak rodiči styk s dítětem, aniž by mu byla přiznána rodičovská práva. Zejména v případech domácího násilí páchaného na jednom z rodičů, jehož svědkem je dítě, nemusí být v nejlepší zájmu dítěte, aby pokračoval styk s násilným rodičem. Zajištění styku s násilným rodičem může mít nejen negativní dopad na dítě, ale může také představovat vážné riziko pro bezpečnost oběti násilníka, protože často dává pachateli důvod kontaktovat oběť nebo se s ní vídat a nemusí být v souladu s platným zákazem styku nebo zákazem přiblížení. Je důležité zajistit, aby všechna právní opatření přijatá na ochranu obětí byla konzistentní a nebyla zmařena právními opatřeními přijatými v jiných souvislostech.

Článek 46 – Přitěžující okolnosti

234. Článek 46 vyžaduje, aby smluvní strany zajistily, že okolnosti uvedené v písmenech a) až i) mohou být zohledněny jako přitěžující okolnosti při stanovení trestu za trestné činy stanovené v Úmluvě. Tyto okolnosti již nesmí být součástí skutkové podstaty trestného činu. Tato zásada se vztahuje na případy, kdy přitěžující okolnosti již tvoří součást skutkové podstaty trestného činu ve vnitrostátním právu smluvní strany.

235. Použitím výrazu "lze vzít v úvahu" chtěli autoři návrhu zdůraznit, že Úmluva ukládá stranám povinnost zajistit, aby tyto přitěžující okolnosti mohli soudci při vynášení rozsudku nad pachateli zvážit, ačkoli je soudci nemají povinnost použít. Kromě toho odkaz na "v souladu s příslušnými ustanoveními vnitřního práva" má odrážet skutečnost, že různé právní systémy v Evropě mají k přitěžujícím okolnostem odlišný přístup, a proto umožňuje stranám zachovat některé jejich právní koncepce. To poskytuje stranám flexibilitu při provádění tohoto ustanovení, aniž by je to zejména zavazovalo ke změně jejich zásad souvisejících s uplatňováním sankcí v systémech trestního práva.

236. První z přitěžujících okolností, písm. a), je případ, kdy byl trestný čin spáchán na bývalém nebo současném manželovi nebo partnerovi uznaném vnitřním právem, rodinným příslušníkem, osobou žijící ve společné domácnosti s obětí nebo osobou, která zneužila svou pravomoc. To by zahrnovalo různé situace, kdy byl trestný čin spáchán bývalým nebo současným manželem nebo partnerem, který je uznán vnitřním právem. Zahrnovala by rovněž rodinné příslušníky oběti, jako jsou rodiče a prarodiče a děti nebo osoby, které mají s obětí závislý rodinný vztah. Jakákoli osoba žijící ve společné domácnosti s obětí se vztahuje na osoby žijící ve společné domácnosti, které nejsou rodinnými příslušníky. Osoba s autoritou se vztahuje na kohokoli, kdo je vůči oběti v nadřazeném postavení, včetně například učitele nebo zaměstnavatele. Společným prvkem těchto případů je postavení důvěry, které je s takovým vztahem obvykle spojeno, a specifická citová újma, která může vzniknout zneužitím této důvěry při spáchání trestného činu v rámci takového vztahu. V tomto odstavci odkaz na "partnery uznané vnitřním právem" znamená, že se vztahuje minimálně na bývalé nebo současné partnery v souladu s podmínkami stanovenými vnitřním právem, přičemž je třeba mít na paměti, že právě důvěrnost a důvěra spojená s tímto vztahem je přitěžující okolností.

237. Druhá přitěžující okolnost, písm. b), se týká trestných činů spáchaných opakovaně. To se týká jakéhokoli trestného činu stanoveného touto Úmluvou, jakož i jakéhokoli souvisejícího trestného činu, který je spáchán stejným pachatelem více než jednou během určitého časového období. Autoři návrhu se tím rozhodli zdůraznit obzvláště ničivý dopad na oběť, která je opakovaně vystavena stejnému typu trestného činu. K tomu často dochází v situacích domácího násilí, což předkladatele inspirovalo k požadavku na možnost zpřísnění soudních trestů. Je důležité poznamenat, že skutkové podstaty trestného činu obdobné povahy, které vedly k odsouzení téhož pachatele, nelze považovat za opakovaný čin uvedený pod písm. b), ale představují samostatnou přitěžující okolnost podle písm. i).

238. Třetí přitěžující okolnost, písm. c), se týká trestných činů spáchaných na osobě, která se stala zranitelnou v důsledku zvláštních okolností (viz bod 87 pro orientační seznam možných zranitelných osob).

239. Čtvrtá přitěžující okolnost, písm. d), zahrnuje trestné činy spáchané na dítěti nebo v přítomnosti dítěte, což samo o sobě představuje formu viktimizace dítěte. Autoři návrhu chtěli zdůraznit obzvláště zaviněné jednání, pokud je některý z trestných činů stanovených touto Úmluvou spáchán na dítěti.

240. Pátou přitěžující okolností, písm. e), je případ, kdy byl trestný čin spáchán dvěma nebo více osobami jednajícími společně. To označuje společný čin spáchaný dvěma nebo více osobami.

241. Šestá přitěžující okolnost, písm. f), se týká trestných činů, kterým předcházelo nebo je doprovázelo extrémní násilí. To se týká činů fyzického násilí, které jsou obzvláště vysoké intenzity a představují vážné riziko pro život oběti.

242. Sedmá přitěžující okolnost, písm. g), se týká použití zbraně nebo hrozby jejího použití. Jejím zahrnutím autoři návrhu zdůrazňují zvláště závažné jednání spočívající v použití zbraně, neboť může způsobit závažné násilí, včetně smrti oběti.

243. Osmá přitěžující okolnost, písm. h), se týká případů, kdy trestný čin vedl k těžké fyzické nebo psychické újmě oběti. To označuje trestné činy, které způsobují zvláště závažné fyzické nebo psychické utrpení, zejména dlouhodobé zdravotní následky pro oběť.

244. Poslední přitěžující okolnost, písm. i), je případ, kdy byl pachatel již dříve odsouzen za trestné činy podobné povahy. Zařazením této okolnosti autoři návrhu upozorňují na zvláštní riziko recidivy u mnoha trestných činů, na které se vztahuje Úmluva, zejména u domácího násilí.

Článek 47 – Rozsudky vynesené jinou stranou

245. Některé trestné činy stanovené v souladu s touto Úmluvou mohou mít nadnárodní rozměr nebo mohou být spáchány pachateli, kteří byli souzeni a odsouzeni v jiné zemi nebo ve více než jedné zemi. Na vnitrostátní úrovni mnoho právních systémů stanoví odlišný, často přísnější trest v případě, že někdo byl již dříve odsouzen. Obecně platí, že za předchozí odsouzení se považuje pouze odsouzení vnitrostátním soudem. Tradičně se k odsouzení cizími soudy nemusí nutně přihlížet z toho důvodu, že trestní právo je záležitostí jednotlivých států a že mohou existovat rozdíly ve vnitrostátním právu, a z důvodu určité podezřívavosti vůči rozhodnutím cizích soudů.

246. Takové argumenty mají dnes menší váhu s ohledem na to, že internacionalizace trestněprávních norem – v důsledku internacionalizace trestné činnosti – směřuje k harmonizaci právních předpisů různých zemí. Kromě toho země během několika desetiletí přijaly nástroje, jako je EÚLP, jejichž provádění pomohlo vybudovat pevný základ společných záruk, které vzbuzují větší důvěru v justiční systémy všech zúčastněných států.

247. Zásada mezinárodní recidivy je zakotvena v řadě mezinárodních právních nástrojů. Například podle čl. 36 odst. 2 bodu iii) Newyorské úmluvy o omamných látkách ze dne 30. března 1961 musí být pro účely stanovení recidivy zohledněna odsouzení v zahraničí, a to s výhradou ústavních ustanovení, právního systému a vnitrostátního práva každé smluvní strany. Podle článku 1 rámcového rozhodnutí Rady ze dne 6. prosince 2001, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2000/383/SVV o zvýšení ochrany pomocí trestních a jiných sankcí proti padělání v souvislosti se zavedením eura, musí členské státy Evropské unie uznat za prokázání obvyklé trestné činnosti pravomocná rozhodnutí vydaná v jiném členském státě za padělání peněz.

248. Faktem zůstává, že na mezinárodní úrovni neexistuje standardní pojetí recidivy a zákony některých zemí tento pojem vůbec neobsahují. Další praktickou obtíží je skutečnost, že zahraniční odsouzení nejsou vždy předkládána soudům pro účely vynesení rozsudku. Článek 3 rámcového rozhodnutí Rady 2008/675/SVV o zohledňování odsouzení v členských státech Evropské unie v novém trestním řízení však nejprve obecně – bez omezení na konkrétní trestné činy – stanoví povinnost zohlednit předchozí odsouzení vydané v jiném (členském) státě.

249. Článek 47 tedy stanoví možnost zohlednit při posuzování trestu pravomocné rozsudky vydané jinou smluvní stranou. Za účelem dodržení tohoto ustanovení mohou strany ve svém vnitrostátním právu stanovit, že předchozí odsouzení cizími soudy mají vést k přísnějšímu trestu, pokud jsou příslušnému orgánu známa. Mohou rovněž stanovit, že v rámci svých obecných pravomocí posuzovat při stanovení trestu poměry jednotlivce by soudy měly tato odsouzení zohlednit. Tato možnost by měla rovněž zahrnovat zásadu, že s pachatelem by nemělo být zacházeno méně příznivě, než by s ním bylo zacházeno, kdyby předchozí odsouzení bylo vnitrostátním odsouzením.

250. Toto ustanovení neukládá soudům nebo orgánům činným v trestním řízení žádnou pozitivní povinnost podniknout kroky ke zjištění, zda byly stíhané osoby pravomocně odsouzeny soudy jiné strany. Je nicméně třeba poznamenat, že podle článku 13 Evropské úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech (ETS č. 30) mohou justiční orgány strany požádat jinou stranu o výpisy ze soudních spisů a informace o nich, pokud jsou v trestní věci potřebné.

Článek 48 – Zákaz povinných postupů alternativního řešení sporů nebo vynášení rozsudků

251. Vnitrostátní právní předpisy mnoha členských států Rady Evropy upravují alternativní postupy řešení sporů a ukládání trestů – v trestním i občanském právu. Zejména v rodinném právu se má za to, že metody řešení sporů alternativní k soudním rozhodnutím lépe slouží rodinným vztahům a vedou k trvalejšímu řešení sporů. V některých právních systémech se procesy alternativního řešení sporů nebo ukládání trestů, jako je mediace nebo smírčí řízení, používají také v trestním právu.

252. Ačkoli navrhovatelé nezpochybňují výhody, které tyto alternativní metody představují v mnoha trestněprávních a občanskoprávních případech, chtějí zdůraznit negativní účinky, které mohou mít v případech násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, zejména pokud je účast v těchto alternativních metodách řešení sporů povinná a nahrazuje kontradiktorní soudní řízení. Oběti takového násilí nemohou nikdy vstoupit do procesů alternativního řešení sporů na stejné úrovni jako pachatel. Z povahy takových trestných činů vyplývá, že těmto obětem vždy zůstává pocit studu, bezmoci a zranitelnosti, zatímco z pachatele vyzařuje pocit moci a nadvlády. Aby se zabránilo opětovné privatizaci domácího násilí a násilí na ženách a aby se oběť mohla domoci spravedlnosti, je povinností státu zajistit přístup ke kontradiktornímu soudnímu řízení, kterému předsedá nestranný soudce a které probíhá na základě platných vnitrostátních právních předpisů. V důsledku toho odstavec 1 vyžaduje, aby smluvní strany ve vnitrostátním trestním a občanském právu zakázaly povinnou účast na jakýchkoli procesech alternativního řešení sporů.

253. Odstavec 2 tohoto článku má za cíl zabránit dalšímu nezamýšlenému následku, který mohou mít právní opatření na oběť. Mnoho pachatelů trestných činů stanovených Úmluvou jsou rodinní příslušníci oběti. Navíc jsou často jedinými živiteli rodiny, a tudíž jediným zdrojem případně omezeného/malého rodinného příjmu. Uložení pokuty pachateli bude mít v důsledku toho vliv na příjem rodiny nebo jeho schopnost platit výživné a může vést k finančním potížím oběti. Takové opatření tak může představovat nepřímý trest pro oběť. Toto ustanovení proto vyžaduje, aby strany zajistily, že jakákoli pokuta, která je pachateli uložena, nepovede nepřímo k finančním obtížím na straně oběti. Je důležité poznamenat, že toto ustanovení nenarušuje nezávislost soudnictví a individuální přístup k sankcím.

Kapitola VI – Vyšetřování, trestní stíhání, procesní právo a ochranná opatření

254. Tato kapitola obsahuje řadu ustanovení, která se týkají široké škály otázek souvisejících s vyšetřováním, stíháním, procesním právem a ochranou před všemi formami násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, s cílem posílit práva a povinnosti stanovené v předchozích kapitolách Úmluvy.

Článek 49 – Obecné povinnosti

255. Autoři návrhu chtěli zabránit tomu, aby případům násilí na ženách a domácího násilí byla při vyšetřování a soudních řízeních přisuzována nízká priorita, což významně přispívá k pocitu beztrestnosti pachatelů a přispívá k udržení vysoké míry akceptace takového násilí. Za účelem dosažení tohoto cíle stanoví odstavec 1 povinnost zajistit, aby vyšetřování a soudní řízení v souvislosti se všemi formami násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, probíhala bez zbytečného odkladu. To pomůže zajistit důležité důkazy, zvýšit počty odsouzení a skoncovat s beztrestností. Je důležité poznamenat, že ačkoli je nezbytné zajistit rychlé vyšetřování a řízení, je stejně důležité respektovat práva obětí v těchto fázích. Odstavec 1 proto vyžaduje, aby strany v co největší míře zabránily zhoršování újm, kterou oběti zažívají během vyšetřování a soudního řízení, a aby jim během trestního řízení poskytly pomoc.

256. Odstavec 2 doplňuje tento závazek tím, že stanoví povinnost zajistit, aby vyšetřování a stíhání případů všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, probíhalo účinným způsobem. To znamená například zjištění relevantních skutečností, výslech všech dostupných svědků a provedení forenzních zkoumání na základě multidisciplinárního přístupu a s využitím nejmodernější metodiky vyšetřování trestných činů, aby byla zajištěna komplexní analýza případu. Autoři návrhu považovali za důležité v rámci této povinnosti upřesnit potřebu zajistit, aby všechna vyšetřování a postupy byly prováděny v souladu se základními zásadami lidských práv a s ohledem na genderové chápání násilí. To zejména znamená, že veškerá opatření přijatá při provádění tohoto ustanovení nesmí být na úkor práva na obhajobu a požadavků spravedlivého a nestranného procesu v souladu s článkem 6 EÚLP.

Článek 50 – Okamžitá reakce, prevence a ochrana

257. Odstavec 1 vyžaduje, aby orgány činné v trestním řízení okamžitě a vhodným způsobem reagovaly a poskytly obětem přiměřenou a okamžitou ochranu, zatímco odstavec 2 vyzývá k jejich okamžitému a vhodnému zapojení do prevence a ochrany před všemi formami násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, včetně využití preventivních operativních opatření a shromažďování důkazů.

258. Dodržování této povinnosti zahrnuje např.:

- právo příslušných orgánů činných v trestním řízení vstoupit na místo, kde se nachází ohrožená osoba;
- zacházení s oběťmi a poskytování rad obětem ze strany odpovědných donucovacích orgánů vhodným způsobem;
- neprodlené vyslechnutí obětí speciálně vyškoleným personálem, případně ženami, v prostorách, které jsou určeny k navázání vztahu důvěry mezi oběťmi a pracovníky donucovacích orgánů; a
- zajistit dostatečný počet příslušnic donucovacích orgánů, a to i na vysokých úrovních odpovědnosti.

259. Měla by být přijata účinná opatření k prevenci nejzjevnějších forem násilí, kterými jsou vražda nebo pokus o vraždu. Každý takový případ by měl být pečlivě analyzován, aby se zjistilo případné selhání ochrany s cílem zlepšit a rozvinout další preventivní opatření.

Článek 51 – Hodnocení a řízení rizik

260. V případech všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva, musí být základem každého zásahu péče o bezpečí oběti. Tento článek proto stanoví povinnost zajistit, aby všechny příslušné orgány, nejen policie, účinně posoudily a vypracovaly plán pro zvládnutí bezpečnostních rizik, kterým konkrétní oběť čelí, a to případ od případu, podle standardizovaného postupu a ve vzájemné spolupráci a koordinaci. Mnozí pachatelé vyhrožují svým obětem závažným násilím, včetně smrti, a v minulosti své oběti vystavili závažnému násilí. Je proto nezbytné, aby každé hodnocení a řízení rizik zohledňovalo pravděpodobnost opakovaného násilí, zejména násilí s následky smrti, a adekvátně posuzovalo závažnost situace.

261. Účelem tohoto ustanovení je zajistit, aby byla vytvořena účinná síť odborníků složená z více agentur, která bude chránit vysoce rizikové oběti. Posouzení rizika proto musí být provedeno s cílem zvládnout zjištěné riziko vypracováním bezpečnostního plánu pro danou oběť, aby bylo v případě potřeby zajištěno koordinované bezpečí a podpora.

262. Je však důležité zajistit, aby veškerá opatření přijatá za účelem posouzení a zvládnutí rizika dalšího násilí umožňovala, aby byla vždy respektována práva obviněného. Zároveň je nesmírně důležité, aby taková opatření nezhoršovala újmu, kterou oběti zažívají, a aby vyšetřování a soudní řízení nevedly k sekundární viktimizaci.

263. Odstavec 2 rozšiřuje povinnost zajistit, aby hodnocení rizik uvedené v prvním odstavci tohoto článku řádně zohledňovalo spolehlivé informace o držení střelných zbraní pachatelí. Držení střelných zbraní pachatelí představuje nejen mocný prostředek k vykonávání kontroly nad oběťmi, ale také zvyšuje riziko vraždy. To platí zejména v postkonfliktních situacích nebo v zemích s tradicí držení střelných zbraní, což může pachatelům poskytnout lepší přístup k těmto zbraním. Velmi závažné případy násilí na ženách a domácího násilí jsou však páčány s použitím střelných zbraní i ve všech ostatních zemích. Z tohoto důvodu považovali autoři návrhu za nezbytné uložit smluvním stranám povinnost zajistit, aby každé posouzení rizik,

kterým oběť čelí, systematicky zohledňovalo ve všech fázích vyšetřování a uplatňování ochranných opatření skutečnost, zda pachatel legálně či nelegálně vlastní střelné zbraně nebo k nim má přístup, aby byla zaručena bezpečnost obětí. Například při uložení vykazání, zákazů přiblížení nebo ochranných příkazů a při vynášení rozsudků po odsouzení za některou z forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, mohou smluvní strany v rámci svých vnitrostátních právních systémů přijmout taková opatření, která mohou být nezbytná k umožnění okamžité konfiskace střelných zbraní a střeliva. Kromě toho, aby byly pokryty všechny zbraně, které by mohly být použity v závažných případech násilí, zejména nože bojového typu, jsou smluvní strany vybízeny k tomu, aby v co největší míře zohlednily držení takových zbraní nebo přístup k nim.

Článek 52 – Mimořádné soudní příkazy

264. V situacích bezprostředního ohrožení je nejúčinnějším způsobem zajištění bezpečnosti oběti domácího násilí dosažení fyzické vzdálenosti mezi obětí a pachatelem. V mnoha případech to vyžaduje, aby jeden z nich na určitou dobu opustil společné bydliště nebo aby pachatel opustil bydliště oběti. Namísto toho, aby bylo břemeno spěšného hledání bezpečí v azylovém domě nebo jinde přeneseno na oběť, která je často doprovázena nezaopatřenými dětmi, často s velmi málo osobními věcmi a na neurčitou dobu, považovali autoři návrhu za důležité zajistit vykazání pachatele, aby oběť mohla zůstat v domácnosti. Proto toto ustanovení stanoví povinnost vybavit příslušné orgány pravomocí nařídít pachateli domácího násilí, aby opustil bydliště oběti, a zakázat mu návrat nebo kontakt s obětí. Bezprostřední nebezpečí musí posoudit příslušné orgány. Autoři návrhu se rozhodli ponechat na stranách rozhodnutí o délce doby platnosti takového příkazu, avšak tato doba by měla být dostatečná k zajištění účinné ochrany oběti. Stávající příklady takových příkazů v členských státech Rady Evropy se pohybují mezi 10 dny a čtyřmi týdny, s možností prodloužení nebo bez ní. Stejně tak se autoři návrhu rozhodli ponechat na smluvních stranách, aby v souladu se svými vnitrostátními právními a ústavními systémy určily a zmocnily orgán příslušný k vydávání takových příkazů a příslušný postup.

265. Pojem "bezprostřední nebezpečí" se vztahuje na všechny situace domácího násilí, kdy újma bezprostředně hrozí nebo se již naplnila a je pravděpodobné, že se bude opakovat.

266. Konečně toto ustanovení vyžaduje, aby strany zajistily, že veškerá opatření přijatá při jeho provádění náležitě zohlední bezpečnost oběti nebo ohrožené osoby. To ukazuje ochrannou povahu tohoto opatření.

Článek 53 – Zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz

267. Toto ustanovení stanoví povinnost zajistit, aby vnitrostátní právní předpisy stanovily omezující nebo ochranné příkazy pro oběti všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva. Dále stanoví řadu kritérií pro tyto příkazy, aby bylo zajištěno, že slouží k poskytování ochrany před dalšími násilnými činy.

268. Ačkoli toto ustanovení odkazuje na zákaz přiblížení "nebo" ochranné příkazy, autoři návrhu měli na paměti, že vnitrostátní právní předpisy některých stran mohou stanovit kombinované použití zákazu přiblížení a ochranných příkazů. Zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz lze považovat za doplněk krátkodobého vykazání. Jeho účelem je nabídnout rychlý právní prostředek k ochraně osob ohrožených některou z forem násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, tím, že zakazuje, omezuje nebo nařizuje určité chování pachatele. Tato široká škála opatření, na něž se tyto příkazy vztahují, znamená, že existují pod různými názvy, jako je zákaz přiblížení, zákaz vycestování, ochranný příkaz nebo soudní příkaz. Navzdory těmto rozdílům slouží stejnému účelu: zabránit páchání násilí a chránit oběť. Pro účely této Úmluvy se autoři rozhodli používat termín zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz jako zastřešující kategorii.

269. Autoři návrhu se rozhodli ponechat na stranách, aby si zvolily vhodný právní režim, podle něhož mohou být takové příkazy vydávány. To, zda budou zákazy přiblížení nebo

ochranné příkazy založeny na občanském právu, trestním právu procesním nebo správním právu, nebo na všech těchto systémech, bude záviset na vnitrostátním právním systému, a především na nutnosti účinné ochrany obětí.

270. Odstavec 2 obsahuje řadu specifikací pro zákaz přiblížení a ochranné příkazy. První odrážka vyžaduje, aby tyto příkazy poskytovaly okamžitou ochranu a byly dostupné bez nepřiměřené finanční nebo administrativní zátěže kladené na oběť. To znamená, že každý příkaz by měl nabýt účinnosti okamžitě po svém vydání a musí být dostupný bez zdlouhavého soudního řízení. Případné soudní poplatky vybírané od žadatele, nejspíše oběti, nesmí představovat nepřiměřenou finanční zátěž, která by oběti bránila v podání žádosti. Současně nesmí žádné řízení vedené za účelem podání žádosti o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz představovat pro oběti nepřekonatelné obtíže.

271. Druhá odrážka požaduje, aby byl příkaz vydán na určitou nebo stanovenou dobu nebo do doby, než bude změněn nebo zrušen. To vyplývá ze zásady právní jistoty, která vyžaduje, aby doba trvání právního opatření byla jasně stanovena. Kromě toho přestává platit, pokud jej soudce nebo jiný příslušný úředník změní nebo zruší.

272. Třetí odrážka vyžaduje, aby strany zajistily, že v určitých případech mohou být tyto příkazy v případě potřeby vydány ex parte s okamžitou účinností. To znamená, že soudce nebo jiný příslušný úředník by byl oprávněn vydat dočasný zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz pouze na základě žádosti jedné strany. Je třeba poznamenat, že v souladu s obecnými povinnostmi stanovenými v čl. 49 odst. 2 této Úmluvy nesmí být vydáním takových příkazů dotčeno právo na obhajobu a požadavky spravedlivého a nestranného procesu v souladu s článkem 6 EÚLP. To zejména znamená, že osoba, proti níž byl takový příkaz vydán, by měla mít právo podat proti němu odvolání k příslušným orgánům a podle příslušných vnitřních postupů.

273. Cílem čtvrté odrážky je zajistit obětem možnost získat soudní zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz bez ohledu na to, zda se rozhodnou zahájit jiné soudní řízení. Například tam, kde takové příkazy existují, výzkum ukázal, že mnoho obětí, které chtějí požádat o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz, nemusí být připraveno podat trestní oznámení (které by vedlo k trestnímu vyšetřování a případně k trestnímu řízení) proti pachateli. Oprávnění podat žádost o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz proto nesmí být podmíněno zahájením trestního řízení proti těmž pachateli. Stejně tak by neměla být závislá na zahájení rozvodového řízení atd. Současně skutečnost, že proti těmž pachateli probíhá trestní nebo občanskoprávní řízení týkající se stejného souboru skutečností, nesmí bránit vydání omezujícího nebo ochranného příkazu. To však nevylučuje právo stran stanovit ve vnitrostátních právních předpisech, že po obdržení návrhu na vydání zákazu přiblížení nebo ochranného příkazu může být zahájeno trestní řízení.

274. Pátá odrážka vyžaduje, aby strany přijaly opatření, která zajistí, aby existence zákazu přiblížení nebo ochranného příkazu mohla být uvedena v jakémkoli jiném soudním řízení proti těmž pachateli. Cílem tohoto ustanovení je umožnit, aby se o skutečnosti, že takový příkaz byl vydán proti pachateli, dozvěděl kterýkoli jiný soudce, který vede soudní řízení proti téže osobě.

275. Cílem odstavce 3 je zajistit dodržování soudních zákazů přiblížení a ochranných příkazů tím, že vyžaduje "účinné, přiměřené a odrazující" sankce za jakékoli porušení těchto příkazů. Tyto sankce mohou mít trestněprávní nebo jinou právní povahu a mohou zahrnovat tresty odnětí svobody, pokuty nebo jakékoli jiné právní sankce, které jsou účinné, přiměřené a odrazující.

276. A konečně, jelikož zjištění pravdy v případech domácího násilí může být někdy obtížné, mohou smluvní strany zvážit omezení možnosti protivníka/pachatele mařit pokusy oběti o ochranu tím, že přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby v případech domácího násilí nemohly být vydávány zákazy přiblížení a ochranné příkazy uvedené v odstavci 1 proti oběti a pachateli společně. Strany by rovněž měly vzít v úvahu, zda v jejich vnitrostátních právních

předpisech nepřekážejí jakékoli představy o provokativním chování v souvislosti s právem žádat o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz. Takové pojmy umožňují zneužívající výklad, jehož cílem je diskreditace oběti, a měly by být z právních předpisů týkajících se domácího násilí odstraněny. V neposlední řadě mohou smluvní strany rovněž zvážit přijetí opatření, která zajistí, aby oprávnění žádat o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz uvedené v odstavci 1 nebylo omezeno na oběti. Tato opatření jsou zvláště důležitá ve vztahu k obětem, které nejsou způsobilé k právním úkonům, jakož i ve vztahu ke zranitelným obětem, které nemusí být ochotny požádat o zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz z důvodu strachu nebo citového rozrušení a vazby.

Článek 54 – Vyšetřování a důkazy

277. V soudních řízeních jsou někdy zneužívány důkazy týkající se sexuální minulosti a sexuálního chování oběti, aby byly diskreditovány důkazy předložené obětí. Obhajoba někdy využívá důkazy o předchozí historii sexuálního chování, aby zpochybnila vážnost, důvěryhodnost a nedostatek souhlasu oběti. To se týká zejména případů sexuálního násilí, včetně znásilnění. Předkládání tohoto typu důkazů může posílit udržování škodlivých stereotypů o obětech jako o promiskuitních, a tím i nemorálních a nehodných ochrany poskytované občanským a trestním právem. To může vést k faktické nerovnosti, neboť oběti, které jsou v drtivé většině ženami, mají větší šanci, že jim bude tato ochrana poskytnuta, pokud jsou hodnoceny jako slušné.

278. Autoři návrhu považovali za nezbytné zdůraznit, že minulé sexuální chování oběti by nemělo být považováno za omluvu pro činy násilí na ženách a domácího násilí umožňující zprostit pachatele viny nebo snížit jeho odpovědnost. Byli si však vědomi skutečnosti, že v některých smluvních stranách Úmluvy je přípustnost a zohlednění důkazů na uvážení soudce, zatímco v jiných je striktně předurčena pravidly trestního práva procesního. Z článku 54 vyplývá pro smluvní strany povinnost přijmout nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby důkazy týkající se sexuální minulosti a sexuálního chování oběti byly povoleny nebo zohledněny pouze tehdy, pokud jsou relevantní a nezbytné. To znamená, že toto ustanovení omezuje přípustnost takových důkazů jak v občanskoprávním, tak v trestním řízení na případy, kdy jsou relevantní pro konkrétní otázku v soudním řízení a mají-li významnou důkazní hodnotu. Nevylučuje tedy přípustnost takových důkazů. Pokud soudci připustí důkazy o předchozí sexuální minulosti, měly by být předloženy pouze způsobem, který nevede k sekundární viktimizaci. Oběti by měly mít přístup k právní ochraně, aniž by kvůli své sexuální minulosti a chování utrpěly další trauma.

Článek 55 – Řízení *ex parte* a *ex officio*

279. S vědomím obzvláště traumatizující povahy trestných činů, na které se tento článek vztahuje, se autoři snažili zmírnit zátěž, kterou pro oběti často představuje zdlouhavé vyšetřování a trestní řízení, a zároveň zajistit, aby byli pachatelé postaveni před soud. Cílem tohoto ustanovení je proto umožnit, aby se trestní vyšetřování a řízení provádělo, aniž by se břemeno zahájení takového řízení a zajištění odsouzení přenášelo na oběť.

280. Odstavec 1 ukládá smluvním stranám povinnost zajistit, aby vyšetřování řady kategorií trestných činů nebylo "zcela závislé" na oznámení nebo stížnosti podané obětí a aby jakékoli probíhající řízení mohlo pokračovat i poté, co oběť stáhne svou výpověď nebo stížnost. Autoři návrhu se rozhodli použít výraz "zcela závislý", aby zohlednili procesní rozdíly v jednotlivých právních systémech, přičemž měli na paměti, že za zajištění vyšetřování nebo stíhání trestných činů uvedených v tomto článku je odpovědný stát a jeho orgány. Autoři návrhu byli zejména toho názoru, že činy, které mají za následek těžkou újmu na zdraví nebo zbavení života, musí být řešeny neprodleně a přímo příslušnými orgány. Skutečnost, že mnoho trestných činů, na které se vztahuje tato Úmluva, páchají rodinní příslušníci, intimní partneři nebo osoby z bezprostředního sociálního okolí oběti, a z toho vyplývající pocity studu, strachu a bezmoci vedou k nízkému počtu oznámení a následně odsouzení. Orgány činné v trestním řízení by proto měly proaktivně vyšetřovat, aby shromáždily důkazy, jako jsou usvědčující důkazy, výpovědi svědků, lékařské posudky atd. a zajistily tak, aby řízení mohlo být vedeno i v případě,

že oběť stáhne svou výpověď nebo stížnost, přinejmenším pokud jde o závažné trestné činy, jako je fyzické násilí s následkem smrti nebo ublížení na zdraví.

281. Odstavec 1 tohoto článku je otevřen výhradám ve vztahu k článku 35 týkajícímu se méně závažných trestných činů podle čl. 78 odst. 2 této Úmluvy. Autoři návrhu chtěli jasně rozlišit mezi závažnými trestnými činy fyzického násilí, které mají za následek těžkou újmu na zdraví nebo zbavení života, které by pak byly touto možností výhrady vyloučeny, a jinými, méně závažnými trestnými činy fyzického násilí, které k takovým následkům nevedou. Je však ponecháno na smluvních stranách, aby určily, co se považuje za "méně závažné trestné činy" fyzického násilí.

282. S cílem posílit postavení obětí a povzbudit je k tomu, aby podstoupily trestní řízení, odstavec 2 vyžaduje, aby strany zajistily, že organizace pro oběti, speciálně vyškolení poradci pro domácí násilí nebo jiné typy podpůrných/právních služeb mohou obětem pomáhat a podporovat je během vyšetřování a soudního řízení. Příklady dobré praxe ukazují, že oběti, které jsou během vyšetřování a soudního řízení podporovány nebo jim pomáhají specializované podpůrné služby, s větší pravděpodobností podají stížnost a svědectví a jsou lépe připraveny přijmout emocionálně náročný úkol aktivně přispět k výsledku řízení. Typ služby, na který se tento odstavec odkazuje, není právní, ale praktické/psychologické povahy. Zahrnuje psychologickou/emocionální přípravu obětí na to, aby vydržely svědčit před obviněným, doprovod obětí k soudu a/nebo jakoukoli jinou praktickou a emocionální pomoc.

Článek 56 – Ochranná opatření

283. Toto ustanovení je inspirováno čl. 31 odst. 1 Úmluvy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním (CETS č. 201). Odstavec 1 obsahuje neúplný výčet postupů určených k ochraně obětí všech forem násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, během řízení. Tato ochranná opatření se uplatňují ve všech fázích řízení, a to jak během vyšetřování, ať už je provádějí orgány činné v trestním řízení nebo soudní orgány, tak během soudního řízení. Ačkoli to není právně nezbytné, neboť strany mohou vždy přijmout opatření, která jsou příznivější než opatření stanovená v kterékoli části Úmluvy, autoři návrhu chtěli dát jasně najevo, že uvedená ochranná opatření jsou orientační. Smluvní strany tedy mohou udělit další ochranná opatření. Je důležité zdůraznit, že v celém čl. 56 odst. 1, kde je zmínka o tom, že je třeba přijmout opatření v souladu s vnitřním právem nebo "pokud je to možné", se zdůrazňuje, že smluvní strany mohou použít jakékoli prostředky, které považují za nejlepší k dosažení cílů tohoto ustanovení. To je případ písmen c), d), g) a i).

284. Především písmeno a) obsahuje povinnost stran přijmout nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zajištění ochrany obětí, jakož i jejich rodin a svědků. Strany musí zajistit, aby oběti byly v bezpečí před zastrašováním, odvetou a opakovanou viktimizací.

285. V souvislosti s písmenem b) autoři návrhu zdůraznili význam povinnosti informovat oběti v případě, že je pachatel dočasně nebo definitivně propuštěn nebo uprchne, přinejmenším v případech, kdy by oběti a rodina mohly být v nebezpečí. To nebrání smluvním stranám informovat oběti i za jiných okolností, kdy se to jeví jako nezbytné (například v případech, kdy hrozí nebezpečí odplaty nebo zastrašování nebo kdy by se oběť a pachatel, protože žijí blízko sebe, mohli náhodou ocitnout tvář v tvář). Některé právní systémy vyžadují předchozí žádost oběti o poskytnutí těchto informací. V těchto případech strany oběť o této možnosti informují.

286. Písmeno c) dále stanoví právo obětí (a jejich rodinných příslušníků nebo zákonných zástupců v případě dětských obětí) být informovány o vývoji vyšetřování a řízení, kterých se účastní jako oběti. V tomto ohledu ustanovení stanoví, že oběti by měly být informovány o svých právech a o službách, které mají k dispozici, a o následných opatřeních přijatých v souvislosti s jejich stížností, obviněním, obecným průběhem vyšetřování nebo řízení a o své úloze, jakož i o výsledku jejich případu. Ačkoli to není v tomto ustanovení uvedeno, strany by měly zajistit, aby tyto informace byly poskytovány v jazyce, kterému rozumí (viz komentáře k článku 19).

287. Pokud jde o písmeno d), cílem tohoto ustanovení je umožnit obětem, aby byly vyslechnuty, aby poskytl důkazy a aby si zvolily způsob, jakým budou prezentovány a zváženy jejich názory, potřeby a obavy. Strany přijmou nezbytná opatření, aby zajistily, že prezentace a zohlednění názorů, potřeb a obav obětí bude zajištěno přímo nebo skrze prostředníka.

288. Písmeno e) se konkrétněji zabývá obecnou pomocí obětem s cílem zajistit, aby jejich práva a zájmy byly řádně prezentovány a zohledněny ve všech fázích vyšetřování a soudního řízení.

289. Povinnost obsažená v písm. f) zahrnuje přijetí nezbytných opatření, aby byla zajištěna ochrana soukromí obětí. To vyžaduje přijetí opatření, pokud je to vhodné a v souladu s vnitřním právem, aby se zabránilo veřejnému šíření jakýchkoli informací, které by mohly vést k identifikaci obětí. Autoři návrhu však chtěli zdůraznit, že ochrana obrazu a soukromí oběti se vztahuje i na riziko "veřejného" prozrazení a že tyto požadavky by neměly bránit tomu, aby tyto informace byly odhaleny v rámci samotného řízení, aby byly respektovány zásady, že obě strany musí být vyslechnuty, a přirozená práva obhajoby během trestního stíhání.

290. Písm. g) je navrženo tak, aby chránilo oběti, zejména tím, že zabrání jejich dalšímu traumatizování v důsledku kontaktu v prostorách vyšetřovacích služeb a u soudu s údajným pachatelem trestného činu. Toto ustanovení se vztahuje na všechny fáze trestního řízení (včetně vyšetřování) s určitými výjimkami: vyšetřovací služby a soudní orgán musí mít možnost upustit od tohoto požadavku, například pokud si oběť přeje zúčastnit se soudního jednání nebo pokud je kontakt mezi obětí a údajným pachatelem nezbytný nebo užitečný pro zajištění uspokojivého průběhu řízení (například pokud se konfrontace jeví jako nezbytná).

291. Písm. h) stanoví povinnost zajistit obětem v případě potřeby nezávislé a kompetentní tlumočníky. Některé právní systémy vyžadují soudního tlumočníka, aby byla prokázána nezávislost. Vzhledem k rozdílnému postavení obětí v různých soudních systémech považovali autoři návrhu za důležité, aby bylo v textu Úmluvy jasně uvedeno, že to platí, pokud jsou oběti účastníky řízení nebo pokud podávají svědectví. Mnoho obětí neovládá jazyk země, v níž byly vystaveny násilí na ženách a domácímu násilí, nebo jej ovládá jen stěží. Neznalost jazyka přispívá k jejich izolaci a je jedním z faktorů, které jim brání domáhat se svých práv. V takových případech je zapotřebí přístup k tlumočnickům, kteří jim pomohou při vyšetřování a soudním řízení. Jedná se o zásadní opatření pro zaručení přístupu k právům, který je předpokladem přístupu ke spravedlnosti, a strany by měly počítat s tím, že obětem budou tlumočníky poskytovat bezplatně.

292. Konečně, písm. i) ukládá stranám povinnost zajistit, aby obětem bylo umožněno vypovídat v soudní síni bez osobní přítomnosti nebo alespoň bez přítomnosti údajného pachatele. Právní předpisy některých zemí umožňují audiovizuální záznam výslechů obětí a zabezpečení těchto výslechů takovými prostředky, jako je: omezení osob, které se mohou výslechu účastnit a sledovat záznam; umožnění oběti kdykoli požádat o přerušování záznamu a pořízení úplného doslovného přepisu výslechu na požádání. Tyto nahrávky a písemné záznamy pak mohou být použity u soudu místo toho, aby se oběť dostavila osobně. Některé právní systémy rovněž umožňují, aby se oběti dostavily k soudu prostřednictvím videokonference. Oběť je vyslechnuta v oddělené místnosti, případně za přítomnosti znalce a techniků. Aby se co nejvíce omezil psychický dopad přítomnosti ve stejné místnosti jako pachatel nebo přítomnosti s ním prostřednictvím videokonference na oběť, lze omezit výhled obou tak, aby oběť neviděla na pachatele a/nebo naopak. Pokud by se například oběť měla dostavit k jednání, mohla by vypovídat zpoza zástěny nebo vypovídat tak, že se pachatel v soudní místnosti neobjeví. Strany proto musí zajistit povinnost stanovenou v tomto ustanovení, pokud je to možné, pomocí vhodných komunikačních technologií.

293. V případě dětských obětí a dětských svědků se v odstavci 2 uvádí, že strany musí věnovat zvláštní pozornost jejich potřebám a zajistit jejich právo na zvláštní ochranná opatření, neboť dítě bude obvykle zranitelnější než dospělý a pravděpodobněji se nechá zastrašit. Zvláštní ochranná opatření proto musí náležitě zohledňovat nejlepší zájmy dítěte, což může

zahrnovat opatření, jako je například to, že dítě nemusí svědčit v přítomnosti pachatele. Pokud jde o pojem "dětský svědek", viz také komentář k článku 26.

Článek 57 – Právní pomoc

294. Bezprostředně po násilí může být mnoho obětí násilí na ženách a domácího násilí nuceno okamžitě opustit veškerý svůj majetek nebo zaměstnání. Soudní a správní řízení jsou často velmi složitá a oběti potřebují pomoc právního zástupce, aby se mohly uspokojivě domoci svých práv. V těchto případech může být pro oběti obtížné účinně využít právní prostředky nápravy kvůli vysokým nákladům, které mohou být spojeny s hledáním spravedlnosti. Z tohoto důvodu považovali autoři návrhu za nezbytné uložit smluvním stranám povinnost zajistit právo na právní pomoc a bezplatnou právní pomoc pro oběti za podmínek stanovených jejich vnitrostátními právními předpisy. Toto ustanovení je inspirováno čl. 15 odst. 2 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi (CETS č. 197).

295. Článek 57 nedává oběti automatický nárok na bezplatnou právní pomoc. Je na každé smluvní straně, aby rozhodla o požadavcích na získání takové pomoci. Kromě tohoto ustanovení musí strany zohlednit článek 6 EÚLP. Přestože čl. 6 odst. 3 písm. c) EÚLP stanoví bezplatnou pomoc úředně určeného advokáta pouze v trestním řízení, judikatura Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek *Airey proti Irsku* ze dne 9. října 1979) za určitých okolností uznává rovněž právo na bezplatnou právní pomoc v občanskoprávní věci na základě čl. 6 odst. 1 EÚLP, který je vykládán jako zakládající právo na soud pro určení občanských práv a závazků (viz rozsudek *Golder proti Spojenému království* ze dne 21. února 1975). Podle názoru Soudního dvora může účinný přístup k soudu vyžadovat bezplatnou právní pomoc. Podle jeho stanoviska je třeba zjistit, zda by účast u soudu bez pomoci advokáta byla účinná v tom smyslu, že by dotyčná osoba byla schopna řádně a uspokojivě prezentovat svůj případ. V tomto případě Soudní dvůr při rozhodování o tom, zda je někdo schopen účinně prezentovat svůj případ, zohlednil složitost řízení a emocionální charakter situace – který může být jen stěží slučitelný s mírou objektivitu, kterou vyžaduje obhajoba před soudem. Pokud tomu tak není, musí jí/mu být poskytnuta bezplatná právní pomoc. I v případě neexistence právní úpravy, která by přiznávala bezplatnou právní pomoc v občanských věcech, je tedy třeba posoudit, zda by v zájmu spravedlnosti měla být žadateli, který je bez finančních prostředků, poskytnuta právní pomoc, pokud si nemůže dovolit advokáta.

Článek 58 – Promlčení

296. Toto ustanovení stanoví, že promlčecí lhůta pro zahájení soudního řízení pokračuje po dostatečně dlouhou dobu, aby bylo možné účinně zahájit trestní stíhání i po dosažení zletilosti oběti. Tato povinnost se tedy vztahuje pouze na dětské oběti, které často nemohou z různých důvodů oznámit trestné činy spáchané na nich před dosažením zletilosti. Výraz "po dobu dostatečně dlouhou k účinnému zahájení řízení" znamená, že zaprvé, jakmile tyto děti dosáhnou zletilosti, musí mít dostatečně dlouhou dobu na překonání svého traumatu, což jim umožní podat stížnost, a zadruhé, že orgány činné v trestním řízení musí být schopny zahájit trestní stíhání pro dotčené trestné činy.

297. Aby však byly splněny požadavky přiměřenosti, které se vztahují na trestní řízení, omezili autoři návrhu zákona použití této zásady na trestné činy uvedené v člancích 36, 37, 38 a 39, u nichž je prodloužení promlčecí lhůty odůvodněné. Nicméně čl. 78 odst. 2 o výhradách umožňuje budoucím smluvním stranám prohlásit, že si vyhrazují právo tuto zásadu nepoužít nebo ji použít pouze ve zvláštních případech nebo za zvláštních podmínek, pokud jde o články 37, 38 a 39.

Kapitola VII – Migrace a azyl

298. Migrantky, včetně migrantek bez dokladů, a žadatelky o azyl tvoří dvě podkategorie žen, které jsou obzvláště zranitelné vůči genderově podmíněnému násilí. Navzdory rozdílu v jejich právním postavení, důvodech opuštění země původu a životních podmínkách jsou obě

skupiny na jedné straně vystaveny zvýšenému riziku, že zažijí násilí na ženách, a na druhé straně čelí podobným obtížím a strukturálním překážkám při překonávání násilí.

299. Tato kapitola obsahuje řadu závazků, jejichž cílem je zavést genderově citlivé chápání násilí na migrantkách a žadatelkách o azyl. Zavádí například možnost přiznat migrantkám, které jsou oběťmi genderově podmíněného násilí, nezávislý rezidenční status. Dále zavádí povinnost uznat genderově podmíněné násilí na ženách jako formu pronásledování a obsahuje povinnost zajistit, aby byl při určování statusu uprchlíka zohledněn genderový výklad. Kromě toho tato kapitola stanoví povinnost zavést do azylového řízení postupy, pokyny a podpůrné služby zohledňující genderové hledisko. V neposlední řadě obsahuje ustanovení týkající se dodržování zásady *nenavracení* s ohledem na oběti násilí na ženách.

300. Ustanovení uvedená v člancích 60 a 61 této Úmluvy mají být vykládána tak, aby byla slučitelná s Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a s článkem 3 Evropské úmluvy o lidských právech, jak je vykládá Evropský soud pro lidská práva. Kromě toho tato ustanovení nepřesahují oblast působnosti uvedených nástrojů, ale dávají jim praktický rozměr.

Článek 59 – Status rezidenta

301. Výzkum ukázal, že strach z deportace nebo ztráty statusu rezidenta je velmi silným nástrojem, který pachatelé používají k tomu, aby obětem násilí na ženách a domácího násilí zabránili vyhledat pomoc úřadů nebo se od pachatele odloučit. Většina členských států Rady Evropy vyžaduje, aby manželé nebo partneři setrvali v manželství nebo ve vztahu po dobu od jednoho do tří let, aby jim byl přiznán samostatný status rezidenta. V důsledku toho mnoho obětí, jejichž status rezidenta je závislý na statusu rezidenta pachatele, zůstává ve vztazích, v nichž jsou nuceny dlouhodobě snášet zneužívání a násilí.

302. Autoři návrhu považovali za nezbytné zajistit, aby riziko ztráty statusu rezidenta nepředstavovalo pro oběti překážku pro opuštění manželství nebo vztahu, v němž dochází ke zneužívání a násilí. Povinnost obsažená v odstavci 1 vyžaduje, aby smluvní strany Úmluvy přijaly nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zajištění toho, aby migrující oběti, jejichž status rezidenta je podmíněn manželstvím nebo vztahem, dostaly samostatné povolení k pobytu s omezenou platností v případě rozpadu manželství nebo vztahu.

303. Odstavec 1 upřesňuje, že samostatné povolení k pobytu by mělo být uděleno v případě zvláště obtížných okolností. Strany by měly za zvlášť obtížnou okolnost považovat to, že se staly oběťmi forem násilí spadajících do oblasti působnosti této Úmluvy, které spáchal manžel nebo partner nebo které manžel nebo partner toleroval. Autoři návrhu považovali za nejlepší nechat strany, aby v souladu s vnitřním právem stanovily podmínky týkající se udělení a trvání samostatného povolení k pobytu na základě žádosti oběti. To zahrnuje stanovení, které orgány veřejné moci jsou příslušné rozhodnout, zda vztah zanikl v důsledku násilí, kterému byla oběť vystavena, a jaké důkazy má oběť předložit. Důkazy o násilí mohou zahrnovat například policejní záznamy, soudní rozsudek, zákaz přiblížení nebo ochranný příkaz, lékařské potvrzení, rozhodnutí o rozvodu, záznamy sociálních služeb nebo zprávy nevládních ženských organizací a další.

304. Kromě toho odstavec 1 zdůrazňuje skutečnost, že nezávislá/samostatná povolení by měla být udělována bez ohledu na délku trvání manželství nebo vztahu. Obsahuje povinnost zajistit, aby obětem všech forem násilí, na které se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, bylo uděleno samostatné povolení k pobytu, a to i v případě, že manželství nebo vztah skončí před uplynutím zkušební doby. To umožní obětem získat potřebnou ochranu ze strany orgánů bez obav, že se pachatel bude mstít odebráním nebo hrozbou odebrání pobytových výhod pod kontrolou pachatele. To je také obzvláště důležité v případech nucených sňatků, kdy jsou oběti nuceny zůstat v manželství po dobu zkušební doby, pokud nejsou připraveny na to, že budou kvůli rozvodu deportovány.

305. Dále se odstavec 1 vztahuje na manžele nebo partnery uznané podle vnitřního práva. Nesezdání partneři jsou do tohoto ustanovení zahrnuti do té míry, že několik členských států

Rady Evropy uděluje povolení k pobytu partnerům, kteří jsou schopni za podmínek stanovených vnitřním právem prokázat, že žijí ve vztahu obdobném manželství nebo že tento vztah má trvalou povahu.

306. Druhý odstavec se týká případů, kdy oběti, které se připojily ke svým manželům nebo partnerům v rámci programu sloučení rodiny, čelí repatriaci z důvodu řízení o vyhoštění zahájeného proti jejich násilnému a zneužívajícímu manželovi nebo partnerovi. Ve většině členských států Rady Evropy je status rezidenta manželů nebo partnerů spojen se statutem rezidenta sponzorujícího manžela nebo partnera. To znamená, že oběť je ve své zemi původu nadále vystavena zneužívání, což vede k faktickému odepření ochrany. To je zvláště důležité v případech, kdy má země původu nižší standardy prevence, ochrany a stíhání v oblasti násilí na ženách a domácího násilí než hostitelská země. Vyhoštění takových obětí má nejen negativní důsledky pro jejich život, ale může také představovat překážku pro orgány činné v trestním řízení, které se snaží bojovat proti násilí na ženách a domácímu násilí. V důsledku toho odstavec 2 vyžaduje, aby strany přijaly vhodná opatření k zajištění toho, aby oběti, které se ocitnou v takové situaci, měly možnost dosáhnout pozastavení řízení o vyhoštění proti sobě, aby mohly požádat o status rezidenta z humanitárních důvodů. Odstavec 2 se vztahuje na případy, kdy je sponzorující manžel nebo partner pachatelem domácího násilí, v těchto případech bude jeho/její manžel/ka nebo partner/ka, oběť, vyhoštěn/a spolu s pachatelem. Účelem tohoto odstavce je poskytnout ochranu před vyhoštěním; sám o sobě nepředstavuje povolení k pobytu.

307. Odstavec 3 je inspirován čl. 14 odst. 1 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi (CETS č. 197). Tento odstavec ukládá smluvním stranám povinnost vydávat obětem domácího násilí povolení k pobytu s možností prodloužení za podmínek stanovených vnitrostátními právními předpisy. Stanoví dvě podmínky pro vydání povolení k pobytu. Zaprvé se vztahuje na situace, kdy jsou osobní poměry oběti takové, že by bylo nepřiměřené nutit ji opustit území státu (písm. a). O tom, zda oběť splňuje požadavek osobní situace, se rozhoduje mimo jiné s ohledem na faktory, jako je bezpečí oběti, její zdravotní stav, rodinná situace nebo situace v zemi původu. Za druhé stanoví požadavek spolupráce s příslušnými orgány v případech, kdy bylo proti pachateli zahájeno vyšetřování nebo trestní řízení (písm. b). To znamená, že povolení k pobytu může být oběti uděleno, pokud je spolupráce a svědectví oběti nezbytné při vyšetřování a trestním řízení. O délce povolení k pobytu rozhodují strany, stanovená délka by však měla být v souladu s účelem ustanovení. Strany Úmluvy mají navíc povinnost poskytovat povolení, která lze obnovit. Neprodloužení platnosti povolení k pobytu nebo jeho odnětí podléhá podmínkám stanoveným ve vnitřním právu smluvní strany.

308. Odstavec 4 se vztahuje na situace, kdy je oběť nuceného sřatku, která je držitelem povolení k pobytu pro stranu Úmluvy, přiveдена do jiné země, což má za následek ztrátu statusu rezidenta v zemi, kde obvykle pobývá. Ve většině členských států Rady Evropy pozbývá povolení k pobytu platnosti, pokud jeho držitel opustí zemi na více než stanovený počet po sobě jdoucích měsíců. Tato podmínka se však vztahuje pouze na osoby, které zemi opustí dobrovolně. Pokud se oběti nucených sřatků dostanou do zahraničí nedobrovolně, a překročí tak zaručenou nebo propadlou dobu pobytu mimo území strany, ve které obvykle pobývají, jejich status rezidenta se stane neplatným. Z tohoto důvodu tento odstavec zavazuje smluvní strany Úmluvy, aby pro tyto oběti stanovily možnost získat zpět svůj status rezidenta z důvodu nuceného opuštění země, v níž obvykle pobývají, zejména v případě rozpadu nebo zrušení manželství.

309. Závěrem je třeba poznamenat, že čl. 78 odst. 2 o výhradách umožňuje budoucím smluvním stranám této Úmluvy vyhradit si právo nepoužít ustanovení uvedená v článku 59 nebo je použít pouze ve zvláštních případech nebo za zvláštních podmínek.

Článek 60 – Genderově podmíněné žádosti o azyl

310. Azylové právo dlouho neřešilo rozdíly mezi ženami a muži, pokud jde o důvody a způsoby pronásledování. Tato genderová slepota při určování statusu uprchlíka a mezinárodní

ochrany vedla k situacím, kdy žádosti žen prchajících před genderově podmíněným násilím nebyly uznány. V posledním desetiletí však vývoj mezinárodního práva a standardů v oblasti lidských práv i soudní příslušnosti vedl stále větší počet členských států Rady Evropy k uznání některých forem násilí na ženách jako formy genderově podmíněného pronásledování ve smyslu čl. 1 A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Není pochyb o tom, že znásilnění a další formy genderově podmíněného násilí, jako je násilí na ženských pohlavních orgánech, násilí spojené s věnem, závažné domácí násilí nebo obchodování s lidmi, jsou činy, které byly použity jako formy pronásledování, ať už je páchaly státní nebo nestátní subjekty.

311. Ačkoli odstavec 1 posvětčuje to, co se již v praxi děje, autoři návrhu považovali za důležité zahrnout povinnost smluvních stran přijmout nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zajištění toho, aby genderově podmíněné násilí na ženách mohlo být uznáno jako forma pronásledování ve smyslu čl. 1 A odst. 2 a jako forma vážné újmy. Jinými slovy, smluvní strany Úmluvy jsou povinny uznat, že genderově podmíněné násilí může představovat pronásledování a vést k přiznání postavení uprchlíka. Uznání genderově podmíněného násilí jako formy pronásledování ve smyslu čl. 1 A odst. 2 znamená uznání, že žena může být pronásledována z důvodu svého pohlaví, tj. z důvodu své identity a statusu ženy. Smluvní strany mají rovněž povinnost zajistit, aby genderově podmíněné násilí na ženách mohlo být uznáno jako forma vážné újmy, která zakládá dodatečnou/podpůrnou ochranu. To neznamená, že veškeré genderově podmíněné násilí je automaticky považováno za "vážnou újmu". To znamená, že mezinárodní ochranu lze poskytnout ženám, které jsou státními příslušnicemi třetích zemí nebo jsou bez státní příslušnosti a které nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, ale v případě návratu do země původu nebo do země, kde dříve pobývaly, by byly vystaveny genderově podmíněnému násilí, které by představovalo nelidské nebo ponižující zacházení nebo by vážně ohrožovalo život jednotlivce. Právo na mezinárodní ochranu se proto neomezuje pouze na ochranu podle úmluvy z roku 1951, ale může být odvozeno i z jiných zavedených mezinárodních a regionálních norem, jako je EÚLP nebo kvalifikační směrnice Evropské unie. Současně není záměrem tohoto odstavce rušit ustanovení úmluvy z roku 1951, zejména pokud jde o podmínky přiznání postavení uprchlíka uložené článkem 1 této Úmluvy.

312. Odstavec 2 doplňuje povinnost stanovenou v odstavci 1. Povinnost obsažená v tomto ustanovení je dvojího druhu. Na jedné straně vyžaduje, aby smluvní strany zajistily, že každý z důvodů úmluvy z roku 1951 bude vykládán s ohledem na pohlaví. Odůvodněné obavy z pronásledování musí souviset s jedním nebo více důvody úmluvy z roku 1951. Při zkoumání důvodů pronásledování je genderově podmíněné násilí často vnímáno jako důvod "příslušnosti k určité sociální skupině", přičemž ostatní důvody jsou opomíjeny. Zajištění genderově citlivého výkladu znamená uznat a pochopit, jak může mít pohlaví vliv na důvody, které stojí za typem pronásledování nebo utržené újmy. Na druhou stranu odstavec 2 vyžaduje, aby strany připustily možnost přiznání postavení uprchlíka, pokud se prokáže, že obávané pronásledování je způsobeno jedním z těchto důvodů. Je důležité poznamenat, že přijetí genderově citlivého výkladu neznamená, že všechny ženy budou mít automaticky nárok na přiznání postavení uprchlíka. To, co se považuje za odůvodněné obavy z pronásledování, bude záviset na konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu. Zvláště důležité je poznamenat, že postavení uprchlíka by mělo být přiznáno "podle příslušných platných nástrojů", tj. za podmínek výslovně stanovených těmito nástroji, jako je například článek 1 úmluvy z roku 1951.

313. Pokud jde o pronásledování z důvodu rasy nebo národnosti, ženy mohou čelit určitým druhům pronásledování, které se jich specificky týkají. Příkladem je sexuální násilí a kontrola reprodukce v případech rasových a etnických "čistek". Pokud jde o pronásledování na základě náboženství, ženy mohou být pronásledovány za to, že se nepodřizují náboženským normám a zvyklostem přijatelného chování. To platí zejména v případech trestných činů spáchaných ve jménu takzvané "cti", které se neúměrně dotýkají žen.

Pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině se stále častěji objevuje v žalobách týkajících se pohlaví a postupně získává mezinárodní podporu. Při posuzování žen prchajících před genderově podmíněným pronásledováním, jako je mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené sňatky, a dokonce i závažné domácí násilí, jako žen tvořících

"určitou sociální skupinu", může být ženám udělen azyl. Některé ženy tak mohou být identifikovány jako zvláštní skupina a ta sdílí společnou vrozenou, neměnnou nebo jinak zásadní charakteristiku, než je společná zkušenost útěku před pronásledováním. A konečně, pronásledování z důvodu politického přesvědčení může zahrnovat i pronásledování z důvodu názorů týkajících se genderových rolí. Některé ženy mohou být pronásledovány například za to, že se nepodřizují společenským rolím a normám přijatelného chování a vystupují proti tradičním genderovým rolím. Při přijímání opatření nezbytných k zajištění genderově citlivého výkladu definice uprchlíka mohou smluvní strany vycházet z Pokynů Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) k mezinárodní ochraně: 1 A odst. 2 úmluvy z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu o právním postavení uprchlíků z roku 1967, květen 2002. Kromě toho mohou smluvní strany při zajišťování genderově citlivého výkladu jednotlivých důvodů Úmluvy, pokud si to přejí, rozšířit výklad na osoby, které jsou gayové, lesby, bisexuálové nebo transsexuálové, kteří mohou rovněž čelit zvláštním formám genderově podmíněného pronásledování a násilí.

314. Odstavec 3 obsahuje několik povinností. První povinností uloženou smluvními stranám je vypracovat postupy přijímání, které berou v potaz genderové aspekty, zohledňující rozdíly ve zkušenostech a specifických potřebách ochrany žen a mužů, aby bylo zajištěno jejich právo na bezpečnost při zvažování standardů zacházení při přijímání žadatelů o azyl. Příklady přijímacích řízení zohledňujících genderové hledisko mohou mimo jiné zahrnovat: identifikaci obětí násilí páchaného na ženách co nejdříve v průběhu procesu; oddělené ubytování osamělých mužů a žen; oddělené toalety nebo přinejmenším odlišný rozvrh stanovený a sledovaný pro jejich používání muži a ženami; místnosti, které mohou jejich obyvatelé uzamknout; odpovídající osvětlení v celém přijímacím středisku; ochrana strážců, včetně strážkyň, vyškolených v oblasti genderově specifických potřeb obyvatel; školení personálu přijímacího střediska; kodex chování platný i pro soukromé poskytovatele služeb; formální opatření pro zásah a ochranu v případech genderově podmíněného násilí; a poskytování informací ženám a dívkám o genderově podmíněném násilí a dostupných asistenčních službách.

315. Odstavec 3 rovněž ukládá povinnost rozvíjet podpůrné služby pro žadatele o azyl, které poskytují pomoc genderově citlivým způsobem a které uspokojují jejich specifické potřeby. To by mohlo zahrnovat přijetí opatření, jako je poskytování dodatečného psychosociálního a krizového poradenství, jakož i lékařské péče pro osoby, které přežily trauma, neboť například mnoho žadatelek o azyl bylo vystaveno sexuálnímu nebo jinému zneužívání, a jsou proto obzvláště zranitelné. Podpůrné služby by se měly rovněž zaměřit na posílení postavení žen a umožnit jim aktivně obnovit jejich život.

316. Vypracování a provádění genderových pokynů je nezbytné pro to, aby příslušné subjekty pochopily, jak mohou do svých strategií a postupů zahrnout genderově citlivé prvky. Pokyny představují zásadní referenční bod pro zvýšení povědomí o specifických potřebách ochrany žadatelek o azyl, které se staly oběťmi genderově podmíněného násilí nebo jsou jím ohroženy. Strany však musí mít na paměti, že pro zajištění jejich úspěchu by měla být přijata konkrétní opatření, která zajistí provádění těchto pokynů. Pokyny by se měly týkat zvyšování informovanosti a schopnosti reagovat na kulturní a náboženskou citlivost nebo osobní faktory, jakož i rozpoznávání traumat.

317. Aby bylo možné řádně posoudit žádosti o azyl podané ženami a dívkami, které jsou oběťmi genderově podmíněného násilí, vyplývá z odstavce 3 povinnost vypracovat azylová řízení zohledňující genderové aspekty, která zahrnují řízení upravující určování statusu uprchlíka a žádosti o mezinárodní ochranu (viz také odstavec 312 *in fine*). Zahrnuje mimo jiné: poskytování ženám informací o azylovém řízení; možnost pro ženy, které jsou na někoho odkázané, absolvovat osobní pohovor samostatně a bez přítomnosti rodinných příslušníků; možnost pro ženy vznést samostatnou potřebu ochrany a genderově specifické důvody vedoucí k samostatné žádosti o mezinárodní ochranu; vypracování genderových pokynů pro rozhodování o žádostech o azyl a školení. Zahrnuje rovněž pohovory zohledňující genderové hledisko vedené tazatelem, kterému v případě potřeby asistuje tlumočnický; možnost žadatele vyjádřit preferenci ohledně pohlaví tazatele a tlumočnicka, které strany vyhoví, pokud je to přiměřené; a dodržování důvěrnosti informací získaných při pohovorech. Pro další pokyny

mohou strany odkázat na práci Parlamentního shromáždění v této oblasti, zejména na rezoluci 1765 (2010) a doporučení 1940 (2010) o žádostech o azyl týkajících se pohlaví.

318. V předchozích čtyřech odstavcích tohoto oddílu byl podrobně uveden seznam možných opatření, která mohou smluvní strany přijmout při provádění ustanovení uvedených v odstavci 3. Důvodem je skutečnost, že autoři návrhu chtěli do důvodové zprávy zahrnout některé příklady osvědčených postupů, které již byly v několika státech vypracovány. Je však třeba poznamenat, že odstavec 3 ponechává na každé smluvní straně, jaké postupy, pokyny a podpůrné služby zohledňující rovnost žen a mužů vytvoří.

Článek 61 – *Non-refoulement*/nenavracení

319. Zásada nenavracení, zakotvená v článku 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, představuje pilíř azylu a mezinárodní ochrany uprchlíků a získala status mezinárodního obyčejového práva. To znamená, že se tato zásada vztahuje na všechny státy bez ohledu na to, zda jsou vázány úmluvou z roku 1951, či nikoli.

320. Zásada nenavracení má zvláštní význam pro žadatele o azyl a uprchlíky. Podle této zásady, s výhradou určitých výjimek a omezení stanovených v úmluvě z roku 1951, státy nevyhostí ani nevrátí žadatele o azyl nebo uprchlíka do žádné země, kde by byl ohrožen jeho život nebo svoboda. Článek 3 EÚLP rovněž brání tomu, aby byla osoba vrácena na místo, kde by jí reálně hrozilo mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest. Vyhoštění nebo navrácení osoby do místa pronásledování je v rozporu se závazkem mezinárodního společenství zajistit všem osobám požívání lidských práv. Zásada nenavracení zahrnuje také to, že se žadatelům o azyl, kteří dorazili na hranice země nebo kterým je bráněno v přístupu na její hranice, nesmí zakázat vstup na území země.

321. Ochrana před navrácením se vztahuje na každou osobu, která je uprchlíkem podle úmluvy z roku 1951. Vztahuje se rovněž na žadatele o azyl, jejichž status nebyl formálně určen a kteří mohou být v případě návratu do země původu nebo obvyklého pobytu vystaveni pronásledování. Z odstavce 1 vyplývá povinnost států podle mezinárodního práva dodržovat zásadu nenavracení ve vztahu k obětem genderově podmíněného násilí, které se mohou v případě návratu obávat pronásledování.

322. Odstavec 2 potvrzuje, že povinnost dodržovat princip nenavracení se vztahuje i na oběti násilí na ženách, které potřebují ochranu, a doplňuje tak první odstavec. Konkrétněji odstavec 2 opakuje povinnost smluvních stran přijmout nezbytná právní nebo jiná opatření k zajištění toho, aby oběti násilí na ženách, které potřebují ochranu, nebyly za žádných okolností navraceny, pokud by v důsledku toho hrozilo reálné riziko svévolného zbavení života nebo mučení či nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu. Je důležité zajistit, aby tyto povinnosti byly dodržovány bez ohledu na status nebo bydliště dotčených žen. To znamená, že tato ochrana před navrácením se vztahuje na všechny oběti násilí na ženách, u nichž dosud nebylo rozhodnuto o jejich žádosti o azyl jako uprchlíků podle úmluvy z roku 1951, bez ohledu na jejich zemi původu nebo status rezidenta, a které by v případě vyhoštění/deportace čelily genderově podmíněnému násilí, jež se rovná výše popsanému špatnému zacházení. I v případě zamítnutí jejich žádosti o azyl by státy měly zajistit, aby tyto osoby nebyly vyhoštěny/deportovány do země, kde existuje reálné riziko, že budou vystaveny mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Tento odstavec však nelze vykládat tak, že je v rozporu s příslušnými ustanoveními úmluvy z roku 1951, a zejména nevylučuje použití čl. 33 odst. 2 této Úmluvy.

Kapitola VIII – Mezinárodní spolupráce

323. Kapitola VIII obsahuje ustanovení o mezinárodní spolupráci mezi stranami Úmluvy. Tato ustanovení se neomezují pouze na justiční spolupráci v trestních a občanskoprávních věcech, ale týkají se rovněž spolupráce při předcházení všem formám násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva, a pomoci obětem tohoto násilí.

324. Pokud jde o justiční spolupráci obecně a konkrétněji v trestní oblasti, Rada Evropy již disponuje značným množstvím normotvorných nástrojů. Zde je třeba zmínit Evropskou úmluvu o vydávání (ETS č. 24), Evropskou úmluvu o vzájemné pomoci v trestních věcech (ETS č. 30), Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS č. 24), Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS č. 24) a Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS č. 30), jejich Dodatkové protokoly (ETS č. 86, 98, 99 a 182), Evropskou úmluvu o mezinárodní platnosti trestních rozsudků (ETS č. 70), Úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (ETS č. 141) a Úmluvu Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu a o financování terorismu (CETS č. 198). Tyto smlouvy jsou meziodvětvovými nástroji, které se vztahují na velké množství trestných činů, a lze je provádět tak, aby umožnily justiční spolupráci v trestních věcech v rámci řízení zaměřených na trestné činy stanovené v Úmluvě. Vzhledem k tomu, že všechny členské státy Rady Evropy jsou smluvními stranami Evropské úmluvy o vydávání a Evropské úmluvy o vzájemné právní pomoci, doporučuje se zpravidla předkladatelům, aby ve specializovaných nástrojích nepřevzali ustanovení o vzájemné právní pomoci a vydávání, ale aby v důvodové zprávě doprovázející připravovanou úmluvu uvedli výše uvedené obecné ustanovení a jinak na horizontální nástroje odkazovali.

325. Z tohoto důvodu se navrhovatelé rozhodli nepřevzít do této Úmluvy ustanovení podobná těm, která jsou obsažena v meziodvětvových nástrojích, jako jsou výše uvedené nástroje. Nechtěli například zavádět samostatná ujednání o vzájemné pomoci, která by nahradila jiné platné nástroje a ujednání, s odůvodněním, že by bylo účinnější se zpravidla opírat o ujednání zavedená platnými smlouvami o vzájemné pomoci a vydávání, s nimiž jsou odborníci z praxe plně obeznámeni. Tato kapitola proto obsahuje pouze ustanovení, která přidávají něco navíc nad rámec stávajících úmluv.

Článek 62 – Obecné zásady

326. Článek 62 stanoví obecné zásady, kterými by se měla řídit mezinárodní spolupráce.

327. Především zavazuje strany k široké vzájemné spolupráci a zejména k co největšímu omezení překážek bránících rychlému šíření informací a důkazů.

328. Článek 62 pak jasně stanoví, že povinnost spolupracovat má obecný rozsah: vztahuje se na prevenci, potírání a stíhání všech forem násilí, na něž se vztahuje tato Úmluva (písm. a), ochranu a poskytování pomoci obětem (písm. b), vyšetřování nebo řízení týkající se trestných činů stanovených v souladu s Úmluvou (písm. c) a výkon příslušných občanskoprávních a trestních rozhodnutí vydaných stranami (písm. d).

329. Odstavec 2 vychází z čl. 11 odst. 2 a 3 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení. Jeho cílem je usnadnit obětem podání stížnosti tím, že jim umožní podat ji u příslušných orgánů státu bydlíště.

330. Tyto orgány pak mohou buď zahájit řízení, pokud to jejich právo umožňuje, nebo stížnost postoupit orgánům státu, v němž byl trestný čin spáchán, v souladu s příslušnými ustanoveními nástrojů spolupráce platných pro dané státy

331. Odstavec 3 opravňuje smluvní stranu, která podmiňuje vzájemnou pomoc v trestních věcech, vydávání nebo výkon rozsudků v občanských a trestních věcech existencí smlouvy, aby považovala Úmluvu za právní základ pro justiční spolupráci se smluvní stranou, s níž takovou smlouvu neuzavřela. Toto ustanovení, které mezi členskými státy Rady Evropy neslouží žádnému účelu, pokud jde o vzájemnou pomoc v trestních věcech a vydávání, protože existují Evropské úmluvy o vydávání a o vzájemné pomoci v trestních věcech z roku 1957, resp. 1959, a protokoly k nim, je zajímavé z důvodu možnosti poskytnuté třetím státům přistoupit k Úmluvě.

332. Konečně podle odstavce 4 musí smluvní strany usilovat o zahrnutí prevence a boje proti násilí na ženách a domácímu násilí do programů rozvojové pomoci ve prospěch třetích

států. Mnoho členských států Rady Evropy takové programy realizuje a zahrnují tak rozmanité oblasti, jako je obnova nebo upevnění právního státu, rozvoj soudních institucí, boj proti trestné činnosti a technická pomoc při provádění mezinárodních úmluv. Některé z těchto programů mohou být realizovány v zemích, které se potýkají se značným násilím na ženách a domácím násilím. V této souvislosti se zdá být vhodné, aby akční programy zohledňovaly a náležitě zahrnovaly otázky týkající se zejména prevence těchto forem trestné činnosti, a to i s ohledem na usnadnění ochrany obětí v souladu s čl. 18 odst. 5.

Článek 63 – Opatření týkající se ohrožených osob

333. Hlavním cílem tohoto ustanovení je opět povzbudit smluvní strany této Úmluvy k posílení výměny informací, a navíc v tomto konkrétním případě k předcházení některým činům násilí na ženách a domácího násilí souvisejícího s řadou trestných činů stanovených touto Úmluvou. Některé formy násilí, na něž se vztahuje oblast působnosti této Úmluvy, mohou mít nadnárodní rozměr. Z tohoto důvodu autoři návrhu určili některé z trestných činů stanovených touto Úmluvou, jako jsou nucené sňatky nebo mrzačení ženských pohlavních orgánů, a stanovili zásadu, podle níž by strana, která má k dispozici informace poskytující důvodné důkazy o tom, že určité osobě bezprostředně hrozí, že se stane obětí některého z uvedených násilných činů, měla tyto informace předat straně, kde by k těmto násilným činům mohlo dojít. Tyto informace musí být založeny na "rozumných důvodech", že bezprostřední riziko existuje. Tvůrci Úmluvy nepovažovali za nutné v kritériích Úmluvy rozvádět, co představuje přiměřené důvody. Je proto ponecháno na smluvních stranách, aby podle shromážděných informací v jednotlivých případech stanovily, kdy tyto informace sdílet, aby se takovým násilným činům zabránilo. Tyto informace zahrnují podrobnosti o ochranných příkazech přijatých ve prospěch ohrožených osob.

Článek 64 – Informace

334. Článek 64 odůvodňuje zásadu, která již existuje v oblasti mezinárodní spolupráce, a zejména v trestní oblasti, a která stanoví účinnou a včasnou výměnu informací mezi státy s cílem buď zabránit možnému trestnému činu, jak je stanoveno v souladu s touto Úmluvou, nebo zahájit vyšetřování takového trestného činu či stíhat pachatele. Odstavec 1 zejména vyžaduje, aby dožádaná strana sdělila dožadující straně výsledek jakéhokoli podniknutého opatření. Odstavec 2 ponechává každé straně možnost volby (použitá formulace "může" zjevně nečiní tuto akci povinnou), zda předá či nepředá jiné straně informace týkající se jejího vlastního vyšetřování. Může tak učinit "bez předchozí žádosti" druhé strany.

335. Podobně odstavec 3 stanoví zásadu, podle níž, pokud strana obdrží informace (které se obecně týkají ústředního správního orgánu zabývajícího se mezinárodní spoluprací v trestních věcech), předloží tato strana tyto informace příslušným orgánům, které jsou podle jejího vnitřního práva příslušné k nakládání s těmito informacemi. Obecně jsou příslušnými orgány například policie, státní zastupitelství nebo soudci. Příslušné orgány poté zváží, zda jsou tyto informace vhodné pro jejich vyšetřování nebo soudní řízení. Je důležité poznamenat, že výměna informací požadovaná podle tohoto ustanovení se neomezuje na trestní vyšetřování nebo řízení, ale vztahuje se i na občanskoprávní řízení, včetně ochranných příkazů.

Článek 65 – Ochrana údajů

336. Toto ustanovení se týká otázky osobních údajů týkajících se všech forem násilí, na které se vztahuje tato Úmluva. Vzhledem k možnému nebezpečí pro jednotlivce, zejména pro oběti, pokud by se údaje, které se jich týkají, šířily bez jakýchkoli záruk nebo kontrol, odkazuje článek 65 výslovně na Úmluvu o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (ETS č. 108), pokud jde o ukládání a používání údajů. Článek uvádí, že toto ustanovení se použije na základě závazků, které strany přijaly v rámci výše uvedené úmluvy. To však brání stranám, které nejsou stranami podle úmluvy č. 108, aby tuto Úmluvu ratifikovaly. Úmluva č. 108 zejména stanoví, že osobní údaje mají být uchovávány pouze pro stanovené zákonné účely a nesmějí být používány způsobem, který je s těmito účely neslučitelný. Rovněž stanoví, že tyto údaje nesmějí být uchovávány v žádné formě umožňující identifikaci subjektu údajů nebo po dobu delší, než je nezbytné pro účely, pro které jsou údaje zaznamenávány a

uchovávány. Úmluva č. 108 rovněž ukládá povinnost přijmout vhodná bezpečnostní opatření, která zabrání neoprávněnému přístupu k údajům a jejich změně nebo zveřejnění.

Kapitola IX – Mechanismus monitorování

337. Kapitola IX Úmluvy obsahuje ustanovení, jejichž cílem je zajistit účinné provádění Úmluvy smluvními stranami. Ve své průběžné zprávě CAHVIO uvedl, že "Výbor je toho názoru, že silný a nezávislý monitorovací mechanismus je nesmírně důležitý pro zajištění toho, aby na tento problém adekvátně reagovaly všechny strany Úmluvy". V důsledku toho se autoři návrhu domnívali, že monitorovací systém předpokládaný Úmluvou by měl být jednou z jejích silných stránek. Mechanismus monitorování je navržen tak, aby pokrýval oblast působnosti této Úmluvy. Úmluva zřizuje Expertní skupinu pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí (dále jen "GREVIO"), což je odborný orgán složený z nezávislých a vysoce kvalifikovaných odborníků v oblasti lidských práv, rovnosti žen a mužů, násilí na ženách a domácího násilí, trestního práva a v oblasti pomoci obětem násilí na ženách a domácího násilí a jejich ochrany, jehož úkolem je "monitorovat provádění této Úmluvy smluvními stranami". Úmluva rovněž zřizuje Výbor smluvních stran složený ze zástupců smluvních stran Úmluvy.

Článek 66 – Expertní skupina pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí (GREVIO)

338. Jak je uvedeno výše, skupina GREVIO je pověřena monitorováním provádění Úmluvy smluvními stranami. Má nejméně 10 a nejvýše 15 členů.

339. Odstavec 2 tohoto článku zdůrazňuje, že při volbě členů GREVIO, kteří musí být státními příslušníky stran Úmluvy, je třeba zajistit geografickou a genderovou vyváženost a multidisciplinární odbornost. Kandidáty do GREVIO navrhuje smluvní strany a volí je výbor smluvních stran.

340. Odstavec 3 stanoví kritéria volby členů GREVIO v závislosti na počtu ratifikací Úmluvy.

341. Odstavec 4 zdůrazňuje hlavní pravomoci odborníků zasedajících v GREVIO a hlavní kritéria jejich volby, která lze shrnout následovně: "nezávislost a odbornost". Členové GREVIO by měli zejména zastupovat příslušné subjekty a agentury působící v oblasti násilí na ženách a domácího násilí. Pokud je nominují smluvní strany, může se jednat například o zástupce nevládních organizací.

342. V odstavci 5 se uvádí, že postup volby členů GREVIO (nikoli však samotnou volbu členů) stanoví Výbor ministrů. To je pochopitelné, neboť postup volby je důležitou součástí uplatňování Úmluvy. Vzhledem k tomu, že se jedná o úmluvu Rady Evropy, měli autoři návrhu za to, že by tato funkce měla i nadále náležet Výboru ministrů a volbu členů GREVIO pak budou mít na starosti samotné smluvní strany. Před rozhodnutím o postupu volby ji Výbor ministrů konzultuje se všemi stranami a získá jejich jednomyslný souhlas. Takový požadavek zohledňuje, že by všechny strany Úmluvy měly být schopny takový postup určit a mají rovné postavení.

343. V odstavci 6 se uvádí, že GREVIO stanoví svůj vlastní jednací řád.

344. Účelem odstavce 7 je umožnit všem členům delegací pro návštěvy zemí stanovených v čl. 68 odst. 9 a 14, aby měli stejné postavení a požívali stejných výsad a imunit. Obecná dohoda o výsadách a imunitách Rady Evropy je otevřena pouze členským státům. Úmluva je však otevřena i nečlenským státům. Pokud jde o jiné úmluvy Rady Evropy, které stanoví návštěvy v jednotlivých zemích, obvyklým postupem je, že Výbor ministrů požádá nečlenské státy o podepsání dvoustranné dohody, což vede ke zdoluhavému procesu, který může oddálit jejich přistoupení k úmluvě. Z tohoto důvodu a jako preventivní krok do budoucna je toto ustanovení zahrnuto přímo do textu Úmluvy, aby se předešlo zdoluhavým postupům při sjednávání dvoustranných dohod s nečlenskými státy.

Článek 67 – Výbor smluvních stran

345. Článek 67 stanoví druhý pilíř tohoto monitorovacího systému, kterým je politický orgán ("Výbor smluvních stran") složený, jak je uvedeno výše.

346. Výbor smluvních stran bude poprvé svolán generálním tajemníkem Rady Evropy do jednoho roku od vstupu Úmluvy v platnost za účelem volby členů GREVIO. Ten se poté sejde na žádost třetiny stran, generálního tajemníka Rady Evropy nebo předsedy GREVIO.

347. Zřízení tohoto orgánu zajistí rovnou účast všech stran jak na rozhodovacím procesu, tak na postupu monitorování Úmluvy a rovněž posílí spolupráci mezi jednotlivými stranami a mezi stranami a GREVIO s cílem zajistit řádné a účinné provádění Úmluvy.

348. V odstavci 3 se uvádí, že Výbor smluvních stran stanoví svůj jednací řád.

Článek 68 – Jednací řád

349. Článek 68 podrobně popisuje fungování monitorovacího postupu a interakci mezi GREVIO a Výborem smluvních stran.

350. Odstavce 1 a 2 stanoví, že GREVIO projednává se zástupci dotčené strany zprávu o obecných legislativních a jiných opatřeních přijatých každou stranou k provedení ustanovení této Úmluvy. Tuto zprávu předkládá strana a vychází z dotazníku vypracovaného GREVIO. Smyslem je získat základní přehled o legislativních a jiných opatřeních, která strany při přistoupení k Úmluvě zavedly, pokud jde o konkrétní a obecné provádění Úmluvy.

351. V odstavci 3 je jasně uvedeno, že postup hodnocení následující po první zprávě a posouzení, jak je uvedeno v odstavcích 1 a 2, je rozdělen do kol a že GREVIO vybere ustanovení, na která se monitorování zaměří. Smyslem je, aby skupina GREVIO na začátku každého kola autonomně definovala ustanovení pro monitorovací postup v daném období.

352. V odstavci 4 se uvádí, že GREVIO určí nejvhodnější prostředky k provedení hodnocení. To může zahrnovat dotazník nebo jakoukoli jinou žádost o informace. Výraz "dotazník" se vztahuje na soubor písemných otázek nebo pokynů k získání informací kvalitativní a kvantitativní povahy o opatřeních přijatých při provádění Úmluvy. Ten přesahuje objem sběru statistických/číselných údajů, který zajišťuje rámec pro monitorování provádění doporučení Rec (2002)5 o ochraně žen před násilím. Tento odstavec navíc jasně stanoví, že dotčená strana musí na žádosti GREVIO reagovat. Strany Úmluvy by neměly být povinny odpovídat na otázky týkající se provádění doporučení Rec (2002)5 o ochraně žen před násilím.

353. Odstavec 5 stanoví důležitou zásadu, že GREVIO může dostávat informace od nevládních organizací, občanské společnosti i vnitrostátních institucí na ochranu lidských práv.

354. Odstavce 6, 7 a 8 zavádějí zásadu, že GREVIO by mělo co nejlépe využívat všechny existující zdroje informací. Je tomu tak i proto, aby se předešlo zbytečnému zdvojení práce a činností, které již byly provedeny v jiných případech.

355. Odstavec 9 zdůrazňuje, že GREVIO může subsidiárně organizovat návštěvy v jednotlivých zemích. Tvůrci návrhu chtěli objasnit, že návštěvy zemí by měly být pomocným prostředkem monitorování a že by se měly provádět pouze v případě potřeby, a to ve dvou konkrétních případech: 1) pokud jsou získané informace nedostatečné a neexistují jiné proveditelné způsoby, jak spolehlivě získat informace, nebo 2) v případě, že GREVIO obdrží spolehlivé informace naznačující situaci, kdy problémy vyžadují okamžitou pozornost, aby se zabránilo závažnému porušování Úmluvy nebo omezil jeho rozsah či počet. Tyto návštěvy zemí musí být organizovány ve spolupráci s příslušnými orgány dotčené strany, což znamená, že jsou předem stanoveny a že termíny jsou stanoveny ve spolupráci s vnitrostátními orgány, které jsou včas oznámeny.

356. Odstavce 10 a 11 popisují fázi vypracování zprávy i závěrů GREVIO. Z těchto ustanovení vyplývá, že GREVIO musí při přípravě zprávy a závěrů vést dialog s dotčenou stranou. Právě prostřednictvím takového dialogu budou ustanovení Úmluvy řádně prováděna. GREVIO zveřejní svou zprávu a závěry spolu s případnými připomínkami dotčené strany. Tím je úkol GREVIO ve vztahu k této smluvní straně a dotčeným ustanovením splněn. Zprávy a závěry GREVIO, které budou zveřejněny od okamžiku jejich přijetí, nemůže Výbor smluvních stran měnit ani upravovat.

357. Odstavec 12 se zabývá úlohou Výboru smluvních stran v monitorovacím postupu. Uvádí se v něm, že Výbor smluvních stran může přijmout doporučení, v nichž uvede opatření, která má dotčená smluvní strana přijmout k provedení závěrů GREVIO, v případě potřeby stanoví datum pro předložení informací o jejich provedení a podporuje spolupráci s cílem zajistit řádné provádění Úmluvy. Tento mechanismus zajistí respektování nezávislosti GREVIO v jeho monitorovací funkci a zároveň vnese do dialogu mezi stranami "politický" rozměr.

358. Odstavce 13, 14 a 15 stanoví zvláštní postup, podle něhož je skupina GREVIO oprávněna požádat dotčenou smluvní stranu o předložení zprávy týkající se opatření přijatých touto smluvní stranou s cílem zabránit závažnému, masovému nebo trvalému výskytu některého z násilných činů, na něž se vztahuje Úmluva. Podmínkou pro vyžádání zvláštní zprávy je, že GREVIO obdrží spolehlivé informace naznačující situaci, kdy problémy vyžadují okamžitou pozornost, aby se zabránilo závažnému porušování Úmluvy nebo aby se omezil jeho rozsah či počet". Na základě obdržených informací (od dotčené strany a z jakéhokoli jiného zdroje informací) může GREVIO určit jednoho nebo více svých členů, aby provedli šetření a podali GREVIO naléhavou zprávu. Ve zcela výjimečných případech může toto šetření zahrnovat i návštěvu dotčené země. Hlavní úlohou jmenovaného "zpravodaje (zpravodajů)" by mělo být shromáždění všech potřebných informací a zjištění skutečností ve vztahu ke konkrétní situaci. Podrobnosti fungování tohoto "vyšetřovacího řízení" stanoví jednací řád GREVIO. Hlavním cílem je však umožnit GREVIO přesnější vysvětlení a pochopení situací, kdy se podle spolehlivých informací jedná o značný počet obětí stejných násilných činů. Závěry šetření se předávají dotčené straně a případně Výboru smluvních stran a Výboru ministrů Rady Evropy spolu s případnými připomínkami a doporučeními.

Článek 69 – Obecná doporučení

359. Tento článek vychází z čl. 21 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a stanoví možnost GREVIO přijmout v případě potřeby obecná doporučení k provádění této Úmluvy. Obecná doporučení mají společný význam pro všechny smluvní strany a týkají se článků nebo témat, které jsou obsaženy v této Úmluvě. Nevztahují se na konkrétní země. Ačkoli tato obecná doporučení nejsou právně závazná, slouží stranám jako důležitý odkaz, neboť rozvíjejí lepší porozumění různým tématům Úmluvy a nabízejí jasné pokyny, které mohou přispět k účinnému provádění ustanovení obsažených v Úmluvě. Tato doporučení by měla být rovněž součástí budoucích kol monitorování.

Článek 70 – Zapojení parlamentů do monitorování

360. Toto ustanovení stanoví úlohu vnitrostátních parlamentů při monitorování provádění této Úmluvy. V odstavcích 1 a 2 obsahuje povinnost smluvních stran Úmluvy vyzvat vnitrostátní parlamenty k účasti na monitorování (odstavec 1) a předkládat jim zprávy GREVIO ke konzultaci (odstavec 2). Autoři návrhu zdůraznili důležitou úlohu, kterou národní parlamenty přebírají při provádění Úmluvy, což v mnoha případech vyžaduje legislativní změny. V důsledku toho považovali za nezbytné zapojit vnitrostátní parlamenty do hodnocení provádění Úmluvy.

361. Článek 3 tohoto ustanovení upřesňuje zapojení Parlamentního shromáždění Rady Evropy do monitorování opatření přijatých smluvními stranami při provádění této Úmluvy. Jedná se o první ustanovení tohoto druhu v úmluvě Rady Evropy, které stanoví, že Parlamentní shromáždění bude vyzváno, aby pravidelně hodnotilo provádění Úmluvy. Tímto ustanovením chtěli autoři uznat důležitou roli, kterou Parlamentní shromáždění hraje při zařazování problematiky násilí na ženách do politické agendy Rady Evropy i jejích členských států. V

návaznosti na dlouhodobý závazek Shromáždění k této problematice a vysoký počet doporučení přijatých v této oblasti účast Shromáždění na monitorování této Úmluvy významně zvyšuje její výsledky.

Kapitola X – Vztah k dalším mezinárodním nástrojům

Článek 71 – Vztah k dalším mezinárodním nástrojům

362. Článek 71 se zabývá vztahem mezi Úmluvou a dalšími mezinárodními nástroji.

363. V souladu s Vídeňskou úmluvou o smluvním právu z roku 1969 se článek 71 snaží zajistit, aby Úmluva harmonicky koexistovala s jinými smlouvami – ať už mnohostrannými či dvoustrannými – nebo nástroji, které se zabývají záležitostmi, jež Úmluva rovněž upravuje. Patří sem například Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a její protokoly, Evropská sociální charta (revidovaná, ETS č. 163), Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi (CETS č. 197), Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen a její opční protokol, Úmluva o právech dítěte a její opční protokoly o účasti dětí v ozbrojených konfliktech a o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace a její opční protokol, Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a její opční protokol a Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením.

364. Cílem této Úmluvy je posílit ochranu a zajistit podporu obětem násilí na ženách a domácího násilí. Z tohoto důvodu je cílem čl. 71 odst. 1 zajistit, aby touto Úmluvou nebyly dotčeny závazky vyplývající z jiných mezinárodních nástrojů, jejichž stranami jsou nebo se stanou rovněž smluvní strany této Úmluvy a které obsahují ustanovení týkající se záležitostí upravených touto Úmluvou. Toto ustanovení opět jasně ukazuje celkový cíl této Úmluvy, kterým je chránit práva obětí násilí na ženách a domácího násilí a zajistit jim nejvyšší úroveň ochrany.

365. V čl. 71 odst. 2 se uvádí, že smluvní strany mohou uzavírat dvoustranné nebo mnohostranné dohody – nebo jiné právní nástroje – týkající se záležitostí, které tato Úmluva upravuje. Ze znění však jasně vyplývá, že strany nesmějí uzavřít žádnou dohodu, která by se od této Úmluvy odchylovala.

Kapitola XI – Změny Úmluvy

366. Změny ustanovení Úmluvy mohou navrhopvat smluvní strany. Musí být sděleny generálnímu tajemníkovi Rady Evropy a všem členským státům Rady Evropy, kterémukoli signatáři, kterékoli smluvní straně, Evropské unii a kterémukoli státu, který byl vyzván k podpisu Úmluvy nebo k přistoupení k ní.

367. V dalším kroku Výbor ministrů změnu přezkoumá a přijme. Před rozhodnutím o změně Výbor ministrů konzultuje a získá jednomyslný souhlas všech stran Úmluvy. Takový požadavek uznává, že všechny smluvní strany Úmluvy by měly mít možnost účastnit se rozhodovacího procesu týkajícího se změn a že mají rovné postavení.

Kapitola XII – Závěrečná ustanovení

368. Ustanovení této kapitoly až na některé výjimky v zásadě vycházejí ze vzorových závěrečných doložek k úmluvám a dohodám uzavřeným v rámci Rady Evropy, které Výbor ministrů schválil na 315. zasedání poslanců v únoru 1980. Články 73 až 81 buď používají standardní znění vzorových doložek, nebo vycházejí z dlouhodobé praxe uzavírání smluv v Radě Evropy.

Článek 73 – Účinky této Úmluvy

369. Článek 73 chrání ta ustanovení vnitrostátního práva a závazných mezinárodních nástrojů, která poskytují dodatečnou ochranu osobám před násilím na ženách a domácím násilím; tato Úmluva nesmí být vykládána tak, aby tuto ochranu omezovala. Výraz "příznivější práva" odkazuje na možnost postavit osobu do příznivějšího postavení, než stanoví tato Úmluva.

Článek 74 – Řešení sporů

370. Tvůrci Úmluvy považovali za důležité zahrnout do textu Úmluvy článek o urovnávání sporů, který ukládá smluvním stranám povinnost usilovat především o pokojné urovnání jakéhokoli sporu týkajícího se uplatňování nebo výkladu Úmluvy.

371. Různé druhy mírového urovnání uvedené v prvním odstavci tohoto článku (jednání, smírčí řízení a rozhodčí řízení) jsou v mezinárodním právu běžně uznávány. Tyto způsoby urovnání nejsou kumulativní, takže strany nejsou povinny vyčerpat všechny z nich předtím, než se uchýlí k jiným způsobům pokojného urovnání. Na jakémkoli postupu řešení sporů se dotčené strany dohodnou.

372. Odstavec 2 stanoví, že Výbor ministrů Rady Evropy může stanovit mimosoudní postup, který by strany mohly použít, pokud vznikne spor týkající se uplatňování nebo výkladu Úmluvy. Autoři návrhu se rozhodli neodkazovat na soudní řízení, jakým se řídí Mezinárodní soudní dvůr, neboť několik států, které se podílely na vypracování této Úmluvy, nepřijalo závaznou pravomoc tohoto soudního orgánu a nechtěly tak učinit, pokud jde o tuto konkrétní Úmluvu. Tento článek však nevylučuje, aby strany ve sporu předložily svůj případ Mezinárodnímu soudnímu dvoru, pokud by se na tom dohodly.

Článek 75 – Podpis a vstoupení v platnost

373. V odstavci 1 se uvádí, že Úmluva je zpřístupněna k podpisu nejen členskými státy Rady Evropy, ale také Evropské unii a státům, které nejsou členy Rady Evropy (Kanada, Svatý stolec, Japonsko, Mexiko a Spojené státy), které se podílely na jejím vypracování. Jakmile Úmluva vstoupí v platnost, mohou být v souladu s odstavcem 3 ostatní nečlenské státy, na které se toto ustanovení nevztahuje, vyzvány, aby k Úmluvě přistoupily v souladu s čl. 76 odst. 1.

374. Odstavec 2 stanoví, že deponitářem ratifikačních listin, listin o přijetí nebo schválení této Úmluvy je generální tajemník Rady Evropy.

375. Odstavec 3 stanoví počet ratifikačních listin, listin o přijetí nebo schválení, který je nutný pro vstup Úmluvy v platnost, na 10. Tento počet odráží přesvědčení, že je zapotřebí významné skupiny států, aby bylo možné úspěšně přistoupit k řešení problému prevence a boje proti násilí na ženách a domácímu násilí. Tento počet však není tak vysoký, aby zbytečně oddaloval vstup Úmluvy v platnost. V souladu s praxí organizace při tvorbě smluv musí být z deseti počátečních států alespoň osm členy Rady Evropy.

Článek 76 – Přistoupení k Úmluvě

376. Po konzultaci se smluvními stranami a po obdržení jejich jednomyslného souhlasu může Výbor ministrů vyzvat kterýkoli stát, který není členem Rady Evropy a který se nepodílel na vypracování Úmluvy, aby k ní přistoupil. Toto rozhodnutí vyžaduje dvoutřetinovou většinu stanovenou v článku 20 písm. d) statutu Rady Evropy a jednomyslné hlasování stran této Úmluvy.

Článek 77 – Územní působnost

377. V odstavci 1 jsou uvedena území, na která se Úmluva vztahuje. Zde je třeba zdůraznit, že by bylo neslučitelné s předmětem a účelem Úmluvy, aby smluvní státy vyloučily části svého území z uplatňování Úmluvy bez závažného důvodu (například existence odlišných právních systémů uplatňovaných v záležitostech, jimiž se Úmluva zabývá).

378. Odstavec 2 se týká rozšíření uplatňování Úmluvy na území, za jejichž mezinárodní vztahy jsou smluvní strany odpovědné nebo jejichž jménem jsou oprávněny přijímat závazky.

379. Pokud jde o tuto konkrétní Úmluvu, a aniž jsou dotčena ustanovení článku 44, nezakládá tato Úmluva žádné extraterritoriální závazky.

Článek 78 – Výhrady

380. Článek 78 stanoví, že k žádnému ustanovení této Úmluvy nelze učinit výhradu, s výjimkami stanovenými v odstavcích 2 a 3 tohoto článku. Prohlášení o výhradě učiněná podle odstavců 2 a 3 by měla vysvětlovat důvody, proč strana o výhradu usilovala.

381. Články uvedené v odstavci 2 tohoto článku jsou ustanovení, u nichž nebylo mezi tvůrci dosaženo jednomyslné shody navzdory úsilí dosaženému ve prospěch kompromisu. Cílem těchto výhrad je umožnit co nejširší ratifikaci Úmluvy a zároveň stranám umožnit zachování některých jejich základních právních koncepcí. Jedná se o tato ustanovení: čl. 30 odst. 2 (odškodnění od státu); čl. 44 odst. 1 e), 3 a 4 (soudní příslušnost); čl. 55 odst. 1 (řízení ex parte a ex officio); článek 58 (promlčení); článek 59 (status rezidenta). Je třeba poznamenat, že možnost výhrady byla dále omezena, pokud jde o články 55 a 58, neboť výhrady k čl. 55 odst. 1 jsou přípustné pouze ve vztahu k článku 35 týkajícímu se méně závažných trestných činů, stejně jako jsou výhrady k článku 58 přípustné pouze ve vztahu k článkům 37, 38 a 39.

382. Odstavec 3 stanoví zvláštní formu výhrady ve vztahu k článkům 33 (psychické násilí) a 34 (stalking). Strany si mohou vyhradit právo stanovit za jednání uvedená v těchto člancích netrestní sankce namísto trestních sankcí. Tato možnost výhrady se tedy nevztahuje na uvedené články jako celek, ale pouze na způsob, jakým je strany mohou provádět na vnitrostátní úrovni.

383. Odstavec 4 tím, že umožňuje kdykoli odvolat výhrady, má za cíl v budoucnu snížit rozdíly mezi právními předpisy, které začlenily ustanovení této Úmluvy.

Článek 79 – Platnost a přezkum výhrad

384. Výhrady představují výjimky z jednotného provádění norem stanovených Úmluvou. Proto autoři považovali za vhodné stanovit pravidelný přezkum výhrad, aby strany podnítli k jejich zrušení nebo uvedli důvody jejich zachování. Podle odstavce 1 mají výhrady uvedené v čl. 78 odst. 2 a 3 omezenou platnost na 5 let. Tato doba byla stanovena s cílem dosáhnout rovnováhy mezi cílem postupného odstraňování stávajících výhrad na jedné straně a potřebou zajistit, aby strany měly dostatek času na přezkoumání svých výhrad na vnitrostátní úrovni, na straně druhé. Po uplynutí této lhůty výhrady zaniknou, pokud nebudou výslovně obnoveny. V každém případě je nutné, aby strany informovaly generálního tajemníka Rady Evropy o svých záměrech týkajících se stávajících výhrad.

385. Odstavec 2 obsahuje postup automatického zániku neobnovených výhrad. Konečně podle čl. 79 odst. 3 strany poskytnou GREVIO před obnovením výhrady nebo na požádání vysvětlení důvodů, které vysvětlují její zachování. V případě obnovení výhrady není třeba, aby o to skupina GREVIO předem požádala. Ve všech případech bude mít GREVIO možnost přezkoumat vysvětlení, které smluvní strana poskytla za účelem zdůvodnění zachování svých výhrad.

Článek 80 – Výpověď

386. V souladu s Vídeňskou úmluvou Organizace spojených národů o smluvním právu umožňuje článek 80 kterékoli smluvní straně Úmluvu vypovědět.

Článek 81 – Oznámení

387. V článku 81 jsou uvedena oznámení, která je jako deponitář Úmluvy povinen učinit generální tajemník Rady Evropy, a rovněž jsou zde uvedeni příjemci těchto oznámení (státy a Evropská unie).